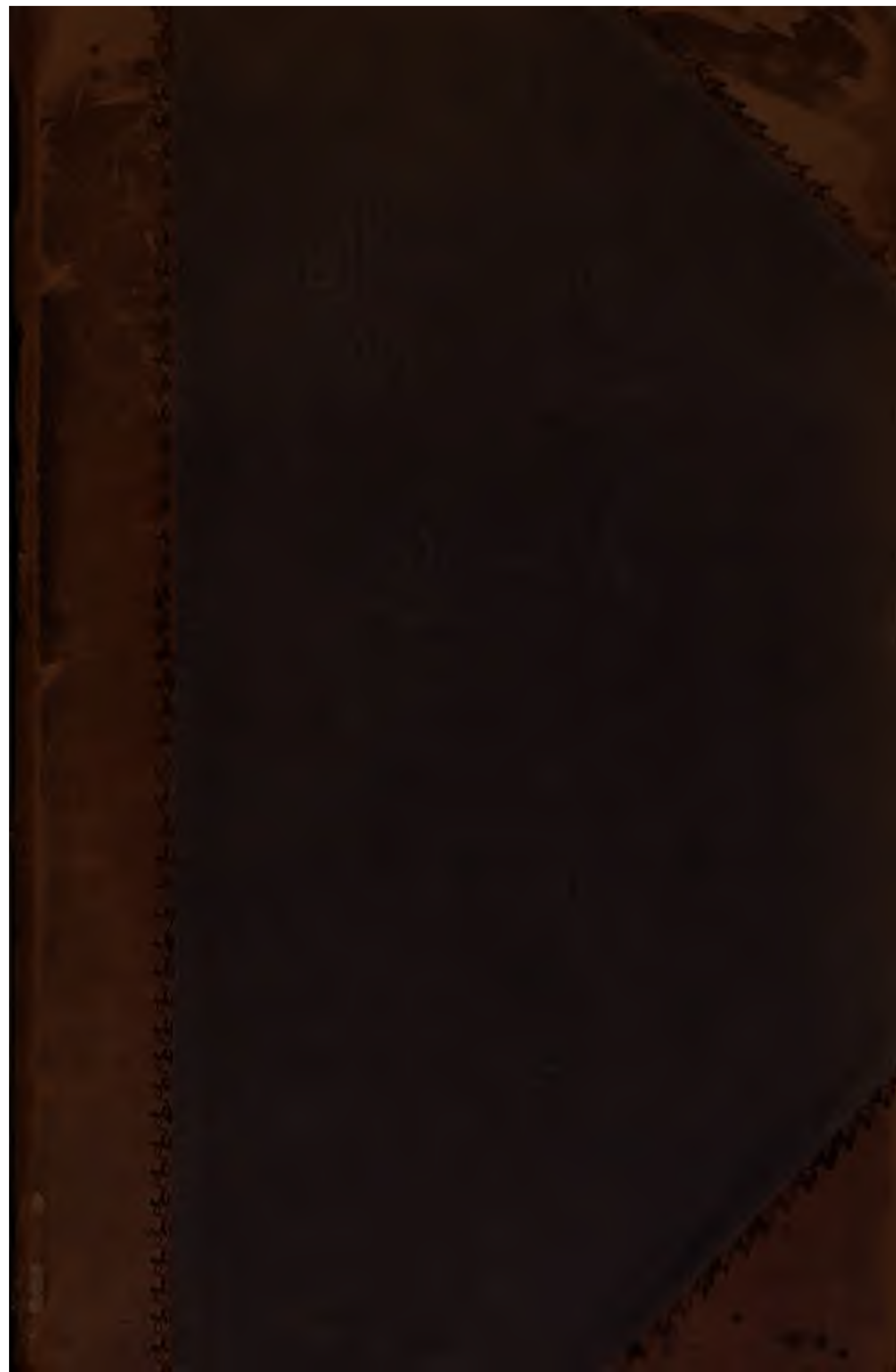

800048138U

3. Δ. 1229

BIBLIOTHECA · BODLEIANA

часть. нѣтего.
ἀγκαλίδα · μερίδα :–
под пазѹхѧ. рѹсвати.
ἀγκαλίδας · δράγματα :–
ѹте.
ἀγκαλεῖ · ἀναπυρώσκῃ :–
ров.
ἀγκάπης · βόθρος :–
колце ἴσως
ἀγκύλας · τὰ κρικία τῆς ἀλύσε :–
подколѣне. τος
ἀγκύλη · τὸ ὄπισθεν τοῦ γόνα :–
нс зло.. свѣтник.
ἀγκυλομήτ · ὁ σκολιὰ βουλευόμε
лстец.
νος · δόλιος · καὶ πανοῦργος :–
неправо кругло. кругло.
ἀγκύλον · περιφερὲς · κυκλο
смалзи криво. криво.
τερὲς · ἐπικαμπὲς · σκολιόν :–
неправо, ка лѹк дѣтн вн.
ἀγκυλοτόξοισι · ἐπικάμπη τόξα ἔ
χουσι :–
ѹст нѣ кривы.
ἀγκυλοχείλης · τὸν σκολιόχειλον :–
накор.
ἀγκύρα · ἐργαλεῖον σιδηροῦν ·
κρατούμενον ἐν τῇ νηῒ πρὸς ἀσφάλειαν :–
сѹгаки, мѹ инте лнѕиги.
ἀγκωνίσκοι · σκάντιμο ρεκτικά :–
свѣтлое сѣдалище.
ἀγλαόεδραν · λαμπρὰν καθέδραν :–
ἀγλαγκὸν · ἀγλυκὸν :– слано.
добрѣ красен.
ἀγλαῖφι · τῷ κάλλει :–
свѣтлост.
ἀγλαΐα · λαμπρότης :–
доброты
ἀγλαΐαις · καλλοναῖς :–

Silvestre script. Pequet sculp.

HESYCHII
GLOSSOGRAPHI

DISCIPULUS ET ΕΠΙΓΛΩΣΣΙΣΤΗΣ RUSSUS

IN IPSA CONSTANTINOPOLI

SEC. XII—XIII.

E CODICE VINDOBONENSI GRAECORUSSICA OMNIA, ADDITIS ALIIS PURE GRAECIS, ET TRIUM ALIORUM CYRILLIANI LEXICI CODICUM SPECIMINIBUS, ALIISQUE MISCELLANEIS PHILOLOGICI MAXIME ET SLAVISTICI ARGUMENTI

NUNC PRIMUM EDIDIT

ET

SCIENTIARUM ACADEMIIS

BEROLINENSI ET PETROPOLITANAE

SI QUIDEM MEREANTUR PROMOVENDA SISTIT

Bartholomaeus Kopitar

AUGUSTISSIMO AUSTRIAE IMPERATORI A BIBLIOTHECAE PALATINAE CUSTODIA

ET UTRIUSQUE ACADEMIAE SODALIS.

Cum Tabula aenea graecorussa.

VINDOBONAE, 1839.

PROSTAT APUD C. GEROLD.

Erudito Lectori S.

I.

Inter mille fere Bibliothecae Vindobonensis graecos codices non ultimum profecto locum obtinent illi CCL quos ab a. 1554 ad 1562 per octennium Ferdinandi Imperatoris I. ad Turcarum Sultanum orator, „Augerius de Busbecke comparavit Constantinopoli," prout ipsius manus elegantissima inscriptio in singulis illis codicibus ad hodiernum usque diem testatur.

Ex illis scito, erudite lector, et hunc esse, unde nostra tibi pecunia nunc Russica quidem omnia, Graecorum autem vix non decumas exhibemus; sperantes fore, ut existat aliquis, doctior nobis et aut suis aut certe redemtoris opibus beatior editor non solum totius hujus optimi codicis, sed et ejusdem collati ad reliquos hujus generis codices omnes, quorum ad quinquaginta fere exemplaria inedita per Europam exstare animadvertimus.

Hacque potissimum de causa scito nos ausos esse, HESYCHIUM operis auctorem prae CYRILLO pronunciare; quo nempe quam solennissimis possemus verbis excitaremus Germaniae nostrae philologos ut, missis de unico eodemque recentissimo et interpolatissimo Hesychii codice Bardelloniano, feliciter et praeter spem etiam nunc Venetiis in S. Marci Bibliotheca servato querelis, inedita potius sub S. Cyrilli Alexandrini nomine per Europae bibliothecas exstantia glossaria excutiant, toto coelo ab eo diversa, quod H. Stephanus et Labbaeus pro Cyrilliano edidere. Videbunt enim, illis plus minus inesse totum Hesychium, ne ipsa quidem praefatione excepta (v. Tittmanni Zonaram p. L, LXIII., XCVIII.) ceterum nec ad Hesychium, prout nunc est, nec ad Cyrillum quadrante; videbunt simul, nobis non prius licere de Hesychio ipso et ipsorum Graecorum universa re lexicographica judicare competenter, quam publicato tandem post tot viliora etiam uberrimo et antiquissimo doctissimoque hoc lexico, quali Varinum Favorinum Camertem Florentiae, diverso a Bardelloniano meliorique, usum esse jam ante J. A. H. Tittmannum suspicabantur multi, ipse autem Tittmannus luculenter pronunciavit probavitque. Nec periisse putes codicem, ut post F. C. Alterum nostrum queritur Ebertus, sed latere sub uno alterove, quorum sex in Laurentiana pro Cyrillianis exhibet Bandinius, inter quos duo membraneos seculi XII. ἀνεπιγράφους.

Quid si ex omnibus, qui quidem aetatem tulere, domesticis Graecorum glossographis, sive jam editis sive adhuc edendis, novus aliquis Favorinus condat unum Corpus glossographorum Veterum, digestum

quidem alphabetice, sed appositis singulorum auctorum aut codicum siglis; opus immensi profecto sed et utilissimi laboris, et Stephaniani Thesauri complementum futurum et vetus quasi penitiusque sacrarium!

Nunc ad codicem Vindobonensem redeamus. Monuimus jam supra, eum esse *ἀδέσποτον* et *ἀνεπίγραφον*; sed hoc inde est, quod jam olim periere prima folia, quibus non dubitamus auctoris nomen fuisse inscriptum, sive id HESYCHII fuerit, sive CYRILLI. Nobis quidem sufficit, Criticis neutrum videri genuinum, cum opus ipsum sive Hesychii sive Cyrilli, sive cujuscunque Incerti sit invicem alterum alteri pene gemellum. Ideoque repetimus, nos HESYCHII, utpote pervulgatioris et quasi *κατ' ἐξοχὴν* glossographi nomen reliquis quibuscunque praetulisse.

Illaque prima, duo ad minimum, folia (si quidem primus etiam fasciculus, ut reliqui plerique, fuerit quaternio) exciderant jam ante Busbeckium, qui suam notam secundo, quod nunc est, folio inscripsit, prioris fronte a graeculo usurpata ad ineptam suam inscriptionem: *βουλγαρίας λεξικὸν*, cum aliis praeterea nugis, quas interim ipse statim suo cubito videtur delevisse, ita ut nunc frustra labores extricare. Folia codex nunc habet 394, in 4to minori, sive malis 8vo majori; primitus habuit fasciculos ad minimum 50 et ultra, quaternos omnes, praeter ·κδ· (24) qui est duernus tantum; lineas in quavis pagina 21, glossas initialibus miniatis more solito distinctas in pagina plus minus 18; ut adeo codex, licet initio et fine mutilus, etiam nunc sistat ultra 14,000 glossarum doctissime explicatarum.

Bombycinus quidem est codex, non membraneus, in eoque graeca *calamo* sunt exarata, russica contra *penna*. Cumque ex optima verissimaque Tittmanni ad Zonaram (p. XII) adnotatione difficillimum sit, codicum XI — XIV aetatem liquido certoque distinguere, haud exiguo sane nostro commodo accidit, ut Russicas glossas possimus in auxilium vocare, quarum quidem vel sola scriptio *τοῦ* ъı pro ы hodierno intra sec. XI—XIII nos includit, ita ut graecum codicem, quo ante se scripto usus est Russus, sec. XI — XII tribui oporteat. Certeque nec scriptura abludit a codice Vindobonensi, Theol. graeco CXCIII (Philippi Solitarii Dioptrae) itidem bombycino, scriptoque teste (?) subscriptione anno MXCV (1095). Linearum, nec transversarum nec perpendicularium, ulla apparent vestigia; quamquam codicis summa accuratio non sinat dubitare, quin olim, dum codex exarabatur, utriusque generis lineae exstiterint, sed eae leviter impressae chartae spissae quidem sed levigatae, ut hodiedum mos est Orientalium, ope craticulae e filis sericeis confectae, nec ultra mensem perdurantes.

Glossarium ipsum nunc, initio mutilum, incipit a glossa vere mereque Hesychiana *ἀβδηρίτης* (quae quidem in nullo trium Cyrillo tributorum apud nos lexicorum invenitur), et desinit fol. 355a: *ὀψισμένον: ὀψὲ τῆς ὥρας ἢ βραδέως*: addito adhuc praeter ordinem stricte alphabeticum *ὦ: τῷ ἰδίῳ*. (Vides ex ultimo exemplo, codicem de regula non solere subscribere *ἰῶτα*; subadscribit nonnisi *η* literae, natae ex *αι*, sed sic: *ηι* non *ῃ*).

II. fol. 355b. Adduntur posthaec *αὐτολέξιαι· ὦ δεῖ: ὦ τινι πρέπει* et ad viginti talia: *πεδίον* et *παιδίον· ἐρῶ: λέγω* et *ἐρῶ: ἐπιθυμῶ*.

III. ibidem: *λέξεις τῶν ψαλμῶν: ἀντιλήπτωρ* etc.

IV. fol. 358b: *λέξεις τῶν ᾠδῶν: τριξάτας*.

V. fol. 359b. *λέξεις ἐγκειμέναι τοῖς ἁγίοις εὐαγγελίοις: Ἄννας*.

VI. fol. 362^b λέξεις τῶν πράξεων: ὑπέλαβεν.
VII. fol. 364^b. λέξεις ἀποςολικαί: ἀφωρισμένος.
VIII. fol. 366^b. λέξεις πρὸς ἑβραίους: πολυμερῶς.
IX. fol. 369: ἑρμηνεία ὀνομάτων καὶ λέξεων τῶν ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς ἐμφερομένων: ἀδὰμ: γῆ σαρκουμένη· ἢ μαρτυρία· ἢ γηγενὴς· ἢ ἄνθρωπος· ἢ χοῦς: ἢ γῆ ἐρυθρὰ ἢ αἷμα· ἢ ὁμοίωσις· ἢ γήινος·
X. fol. 374^b. λέξεις κατὰ ςοιχεῖον: ἀβαὴλ: ἀπὸ θεοῦ· ἀμιναδὰμ: πατρὸς εὐδοκία etc.
XI. fol. 379^a. τὰ ὀνόματα τῶν προφητῶν: ὠσηὲ, σκιάζων.
XII. fol. 379^b. ὀνόματα ἀρχαγγέλων: μιχαὴλ.
XIII. ibid. τὰ ὀνόματα τῶν ·ιβ· ἀποςόλων.
XIV. f. 380^b. ὀνόματα ποταμῶν quae habes in nostra editione p. 23.
XV. fol.^a 381 ὄρη ὀνομαςὰ φασὶ· ιβ. quos habes p. 24. καὶ λέξεις τοῦ Ἰώβ.
XVI. fol. 383^b. λέξεις τῶν παροιμιῶν: παραινέσεις.
XVII. fol. 387^b λέξεις τῶν προφητῶν: ἀνέσχον.
XVIII. fol. 391^b. ἐκ τοῦ ἐκκλησιαςοῦ: περιφοράν.
XIX. ibid. τῆς παναρέτου σοφίας: αὐτοσχέδιος.
XX. f. 394^b. περὶ λέξεων διαφόρων δεχομένων διάφορον σημαινόμενον:
ἄγων: ἡ μετοχὴ, παροξύνεται.
ἀγὼν: αὐτὸς ὁ ἀγὼν τὸ περιεκτικὸν, ὀξύνεται. Sed post duodecimam hujusmodi λέξιν abrumpitur codex in fine fortasse, ut videtur, magis etiam mutilatus, quam ab initio; nam in frugaliori codice nostro CCXII eidem λέξεων classi integer quaternio octo foliorum impenditur.

Daniel NESSELIUS Lunaeburgensis, LAMBECII Hamburgensis in Bibliotheca Vindobonensi nimis impar successor, sic descripsit nostrum codicem: „CLXXI. Codex philol. et philos. graecus est chartaceus, mediocriter antiquus in 4to, constatque nunc foliis 394; quo continetur *Anonymi* Lexicon." Vides ab homine ἀμούσῳ taceri notabilissimas glossas russicas, itemque ipsas viginti appendices graecas, quas si I. C. G. ERNESTI scivisset Vindobonae exstare longe ampliores, non opus habuisset Taurino petere. Juvabit hic obiter monuisse, in codice CXXII Zonarae lexicon exhibente, ARSENIUM auctorem Tittmanno obscurum facile illustrari ex eo, quod Zonarae ἀρσενικὸν Nesselius cum aliis ridicule pro auctore habuerit.

II.

Habet Bibliotheca Vindobonensis, praeter hunc mutilum initio et fine glossographum, tres alios hujus generis codices, qui S. CYRILLI Alexandrini nomen praeferunt omnes, quamvis Nesselius nescio qua de causa nonnisi unum pro Cyrilliano, idque ipsum haesitans indicarit: „Cyrilli, ut videtur."

Cod. nimirum CCXII: τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου ἀλεξανδρείας λέξεων χρησίμων συναγωγὴ καὶ συνάθροισις.

Cod. CCXLIV: τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου ἀλεξανδρείας λεξικὸν κατὰ ςοιχεῖον.

Cod. denique CCCXIX: τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου ἀλεξανδρείας λέξεων συναγωγὴ κατὰ ςοιχεῖον.

Horum primus itidem est ex iis, quos Busbecke comparavit Constantinopoli, bombycinus seculi XIV, et refertissimus per margines additamentis, inter quae invenimus etiam illud de ἀθήνη: ἡ ἀμήτωρ θεὰ ὡς φιλόξενος quod habes suo loco e Nostro p. 15, lineâ 18 hujus editionis. Idem habet in textu Nostri glossam ἀκοίτιον, sed longe breviorem, sic:

ἀκοίτιον: ὁ (sic) οὐ κυριεύει οὔτε πῦρ, οὔτε σίδηρος. Et super ἀκοίτιον rubricâ scripsit: λίθος.

Reliqui duo, (quorum CCCXIX est membranaceus quidem sed mendosissimus, et à Nesselio abjudicatus Cyrillo auctori ex eo, quod memoret et Tribonianum quaestorem S. Cyrillo toto fere seculo posteriorem) per Italiam nobis advenere. En tibi ex singulis exempla.

Specimen ex cod. philol. 212 chart. sec. XIV.

AB.

ἀβάλεν: ἔβαλεν· εἶθε.
κακήμων (sic): ἄλαλος.
ἀβακῆσαι: ἀγνοῆσαι· αμαρτεῖν (sic).
ἄβατον (sic): ἱερὸν ἀπρόσιτον· ἀνεπίβατον· ἔρημον.

(haec quattuor manu recentiori; videsque Initialem miniatam ex parte adhuc deesse.)

ἀββᾶς: ὁ γέρων· ὁ πατὴρ.
ἀβραάμ (sic): πατὴρ.
ἀβραμιαῖος: ἱεροπρεπὴς
ἀβλῆτα: μὴ βεβλημένον.
ἄβολις (sic): ὁ μηδέπω βεβληκὼς τοὺς ὀδόντας.
ἄβρόμιος: ἄοινος.
ἄβρομος: θορυβώδης.
ἀβέλτερος: ἀνόητος. Desuper: ἀβελτερίας: ἀνοίας.
ἀβέρβηλος: ὁ ἀκατάστατος.
ἀβακήμων: μωρὸς· ἄλαλος.
ἄβιος: ὁ μὴ ἔχων βίον.
ἀβροδίαιτος: τρυφητὴς.
ἄβαρ: τὸ χαλινόν.
ἄβαξ: ὁ μὴ βάσιν ἔχων
ἄβαρις: σκύθης.
ἀββακούμ: πατὴρ ἐγέρσεως.
ἄβας: σοφιστὴς.
ἄβαπτος: ἀστομώτατος.
ἀβάσκανος: ἀψευδής· ἀληθινός.
ἀβέβαιος: ὁ μὴ πάγιος
ἀβρὸς: λαμπρός· ἁγνός· τρυφερός· καὶ ὁ κούφως βαίνων.
ἀβαρῆ in margine, sine explicatione.
ἀβροχίτων: ὁ τρυφερὰ φορῶν· Et idem supra lineam, alia manu.
ἀβροείμονες: οἱ λαμπροφόροι.
ἀβρότη: ἡ νύξ.
ἄβυσσος: πλῆθος
ἀβρότητι: τρυφερότητι.
ἀβδία: ἡ θάλασσα.
ἀβραί: λαμπραί.
ἄβραι: νέαι δοῦλαι· θεραπαινίδες (sic).
ἀβαχθανή: λέξις ἑβραϊκή.
ἀβρυνόμενος: νεανιευόμενος.
ἀβρατήμων: ὁ ἁμαρτωλὸς.
ἀβροκόμων: ὁ τὴν κόμην λαμπρός.
ἄβροτον: ἄψυχον· ἀναίσθητον.

ἄβατον: ἱερὸν ἀπρόσιτον· ἔρημον.
ἀβέβηλον: τὸ καθαρόν.
ἀβλέπτημα: ἁμάρτημα.
ἀβληχρὸν: ἀσθενὲς (sic clare codex).
ἀβασάνιςον: ἀνεξέταςον.
ἀβύρβητον (sic): πολὺ μάσσιον.
ἀβροτονὸν: βοτάνην μὴ εςιώμενον (sic).
ἀβάκησαν: ἠγνόησαν.
ἀβρίξαι: κοιμηθῆναι.
ἀβροτάζω: τὸ ἁμαρτάνω.
ἀβακιζομένων· ἡσυχαζόντων (sic).
ἀβάλε: ἀντὶ τοῦ φεῦ.
ἄβαλεν (sic): ἀντὶ τοῦ ἔβαλεν.
ἀβακέως: ἀντὶ τοῦ ἡσύχως (sic).
ἀβρύνεται: θρύπτεται· κοσμεῖται.
ἀβλεμέως: ἀφροντίςως.
ἀβούλως: ἀμαθῶς.
ἀβουλεῖ: ἀφρόνως.
ἀβένθη: πολυβάθυ (sic recte).
ἀβαιῶ: τὸ ἀγνοῶ.
ἀβλωθρίδια: ἀτέλεςα ἐκτρώματα· μὴ ἔχοντα ζωήν (sic).
ἀβροκομὰ (sic): ὁ την κόμην φαιδρὰν ἔχων.
ἀβλεψία: καρδίας πόρρωσις.
ἀβήρβηλον: ἀναίσχυντον.
ἀβασάνιςον: ἀγύμναςον· ἀνεξέταςον.
ἀβλὴς: ἀσύνετος· ἀνόητος.
ἄβιοι: ἄτοξοι· μὴ ἔχοντες τόξα πολέμου.
ἄβλωμον: κακὸν· ἀηδῆ· ὀδυνηρὰν.
ἀβρότητι: τρυφερότητι· ἢ ἁπαλότητι.
ἀβροδιαίτη: τρυφερὰ ζωὴ καὶ λαμπρά.
ἄβραςον: ἀκίνητον· ἀπρόσιτον.
ἀβίλλιον: οἶνον.
ἄβδελαν: ταπεινόν.
ἄβυδος (sic): πλῆθος ὑδάτων ἀπέραντον.
ἀβυσσος: ἄπειρα ὕδατα· πολλὰ.
ἀβελύσει (sic): ςέφει.
ἄβλητος: ὁ μητε πόρρωθεν μήτε τοῦ συνεγγυς πληγής (sic).
ἀβροδίαιτον: δαψιλόν· εὐθυνούμενον.
ἄβρεκτον: δύσκωφον· ἢ ἀνύςακτον.
ἄβρομοι: ἄνευ ἤχου καὶ θορύβου.
ἀβρῶς: ἐπίρρημα ἀντὶ τοῦ ἀνθηρῶς.
ἄβρωτον: θεῖον.
ἀβὴς (sic): ὁ ἀσύνετος.
ἀβίωτος: ὁ μὴ ζῶν· καὶ ὁ κακὸς· καὶ ἀηδής.

ΑΓ.

ἀγαθὸς: φύσει μόνος ὁ θεὸς· γίνεται δὲ θέσει καὶ ὁ ἄνθρωπος.
ἀγαθὸν: τὸ καλὸν.
ἀγαθὸς: ὁ καλὸς καὶ δίκαιος.
ἄγαζον: ἔνδοξον· ἔντιμον.
ἀγάζηλοι: μεγαλόζηλοι.
ἀγάζεται: θαυμάζεται.

ἀγαβρίαμα (sic): ἔπαρμα.
ἀγανοὶ καὶ ἀγακλεεῖς: ἄγαν ἔνδοξοι.
ἀγάσυρτος: ἀκάθαρτος.
ἀγαυρὸς: ὁ κακός.
ἀγάλαςος: ἀκόλαςος.
ἄγαλμα: καλλώπισμα· ἢ εἰκὼν· ἢ λαμπρόν· superscr. minio: ἀγάλματα ξοάνα· ἀνδριάντες.
ἀγαλλίαμα: δόξασμα.
ἀγαλλιάματι: χαροποιήματι: εὐφροσύνῃ· in marg. sine interpr. et alio atramento: ἀγάλλεσθε· ἀγάλλομαι· ἀγάλλεσθαι ἄξιον.
ἀγελέους: ρεβδώδεις (sic) ἵππους.
ἀγάλμητον: ἀσθενές.
ἀγάμενος: θαυμάσας.
ἄγαμαι: θαυμάζω, ἀποδέχομαι.
ἀγανόφρων: πραότατος.
ἀγέροχος (et prius o corr. in ω desuper): ὑπερόπτης. Minio superscr. ὑπερήφανος· ἢ ὁ ἔντιμος καὶ ἀνδρεῖος.
ἀγάλακτες: ἀδελφοί.
ἀγήνωρ: ὁ ἀνδρεῖος.
ἀγαυρὸς: ὁ κακός· ὁ κομψός· ἢ ἄπορος.
ἀγαςὸς: θαυμαςός.
ἀγαλματοποιοὶ: χειρουργοί.
ἀγάςου: ἀθανάτου.
ἀγαῖος: ὁ ἐπίφθονος.
ἀγέλαιος: ὁ ἀμαθής.
ἀγητὸς: θαυμαςός.
ἀγέλιος: ὁ ἐκ τῆς ἀγέλης.
ἀγελαίοι: ἰχθύες μικροί. Et minio superscr. ἢ οἱ χωριάται.
ἀγελεών: ὁ τόπος τῆς ἀγέλης
ἀγελατοὶ (minio corr. ἀγηλατοί): οἱ κεραυνοί.
ἀγέροπος: ὁ σπανίως ἐρχόμενος.
ἀγκὼν: παρὰ τὸ ὑποκεῖσθαι ἑτέρῳ ὀσθέω.
ἀγκὰς: τὰς ἀγκάλας. Et minio superscr. ἀγκοινη (sic) ἢ ἀγκάλη.
ἀγνὼς: ὁ ἄγνωςος.
ἀγνὸς: ὁ καθαρός· Minio: ἅγιος.
ἀγλευκὴς: ὁ γλυκύς.
ἄγειος: ὁ μὴ ἔχων γῆν.
ἀγὸς: ὁδηγὸς, ἡγεμών.
ἄγγαροι: γραμματοφόροι.
ἄγγαρος: ἐργάτης.
ἀγμοὺς: κρημνώδεις τόπους.
ἀγρωςαὶ: οἱ κυνηγέται.
ἀγύρτας: συρφετώδεις· ὀχλαγωγούς· Superscr. ἀγυρτικὰ: ψεύσματα χυδαῖα.
ἀγὼν: ὁ πρὸς τοὺς ἀγῶνας.
ἀγλαότιμος: ὁ τετιμημένος.
ἀγνώμον (sic): ἀχάριςος.
ἀγνώμονες: οἱ ἀχάριςοι.
ἀγοραῖοι: οἱ ἐν ἀγορᾷ ςρεφόμενοι ἄνθρωποι.
ἀγωγεὺς: ὁ ἐνάγων τὴν δίκην.
ἀγωγοὺς: προπομπούς.
ἀγωγὴ: τρόπος.
ἀγρέμιος: ὁ ἀπὸ τῆς ἄγρας.

ἀγριόθυμος: ὁ τὴν ψυχὴν ἄγριος.
ἀγρόται: ἀγροίκους. Superscr. ἀγόρανος: ὁ πονηρός.
ἄγριππος: ἡ ἀγριελαία.
ἀγριώτης καὶ ἀγρονόμοι: ὁ ἐν ἀγρῷ λαός· superscr. ἀγρεῖος: ὁ ἐν ἀγρῷ οἰκῶν.
ἀγέραςος: ἄτιμος, superscr. ἄγριος: ὁ ὠμός.
ἀγχινοίας: ὀξυτάτης νοήσεως. Superscr. ἀγχίνους: ὁ συνετός.
ἄγχι (et minio desuper: καὶ ἀγχοῦ): ἐγγύς.
ἀγχίςροφος: ταχέως ςρεφόμενος.
ἀγιεὺς (sed bis minio corr. ἀγυιεὺς): κίων· εἰς ὀξὺ λήγων.
ἀγείρει: συναθροίζει.
ἀγχεῖος: ὁ πλησίον.
ἀγυρισμὸς: συνάθροισμος.
ἀγυρμός: ἐκκλησία, συναγωγή.
ἄγχαυρος: ὁ παχνώδης ὄρθρος.
ἀγχιβαθὺς: ὁ ἐγγὺς βάθους.
ἀγχιςεῖς: οἱ ἐκ πλαγίων συγγενεῖς καὶ πλησίων (sic). Et minio superscr. ἀγχιςείας: συγγενείας.
ἀγχιτέρμων: ὁ γείτων.
ἀγχότερος: ἐγγύτερος.
ἀγχούροις: πλησιοχώροις.
ἀγγελιοφόρος: ὁ πρέσβυς, καὶ γραμματοφόρος. Et superscr. ἀγγελία: ἀκοή· φήμη.
ἄγραυλος: ὁ ἐν ἀγρῷ νυκτερεύων· superscr. ἡ αὐλιζόμενος.
ἀγχεμάχοις: τοῖς ἐγγὺς μαχομένοις.
ἀγένειος: μειράκειον (sic).
ἀγενὴς: ἄνανδρος.
ἀγάπη: ἄπαυςος πρόθεσις. Et superscr. παρὰ τὸ ἑνοῦν καὶ συνάπτειν εἰς ὁμόνοιαν.
ἀγαπησμὸς (sic): ἡ φιλοφροσύνη.
ἀγχιμαχιταί: μαχόμενοι.
ἀγχίςροφος: ἀπερίςροφος· Et superscr. ἀγχίςροφον: τὸ εὐθέως ςρεφόμενον.
ἀγηνορίδης: αὐθάδης.
ἀγροῖκος: ὁ ἀμαθής.
ἀγελίτης: βοῦς ὁ ἐκ τῆς ἀγέλης.
ἀγλαόκοιτος: ὁ πάνυ τίμιος.
ἄγνυθες: οἱ λίθοι τοῦ ἱςοῦ.
ἀγωγεὺς: τὸ σχοινίον.
ἄγγονες: τὰ δοράτια.
ἀγχιςῖναι: πυκναί.
ἀγγελία: ἡ φήμη.
ἀγγωνίσκοι: σκεύη τιμωρητικά.
ἀγνώπιδος: εὐοφθάλμου· εὐμόρφου.
ἄγρα: ἡ θήρα. Et minio superscr. παγίδα.
ἀγυιᾶ: ῥύμη· ἄμφοδος.
ἀγνεία: ἡ καθαρότης.
ἁγιότης: ἡ παντὸς ἄγους ἐλευθέρα. De super: ἁγιωσύνη (sic).
ἀγχίθυροι: αἱ σύνεγγυς θύραι· ἀντικρύ.
ἄγνοια: γνώσεως ἀναίρεσις.
ἀγωνία: φόβος.
ἀγκοίνη: ἡ ἀγκάλη· superscr. ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος.
ἀγκύλη: τὸ ὄπισθεν τοῦ γόνατος.

ἀγκύλη: εἶδος ἀκοντίου· superscr. καὶ ἔργον τῆς σκηνῆς τοῦ μαθ[illegible].
ἀγαθοθέλεια: ἀγαθῶν ἐκλογή· καὶ προαίρεσις.
ἀγελαία: ςαφυλὴ μικρά.
ἀγκονίδες (bis, ante ἀγλαΐα et iterum post ἄγγρις, sed interpretatio semel tantum): αἱ ὑπηρετίδες.
ἀγλαΐα: λαμπρότης.
ἄγγρις (sic): ὀδύνη.
ἀγονία: ἀτεκνία· ἡ superscr. καὶ ἀκαρπία.
ἀγορὰ: ἡ συνάθροισις· superscr. καὶ ἐκκλησία.
ἀγὴ: ἡ κλάσις τοῦ κύματος.
ἀγλαομητία: λαμπρὰ βουλή.
ἀγρεσία: ἡ ἄγρα.
ἄγχουσα: εἶδος βοτάνης.
ἀγρίφη: δίκελλα, σκεῦος γεωργικὸν πολύγομφον· καὶ ἡ σκάφη.
ἀγριάνες: τάξις ςρατιωτική.
ἀγχόνη: ὁ βρόχος τοῦ σχοινίου.
ἀγρεῖφνα: γεωργικὸν ἐργαλεῖον, δι' οὗ συνάγουσι τὸν χόρτον.
ἀγαθοσύνη: ἀρετή.
ἀγρυπνία: ἀϋπνία.
ἄγημα: πρόσταγμα.
ἀγένητον: τὸ μὴ ποιηθέν· in margine ἀγέννητον: τὰ γεννηθέν (sine μὴ).
ἄγκοι, καὶ ἄγκαια: οἱ φαραγγώδεις τόποι καὶ κοῖλοι.
ἀγάσματα: σεβάσματα.
ἀγγεῖον: ἀπὸ τοῦ ἄγειν δι' ἑαυτοῦ καὶ φέρειν τί (sic) ὡς καὶ τὸ [illegible] παρὰ τὸ ἄγω.
ἀγριωπὸν: τὸ ἀγριόφθαλμον.
ἀγρετά: λεπτά.
ἀγχόμαλων (et corr. desuper: ἀγχώμαλον): ἰσόπεδον.
ἁγιασθήτω: ἀντὶ τοῦ δοξασθήτω.
ἀγώγιον: τὸ ἀγόμενον βάρος.
ἀγωγίμων: φορτίων.
ἅγια: τὰ ἐντὸς τοῦ καταπετάσματος, καὶ ἁγίων: τῶν ἐκτὸς τούτου (sic; cf. Zonaram).
ἀγήραον: τὸ μὴ γηράσκον.
ἀγάννιφον: τὸ λίαν χιονιζόμενον ὄρος.
ἄγανον: τὸ φρυγανῶδες ξύλον.
ἀγχίαλον: τὸ παραθάλασσον.
ἀγκύλια: οἱ κρίκοι τῶν ἁλύσεων.
ἀγκηριβόλιον (sic): τὸ σίδηρον τοῦ πλοίου.
ἀγχίμονον: τὸ μετ' ὀλίγου ἐγγύς.
ἀγκοπήνια: τὰ τῶν μελισσῶν κηρία.
ἁγίασαι: καρπῶσαι· καῦσαι ἁγίως.
ἀγλαυκὲς: ἀηδές.
ἀγκόχασιν: ἤνεγκαν.
ἁγιάσατε: προευτρεπίσατε.
ἄγε δῆτα: φέρε, κόμιζε.
ἀγαίομαι: φθονοῦμαι.
ἀγηλατεῖν: διώκειν (et superscr. τοῦτο φιλοῦσι)· φυγαδεύειν· ἐπιτάττειν.
ἀγείρω: τὸ περινοςεῖν ἐπὶ νίκῃ.
ἁγηλατεῖν: τὸ ἄγος καὶ τὸ μίασμα ἐλαύνειν. et superscr. τὸ μίασμα ἐλαύνειν, δασύνεται.
ἀγανθὲν: ἀθροισθέν.

αγω: πορεύομαι.
ἀγαννεῖσθαι: πορεύεσθαι.
ἄγειρα: ἤθροισα.
ἀγνοῶ: παρὰ τὸ νοῶ.
ἀγλαΐζεσθαι: καλλωπίζεσθαι.
ἁγιασθέντων: ἀφιερωθέντων.
ἀγκιςρεύει: δελεάζει.
ἀγωνιῶν: δεδιώς.
ἀγωνιᾶν: ἀγωνίζεσθαι.
ἄγνυται: κλᾶται.
ἀγχονῆσαι: πνῖξαι.
ἀγκεῖλαι (sic): *τὸ αγγέλλω.*
ἀγορεύω: παρὰ τὸ ἄγω, τὸ λέγω· ὁ πρὸς τὸ λέγειν συναθροιζόμενος.
ἀγορεύων: δημηγορῶν.
ἀγῆλαι: τιμῆσαι.
ἀγχεμαχῶν: ὁ συςάδιν (sic) *καὶ πλησίον πολεμῶν.*
ἄγαν: παντελῶς.
ἀγεννῶς: ἀνάνδρως.
ἀγρίσκεται: πικραίνεται.
ἀγεληδὸν: ἄθροισμα ἀγέλης.
ἀγνομόνως (sic): *ἀχαρίςως.*
ἀγιςῆς ὁ ὑβριςής.
ἀγιςείαις: ἁγιωσύναις (sic)*· λατρείαις·* et superscr. *ἀγιςεία: ἁγιωσύνη* (sic)*· καθαρότης.*
ἄγριον: ἀνήμερον· λέγεται καὶ τὸ ἄμικτον. Et superscr. *ἄγριος: ἀκρόχολος· εἰς ὀργὴν εὔκολος.*
ἀγρίδιον: χωρίον.
ἀγρὸς: προάςιον. Et minio *ὁ χωρὶς κώμης τόπος.*
ἄγοντα: ἡγούμενον.
ἀγιςείαν: εὐσέβειαν· ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ μιαρότητα· ἀμαρτίαν.
ἀγάννα (sic): *ἄμαξα ἱερά· καὶ ἡ ἐν οὐρανῷ ἄρκτος.*
ἀγγαρία (sic corr. ex *αγγαρεία* priori) : *ἡ ἀκούσιος καὶ βίαιος ὑπηρεσία.*
ἀγερώψατο: ἠμέλησεν.
ἀγῆλαι: σεμνῦναι τὸν θεὸν εὐχαῖς καὶ ἀγρυπνίαις.
ἀγκυλομήτις: ὁ σκολιὰ βουλευόμενος.
ἀγκαλίδα: μερίδα.
ἀγκηθὴς: ἀβλαβής.
ἀγκαλεῖ: ἀναγινώσκει.
ἄγος: βδέλυγμα· μίασμα· μῦσος.
ἀγοραῖοι: οἱ ἐν ἀγορᾷ ἀναςρεφόμενοι.
ἀγορήταις: συμβούλοις· φρονήμοις (sic).
ἀγριςῖναι: νύμφαι.
ἀγρύτει: ὑβρίζει.
ἄγχων: κατέχων· πνίγων· et in margine et desuper: *ἄγχε: δέσμευε· ἄγχε: πνίγε.*
ἄγχου: ἐγγὺς· et superscr. *ἀγχὶ: πλησίον· ἄγχειν: πνίγειν.*
ἄγαι: τραύματα· τρώσεις· καὶ αἰγιαλοὶ (sic).
ἀγέλη: ποίμνη βοῶν· ἢ προβάτων, καὶ πλῆθει (sic)*· ὅμως ἀγέλη ἡ τῶν βοῶν· ἡ δὲ ποίμνη λέγεται τῶν προβάτων·* superscr. *καὶ πλῆθος ἀνθρώπων.*
ἄγγελος: ὁ σημαίνων· ὁ ἀποκρισιάριος· ὁ πρέσβις (sic), *καὶ ἀγγελεὺς καὶ ἐπιςολεὺς καὶ ἀγγελιαφόρος* (sic) *καὶ ἀπόςολος.*
ἄγει: φέρει· κομίζει· πράττει.

ἀγκύλη: εἶδος ἀκοντίου· superscr. καὶ ἔργον τῆς σκηνῆς τοῦ μωυσέως.
ἀγαθοθέλεια: ἀγαθῶν ἐκλογή· καὶ προαίρεσις.
ἀγελαία: ςαφυλὴ μικρά.
ἀγκονίδες (bis, ante ἀγλαΐα et iterum post ἄγγρις, sed interpretatio semel tantum): αἱ ὑπηρετίδες.
ἀγλαΐα: λαμπρότης.
ἄγγρις (sic): ὀδύνη.
ἀγονία: ἀτεκνία· ἡ superscr. καὶ ἀκαρπία.
ἀγορὰ: ἡ συνάθροισις· superscr. καὶ ἐκκλησία.
ἀγὴ: ἡ κλάσις τοῦ κύματος.
ἀγλαομητία: λαμπρὰ βουλή.
ἀγρεσία: ἡ ἄγρα.
ἄγχουσα: εἶδος βοτάνης.
ἀγρίφη: δίκελλα, σκεῦος γεωργικὸν πολύγομφον· καὶ ἡ σκάφη.
ἀγριάνες: τάξις ςρατιωτική.
ἀγχόνη: ὁ βρόχος τοῦ σχοινίου.
ἀγρεῖφνα: γεωργικὸν ἐργαλεῖον, δι' οὗ συνάγουσι τὸν χόρτον.
ἀγαθοσύνη: ἀρετή.
ἀγρυπνία: ἀϋπνία.
ἄγημα: πρόσταγμα.
ἀγέννητον: τὸ μὴ ποιηθέν· in margine ἀγέννητον: τὸ γεννηθέν (sine μή).
ἄγκοι, καὶ ἄγκαια: οἱ φαραγγώδεις τόποι καὶ κοῖλοι.
ἀγάσματα: σεβάσματα.
ἀγγεῖον: ἀπὸ τοῦ ἄγειν δι' ἑαυτοῦ καὶ φέρειν τί (sic) ὡς καὶ τὸ ἀγκὺς [illegible] παρὰ τὸ ἄγω.
ἀγριωπὸν: τὸ ἀγριόφθαλμον.
ἀγρετά: λεπτά.
ἀγχόμαλων (et corr. desuper: ἀγχώμαλον): ἰσόπεδον.
ἁγιασθήτω: ἀντὶ τοῦ δοξασθήτω.
ἀγώγιον: τὸ ἀγόμενον βάρος.
ἀγωγίμων: φορτίων.
ἅγια: τὰ ἐντὸς τοῦ καταπετάσματος, καὶ ἁγίων: τῶν ἐκτὸς τούτου (sic; cf. Zonaram).
ἀγήραον: τὸ μὴ γηράσκον.
ἀγάννιφον: τὸ λίαν χιονιζόμενον ὄρος.
ἄγανον: τὸ φρυγανῶδες ξύλον.
ἀγχίαλον: τὸ παραθάλασσον.
ἀγκύλια: οἱ κρίκοι τῶν ἁλύσεων.
ἀγκηριβόλιον (sic): τὸ σίδηρον τοῦ πλοίου.
ἀγχίμονον: τὸ μετ' ὀλίγον ἐγγύς.
ἀγκοπήνια: τὰ τῶν μελισσῶν κηρία.
ἁγίασαι: καρπῶσαι· καῦσαι ἁγίως.
ἀγλαυκὲς: ἀηδές.
ἀγκόχασιν: ἤνεγκαν.
ἁγιάσατε: προευτρεπίσατε.
ἄγε δῆτα: φέρε, κόμιζε.
ἀγαίομαι: φθονοῦμαι.
ἀγηλατεῖν: διώκειν (et superscr. ταῦτα φιλοῦσι)· φυγαδεύειν· ἐπιτάττειν.
ἀγείρω: τὸ περινοςεῖν ἐπὶ νίκη.
ἁγηλατεῖν: τὸ ἄγος καὶ τὸ μίασμα ἐλαύνειν. et superscr. τὰ μίασμα ἐλαύνειν, δασύνεται.
ἀγανθὲν: ἀθροισθέν.

αγω: *πορεύομαι.*
ἀγαννεῖσθαι: *πορεύεσθαι.*
ἄγειρα: *ἤθροισα.*
ἀγνοῶ: *παρὰ τὸ νοῶ.*
ἀγλαΐζεσθαι: *καλλωπίζεσθαι.*
ἁγιασθέντων: *ἀφιερωθέντων.*
ἀγκιςρεύει: *δελεάζει.*
ἀγωνιῶν: *δεδιώς.*
ἀγωνιᾶν: *ἀγωνίζεσθαι.*
ἄγνυται: *κλᾶται.*
ἀγχονῆσαι: *πνῖξαι.*
ἀγκεῖλαι (sic): *τὸ αγγέλλω.*
ἀγορεύω: *παρὰ τὸ ἄγω, τὸ λέγω· ὁ πρὸς τὸ λέγειν συναθροιζόμενος.*
ἀγορεύων: *δημηγορῶν.*
ἀγῆλαι: *τιμῆσαι.*
ἀγχεμαχῶν: *ὁ συςάδιν* (sic) *καὶ πλησίον πολεμῶν.*
ἄγαν: *παντελῶς.*
ἀγεννῶς: *ἀνάνδρως.*
ἀγρίσκεται: *πικραίνεται.*
ἀγεληδὸν: *ἄθροισμα ἀγέλης.*
ἀγνομόνως (sic): *ἀχαρίςως.*
ἀγεςὴςο: *ὑβριςής.*
ἀγιςείαις: ἁγιωσύναις (sic)· *λατρείαις·* et superscr. ἀγιςεία: ἁγιωσύνη (sic)· *καθαρότης.*
ἄγριον: *ἀνήμερον· λέγεται καὶ τὸ ἄμικτον.* Et superscr. ἄγριος: *ἀκρόχολος· εἰς ὀργὴν εὔκολος.*
ἀγρίδιον: *χωρίον.*
ἀγρὸς: *προάςιον.* Et minio ὁ *χωρὶς κώμης τόπος.*
ἄγοντα: *ἡγούμενον.*
ἀγιςείαν: *εὐσέβειαν· ἐσθ' ὅτε δὲ καὶ μιαρότητα· ἁμαρτίαν.*
ἀγάννα (sic): *ἅμαξα ἱερά· καὶ ἡ ἐν οὐρανῷ ἄρκτος.*
ἀγγαρία (sic corr. ex αγγαρεία priori): *ἡ ἀκούσιος καὶ βίαιος ὑπηρεσία.*
ἀγερώψατο: *ἠμέλησεν.*
ἀγῆλαι: *σεμνῦναι τὸν θεὸν εὐχαῖς καὶ ἀγρυπνίαις.*
ἀγκυλομήτις: *ὁ σκολιὰ βουλευόμενος.*
ἀγκαλίδα: *μερίδα.*
ἀγκηθὴς: *ἀβλαβής.*
ἀγκαλεῖ: *ἀναγινώσκει.*
ἄγος: *βδέλυγμα· μίασμα· μῦσος.*
ἀγοραῖοι: *οἱ ἐν ἀγορᾷ ἀναςρεφόμενοι.*
ἀγορήταις: *συμβούλοις· φρονήμοις* (sic).
ἀγριςῖναι: *νύμφαι.*
ἀγρύτει: *ὑβρίζει.*
ἄγχων: *κατέχων· πνίγων·* et in margine et desuper: ἄγχε: *δέσμευε·* ἄγχε: *πνίγε.*
ἄγχου: *ἐγγὺς·* et superscr. ἀγχὶ: *πλησίον·* ἄγχειν: *πνίγειν.*
ἄγαι: *τραύματα· τρώσεις· καὶ αἰγιαλοὶ* (sic).
ἀγέλη: *ποίμνη βοῶν· ἢ προβάτων, καὶ πλῆθει* (sic)· *ὅμως ἀγέλη ἡ τῶν βοῶν· ἡ δὲ ποίμνη λέγεται τῶν προβάτων·* superscr. *καὶ πλῆθος ἀνθρώπων.*
ἄγγελος: *ὁ σημαίνων· ὁ ἀποκρισιάριος· ὁ πρέσβις* (sic), *καὶ ἀγγελεὺς καὶ ἐπιςολεὺς καὶ ἀγγελιαφόρος* (sic) *καὶ ἀπόςολος.*
ἄγει: *φέρει· κομίζει· πράττει.*

ἄγειν καὶ φέρειν: *τὸ ληςεύειν καὶ ἁρπάζειν.*
ἀγινεῖν καὶ ἄγίνεον: *ἔφερον.*
ἀγιώχασιν: *ἤνεγκαν.*
αἴγλήντα (sic): *ἀςράπτοντα.*
ἀγκῦλον: *σχολιὸν* (sic)· *δυσχερές*· *ποικίλον.*
ἄγκυρα: *πόλις*· *καὶ ἐργαλεῖόν τί* (sic) *σιδηροῦν τῆς νηός.*
ἄγουσι: *προσφέρουσιν.*
ἀγορητὴς: *πραγματευτής.*
ἀγνὸς: *τὸ φυτόν.*
ἀγρομένοις: *συναθροιζομένοις.*
ἀγορεύω: *τὸ λέγω.*
ἀγορὰ: *διὰ τὸ ἄγαν ῥέειν ἕκαςον πρᾶγμα.*
ἀγορήτης: *ὁ ῥήτωρ*· *ὁ ἀγορεύειν καὶ λέγειν εἰδώς.*
ἀγανάκτησις: *βάρος*· *ἄχθος.*
ἀγανθῆσι· *προσηνέσιν*· *ἀγαθοῖς.*
ἀγάνωρ: *ἀγαπητικὸς τὴν ἀνδρείαν.*
ἀγανῶ: *πράω.*
ἀγανώτατος: *πραότατος.*
ἀγανοφροσύνη: *ταπεινοφροσύνη.*
ἀγασθέντες: *ἐκπλαγέντες*· *θαυμάσαντες*· *ἐπαινέσαντες.*
ἀγάσαιτο: *θαυμάσειεν.*
ἀγάσαι: *θαυμάζει* (sic)· *χαίρει*· et superscr. *ἄγαμαι*· *ἀγαπῶ*· *ἀποδέχομαι.*
ἀγαυρῦ: *τοῦ ἡλίου.*
ἀγασσόμενος: *ἀγαπόμενος* (sic).
ἀγασσάμενοι: *φθονήσαντες.*
ἀγελίης (sic): *ἄγγελος.*
ἀγγελαίεις (sic): *ῥεμβώδεις.*
ἀγγελιφόρος (sic): *πρεσβευτής.*
ἀγελεοκόμος (sic): *ποιμήν*· *διδάσκαλος.*
ἀγγέλεσκον: *ἤγγελον.*
ἀγεννῶν: *δυσγενῶν.*
ἀγήνωρ: *εὐτελῶν*· *ὑπερηφάνων.*
ἀγηρας (sic): *συνάξας.*
ἀγηρος: *μὴ ἔχων τέλος.*
ἀγλαὰν ἕδραν: *λαμπρὰν καθέδραν.*
ἀγριοπὸν: *σκληροπρόσωπον.*
ἀγγρὶς: *ὀδύνη.*
ἄγνωςος: *ὁ μὴ ἐπιγινωσκόμενος.*
ἀγρολέτηραν: *τὸν ἀγρὸν ἀπώλεσαν.*
ἀγρομένησι: *συνηγμέναις.*
ἀγρομένων: *συναθροιζομένων.*
ἀγροσέει (sic): *θηρεύει.*
ἀγρονίησαν: *συνηθροίσθησαν.*
ἄγυρις καὶ ἀγυρμὰς: *ἐκκλησία καὶ πλῆθος*· *πανήγυρις*· *ἢ ἄθροισμα.*
ἀγυρθεὶς: *ἀποςραφείς.*
ἀγωγοὺς: *ποταμούς.*
ἀγωγοῖς: *τοῖς ἀνάγουσι δήμοις.*
ἀγορβαὶ sed ipse corr. *ἀγορβαί*: *ἄκανθαι.*
ἀγχιμάλους: *ἴσους.*
ἀγωγὴ: *τρόπος*· *ἡ ἀναςροφή*· *ἀγωγὴ εἴρηται παρὰ τὸ ἄγειν τοὺς ἀγνώμονας* (sic) *εἰς τὸ δικαςήριον.* Et superscr. *ἀγωγεὺς ὁ ἐνάγων τινα δίκην*· *ὁ διώκων.*
ἀγῶνα: *τὸ ςάδιον.*

ἀγὼν: τὸ ἄθλον (sic).
ἀγῶνος: φιλονικία κρίσεως.
ἄγω: ἀπάγω· φέρω· ἢ θαυμάσω.
ἄγκυρα: λέγεται τὸ ἀρπάγην (sic).
ἀγωνοθέτης: ἀθλοθέτης.
ἀγένειος: μειράκιον.
ἄγρα: λέγεται ἡ θήρα.
ἀγχίθυροι: αἱ σύνεγγυς θύραι.
ἀγόμενος: ὁ φερόμενος. superscr. ἄγομαι καὶ ἄγεται ὑπὸ ἀρχῆς.
ἀγώμενος: θαυμαζόμενος.
ἀγῆλαι: τιμῆσαι· κοσμῆσαι· σεμνῦναι.

Atque hae quidem glossae codicis folia tria integra occupant a prima manu: sed eadem prima manus ex aliis codicibus addidit minio tam in textu primo ipso quam per margines spatio permittente sequentes glossas et interpretationes, quas ideo simul edidimus, ut ab uno codice disceret lector omnes hujus generis συναγωγάς.

ἀγαθωσύνη (sic): ἀγάλλη· ἀγάλλεσθε· ἀγάλλομαι· ἀγάλλεσθαι ἄξιον· ἀγγὼν, παρὰ τὸ ὑποκεῖσθαι ἑτέρω ὄζω· παριαγκονίζει: εἰς τουπίσω δεσμεῖ τὰς χεῖρας· ἀγοσὸς ὁ ὀζώδης τόπος· εἴτε ἡ κεφαλὴ· εἴτε καὶ ὁ ἀγκών. fol. 2[b] ἄγανον: τὸ φρυγανῶδες ξύλον. ἀγώμενος: θαυμαζόμενος· ἀγερωχία: αὐθαδία· ἀγόμενος: ὁ φερόμενος· ἀγάγη: φέρει· ἄγεται: deest interpretatio aut vel erasa est. ἀγορεύω: τὸ λέγω. ἀγχινεφὴς sine interpretatione. ἀγροικία: ἡ ἐν ἀγρῷ δίαιτα. fol. 3[a] ἀγρυπνία: ἀϋπνία· ἀραυρίαμα: ἔπαρμα. ἄγκιςρον: παρὰ τὸ ἄγω, ἄγιςρον· ἀγκάς: τὰς ἀγκάλας· ἀγκαλίνη: ἡ ἀγκάλη· ἄγκοι καὶ ἄγκαια (sic): οἱ φαραγγώδεις τόποι καὶ κοῖλοι.

fol. 3[b] ἀγωγῆ: ἡ τῶν ἠθῶν κατακόσμησις· ἀναςροφὴ· τρόπος· μεταβολὴ· ἢ ἡ κομιδὴ· καὶ τὸ ἀγόμενον βάρος· ἀγωγὴ: καὶ ὡς λέγεται φορὰ σίτου ἀγωγὴ· ἢ οἴνου· καὶ παιδῶν ἀγωγὴ ἡ παίδευσις· ἀγὼν: τὸ ἄθλον: καὶ τὸ πλῆθος· καὶ τὸ ἄθροισμα· καὶ ὁ ναός· καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἄσκησις.

fol. 4[a] ἄγλιθες: αἱ κεφαλαὶ τοῦ σκορόδου. ἀγαθὸν: παρὰ τὸ ἄγαν θέειν. ἄγωμεν: πορευσώμεθα· ἀγρόμενοι: συναθροιζόμεναι· πᾶς δῆμος. ἄγρει: ἄγε δὴ ζῶντας.

fol. 4[b] ἀγγεῖλαι: τὸ διὰ λόγων κελεύειν· παρὰ τὸ λέγω, ἀνλέγω ἀγγέλλω: ἀγγέλλει. ἀγνωμοσύνη: sine interpret.

fol. 5[a] ἀγόσι καὶ ἐγκρατεία καὶ πόνοις ἀσκητικοῖς· ἀγξαις· καὶ ἄγξας: συντρίψας· δεσμεύσας.

ΑΔ.

ἀδαὴς: ἀμαθής.
ἀδρὸς: ὁ πλούσιος.
ἀδεὴς: λέγεται ὁ ἄφοβος.
ἀδέκαςος: ὁ μὴ δεχόμενος πρόσωπα, ἢ δῶρα.
ἄδης: χωρίον ἀφεγγές.
ἀδαήμων: ἄπειρος.
ἀδεκάτευτος: ἀτελώνητος.
ἀδάμας: γένος σιδήρου ἄθραυςον.
ἀδόκιμος: ἀδοκίμαςος.
ἀδόκιμοι: ἀπόβλητοι.
ἀδρανὴς: ἀνίσχυρος.

ἀδερκὴς (superscr. καὶ ἀδαρκὴς): ὁ τυφλός.
ἀδὰμ: γηγενής.
ἀδδηφάγος: γαστρίμαργος.
ἀδείμαντος: ἄφοβος.
ἀδελφειὸς: ὁ ἀδελφός.
ἀδελφιδοῦς: ὁ τοῦ ἀδελφοῦ παῖς, ἀνεψιός.
ἀδήλητος: ἀβλαβής.
ἀδεινῶ: ἀδιαλείπτω.
ἀδημονέστερος: ἀγωνιστικώτερος.
ἀδιαφορία: ἀμέλεια.
ἀδιαίτητος: ἀλλότριος· ἀήθης· καὶ ὁ μὴ διαιτώμενος.
ἀδόκητος: ἀπροσδόκητος.
ἀδώνιοι καρποί: οἱ πρόσκαιροι κῆποι.
ἀδύτω: τῷ ἐνδοτάτω.
ἀδινάω: παρὰ τὸ ἄδην.
ἀδύνατοι: οἱ πεπηρωμένοι τὸ σῶμα.
ἀδμῆτιν: ἀδάμαστον.
ἀδριὰς: εἶδος ἐσχάρας.
ἄδεια: ἐξουσία· ἀφοβία.
ἀδελφιξία: ἡ κοινωνία.
ἀδμενίδες: αἱ δοῦλαι.
ἀδολία: ἡ κρυψιότης.
ἀδημονία: συνθρωπότης ψυχῆς.
ἀδάμαστος: παρθένος· ἄζυξ.
ἀδικοδοξία: ἡ παράλογος λοιδορία.
ἀδμυλία: ἡ ἄγνοια.
ἀδορατία: ἡ ἀστρατία.
ἄδαιτρον: τὸ ἀμέριστον.
ἀδείμαντα: ἄφοβα.
ἀδήωτον: ἀπαίδευτον.
ἀδιέστατον: ἀχώριστον.
ἀδελφὰ: ὅμοια· κοινά.
ἀδήριτον: ἄμαχον· ἀπολέμητον· ἀφιλονείκητον.
ἀδαλὲς: ὑγιές.
ἀδημονία: ἐπικράτεια θλίψεως παρατεταμένη.
ἀδερκὲς: ἀόρατον.
ἀδέψητον: ὠμὸν, ἀνέργαστον.
ἄδιον: τὸ πλάσμα.
ἀδιάρθρωτον: ἄσημον.
ἀδινὸν: οἰκτρόν· λεπτόν.
ἀδιάσκευον: ἀνεπιμέλητον.
ἄδοξον εὖχος; ἄτιμον καύχημα.
ἀδρον: δαψιλές· μέγα· πλούσιον.
ἀδίοπτον: ἄναρχον· ἀφύλακτον, ἀπὸ τοῦ διέπω.
ἀδόκητον: διεψευσμένον.
ἀδιόριστον: τὸ ἀδιαχώριστον.
ἀδόρητον: ἀσάλευτον.
ἄδορον: τὸ ἀνέκδαρτον.
ἀδνούμενον: λέγεται τὸ ἄβλαβές.
ἀδυσώπητον: ἀπαράκλητον.
ἀδαῖον: ἄκαυστον.
ἀδιεξίτητον: ἀπόρευτον.
ἀδρύνοιτο: αὐξάνοιτο.

ἀδηῖνα ἀρέσαι.
ἀδαλεσχῆσαι: τέσσαρα σημαίνει· τὸ φιλοσοφεῖν· ὡς τὸ, ὁ δὲ δοῦλος σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώμασί σου· καὶ τὸ παίζω· ὡς τὸ, ἐξῆλθεν ἰακὼβ ἀδολεσχῆσαι εἰς τὸ πεδίον· καὶ τὸ ὀλιγορῶ· ἠδολέσχησε καὶ ὀλιγοψύχησε τὸ πνεῦμά μου· καὶ τὸ φλυαρεῖν· ὡς τὸ, ἀδολεσχεῖς ἄνθρωπε.
ἀδολεσχία ἐςίν· ἡ περίτι συνεχῶς ὁμιλία καὶ διατριβή· ἀδολεσχία καὶ ἡ ἐν καρδία ἐπὶ πολλὴ (sic) λύπη, καὶ ἡ ςενοχωρία.
ἀδολεσχία ἐςίν: ἡ ἔμμονος μετὰ λύπης μέριμνα· καὶ ὁ φροντισής.
ἄδει: λέγει, ὑμνεῖ.
ἀδαξῆσαι: λυπῆσαι.
ἀδηκότες, κεκμηκότες.
ἀδμωλεῖν: ἀγνοεῖν· ἀγνομονεῖν (sic)· ἀκηδιᾶν.
ἄδδουσιν: εἰς κόρον ἐσθίουσιν· πολλά.
ἀδμεύειν: τὸ ὑγιαίνειν.
ἀδοξεῖται: οὐ τιμᾶται.
ἀδυναςὶ: ἀντὶ τοῦ ἀδυνάτως.
ἀδηρίτως: ἀμάχως.
ἀδεκάςως: δικαίως.
ἀδεεῖ, καὶ ἀδεῶς: ἀφόβως.
ἀδωναΐ: ὁ θεός.
ἀδακρυτὶ: ἀκλαυςί.
ἀδιάβλητα: ἀκατάγνωςα.
ἀδρανὲς: ἀσθενές.
ἀδιαθρυπτα: ἀμάσητα.
ἀδιαιρέτων: ἀτμήτων· ἀχωρήςων (sic).
ἀδιάκριτος: ὁ μὴ γινώσκων τὰ δέοντα.
ἀδιάλλακτον: τὸ εἰς φιλίαν μὴ ἐρχόμενον.
ἀδιαφόρως: χωρὶς παρατηρήσεως.
ἀδὴς: ὁ μὴ ἔχων εἶδος.
ᾄδω σημαίνει τρία: τὸ ψάλλω, τὸ ὀρχοῦμαι, καὶ τὸ ὑμνῶ.
ἀδονήτους: ἀσαλεύτους.
ἀδὺς: ἡδύς.
ἀδρανῶς: ἀσθενῶς, μὴ ἐνεργοῦντα.
ἀδρανέων: μὴ ἐνεργῶν.
ἀδοναὲς: ὑπὸ τὸν ᾅδην.
ἀδύτων: τῶν ὑπακάτω τοῦ ἱεροῦ.
ἄδυτα: ἅγια σπήλαια· ἤτοι ἀπόκρυφα τοῦ ἱεροῦ.
ἀδωρολήπτως: ἀδωροδοκήτως.
ἄδιλε: ἄθλιε· ἄδικε· καὶ φρενοβλαβῆ (sic).
ἀδοκήτως: ἀνελπίςως.
ἀδόκιμοι: ἀπόβλητοι.
ἀδοκήτου: ἀπροσδοκήτου· ἀνυπονοήτου.
ἀδόνητον: ἀκλόνητον· ἀσάλευτον.
ἄδος: κόρος τοῦ καμάτου.

Adduntur in textu et per margines minio hujus ordinis glossae sequentes: ἀδελφειὸς: ὁ ἀδελφός· ἀγράφαξις: λάχανον ἄγριον· ἀδένες: αἱ μασχάλαι αἱ δύο· ἀδὲρ; οὗτος ὁ ἀλητήριος ἐπανέςη σολομώντι· παῖς δὲ ἦν ἰδουμαῖος, γένος ἐκ βασιλικῶν σπερμάτων· κατάςρεψε δὲ τὴν ἰδουμαίαν ἰωάβου τοῦ δαυὶδ ςρατηγοῦ· ἀδιάσπαστον: ἀδιαχώριςον· ἀδημονεῖ: ἀθυμεῖ· απορεῖ· λυπεῖται· ἀγωνιᾷ· ἀνεκδάρτως· ἀδιαλώβητον: τὸ ἀβλαβές· ἄδρατον: ἀπόνητον· ἀδιάσπαςον; ἀδιαχώριςον· ἀδράνεια: ἡ ἀσθένεια· ἀδρύνω: τὸ αὐξάνω· ἀδηλία: ἡ

κρυφιότης· ἀδ..αω: τὸ πλῆρες· ἢ τὸ ἀδιαλείπτως et octo aliae nimis evanidae, quaeque sine chemiae auxilio non poterant extricari.

Specimen ex Cod. philol. 244. chart. sec. XV.

Τὸ Α μετὰ τὸ Β.

ἄβαλε: ἀβάλε· εἴσθε (sic) θρασύνον.
ἄβαλεν· ἔβαλεν.
αἴθε· εἴθε
ἀβακήμων· ἄλαλος.
ἀβαλάχη· θάλασσα.
ἀβακῆσαι: ἀγνοῆσαι· ἁμαρτεῖν· ἡσυχάσαι.
ἄβατον: ἱερὸν· ἀπρόσιτον· ἔρημον.
ἀβασάνιςον: ἀγύμναςον· ἀνεξέταςον· ἢ ἀπερίεργον.
ἀβάπτους: ἀςομοτατους (sic).
ἀβελτηρίας (sic): ἀνοίας.
ἀβέλτερος: ἀνόητος.
ἀβέβηλον: καθαρὸν, ἄμωμον.
ἀβλὴς: ἀσύνετος· ἀνόςισας.
ἄβιοι: ἄτοξοι· μὴ ἔχοντες τόξα πολέμου.
ἄβλωμον κακὸν: ἀηδῆ, ὀδυνηρὸν.
ἀβλεπήματι: ἁμαρτήματι ἄνευ βουλῆς.
ἀβλεψία: καρδίας πόρωσις.
ἀβληχρὲς: ἀσθενὲς· βληχρὸν γὰρ το ἰσχυρόν.
ἀβουλία: ἀπαιδευσία· ἄνοια.
ἀβούλητον: κακὸν ὁ οὐ θέλει τὶς.
ἀβούλως: ἀφρόνως, ἀμαθῶς.
ἀβρικτον: δύςσοφον (sic), ἢ ἀνύςακτον.
ἀβρώταξις: ἁμαρτία.
ἀβροτίμων: ἁμαρτωλὸς.
ἀβρότητι: τρυφερότητι· ἢ ἁπαλότητι.
ἀβρὸς: λαμπρὸς· τρυφερὸς· ἁπαλὸς.
ἀβροδίαιτος: τρυφητὴς· τρυφερόβιος.
ἀβροδιαίτη: τρυφερὰ ζωὴ καὶ λαμπρά.
ἄβρομοι: ἄνευ θορύβου.
ἀβεθῆ: πολυμαθῆ (sic) ἢ βάθος μὴ ἔχοντας (sic).
ἀβρώμων: θρυπτόμενος· ἢ βλακευόμενος.
ἀβροχίτων: τρυφερὰ φορῶν καὶ ἁπαλά.
ἀβρύνεται: κοσμεῖται· θρύπτεται.
ἀβρότερον: τρυφερότερον.
ἀβροσύνη: φαιδρότης.
ἄβροτον: ἄψυχον· ἀναίσθητον.
ἀβρόκομος: ὁ τὴν κόμην φαιδρὰν ἔχων.
ἀβραμιαῖος: γιγαντιαῖος· ἱεροπρεπέςερος.
ἄβραι: νέαι δοῦλαι· νεώτεραι.
ἀβόρβηλον: ἀναίσχυντον· ἀπεχθῆ.
ἀμβλωθρίδια: ἀτέλεςα ἐκτρώματα, μὴ ἔχοντα μορφήν.
ἄβαςον: ἀκίνητον· ἀπρόσιτον.
ἀβδελον: ταπεινὸν.
ἄβιλλιον: οἶνον.
ἀβριζεσθαι: καλλωπίζεσθαι.

Τὸ Α. μετὰ τὸ Γ.

ἄγαν: πάνυ· πολύ· λίαν.
ἀγαλλόμενος: χαίρων· εὐφραινόμενος.
ἀγανώπιδος: πραείας εὐοφθάλμου.
ἀγάλματα: ξόανα, ἀφ' ὁμοιώματα (sic)· εἰκόνες ἢ ἀνδριάντες.
ἄγαμαι: θαυμάζω· ἀγάμενοι: θαυμάζοντες.
ἀγακλυτός: ἄγαν ἔνδοξος.
ἀγάσαιτο: θαυμάσειεν.
ἀγάστονος: πολυστένακτος.
ἀγάλμητον: ἀσθενές.
ἄγαμαι: ἀποδέχομαι· θαυμάζω· ἐπαινῶ.
ἀγαλλία: δόξασμα· καύχημα.
ἀγασάμενοι: θαυμάσαντες.
ἀγακλεοί (sic): λαμπροί· ἔνδοξοι· ἀγαθοί· ἀγακλεαῖς: ἄγαν ἔνδοξοι (sic).
ἀγάσυρτος: ἀκάθαρτος.
ἀγανόφρων: ἀγαθὸς πραότατος.
ἀγάννα: ἄμαξα ἱερὰ καὶ ἡ ἐν οὐρανῷ ἄρκτος.
ἄγγαρος: ἐργάτης· ὑπηρέτης. ἀθλοφόρος. ὅθεν ἀγγαρείαν λέγομεν τὴν ἀναγκαίαν καὶ ἀκούσιον καὶ βιαίαν ὑπηρεσίαν.
ἀγγελιοφόρος: πρεσβευτής.
ἀγγελόεις: ἄγγελος· ἀγγελλία: ἀκοή· φήμη.
ἄγε: βλέπε· φέρε, κόμιζε.
ἀγελαῖον: ὀχλῶδες· ἀγελαίων: ἰδιωτῶν· ἀγραμμάτων, ἀμαθῶν.
ἀγέλασκον: ἄτιμον.
ἄγευστοι: ἄπειροι.
ἀγείρει:: συναθροίζει.
ἀγέρωχος: ὑπερόπτης· ἐν ἀτίμοις (sic)· ὑπερήφανος· αὐθάδης· ὑβριστής.
ἀγερωχίας: ὑπερηφανίας· αὐθαδείας· ἀπαιδευσίας.
ἄγεδῆτα: φέρε δή.
ἀγερωπεῖ: ἐφορᾷ.
ἄγειν καὶ φέρειν: τὸ ληστεύειν καὶ ἁρπάζειν· Ἄγεται μὲν γὰρ τὰ ἔμψυχα, φέρεται δὲ τὰ ἄψυχα, οἷον χρήματα.
ἀγεληδόν: ἠθροισμένως ὡς ἀγέλη.
ἀγερωσσεῖ (sic): ἀγρυπνεῖ.
ἀγερώψατο: ἠμέλησεν.
ἀγῆλαι: σεμνύναι τὸν θεὸν εὐχαῖς.
ἀγήνωρ: ὑπερήφανος· αὐθάδης.
ἀγήρως: ἄφθαρτος, μὴ ἔχων τέλος.
ἁγιστεία: ἁγιωσύνη (sic)· καθαρότης ἢ λατρία (sic).
ἁγιστείαν: εὐσέβειαν· ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ μιαρότητα.
ἀγηόχασιν: ἤνεγκαν· ἤθροισαν· ἔφερον.
ἁγιάσατε: προευτρεπήσατε. κηρύξατε:
ἁγιοπρεπῶς: ἁγίοις ὡς πρέπει.
ἀγκαλέει: ἀνακαλεῖ.
ἀγκύλον: ἐπικαμπές· σκολιόν· δυσχερές.
ἀγκυλομήτις (sic): ὁ σκολιὰ βουλόμενος (sic)· μῆτις γὰρ ἡ βουλὴ εἴρηται.
ἀγκαλίδα: μερίδα.
ἀγκηθής: ἀβλαβής.
ἀγκαλεῖ: ἀναγινώσκει.
ἀγκάπης: βόθρος.
ἀγλαοί: λαμπροί.

ἀγλαότιμον: λαμπρὸς (sic) τετιμημένον.
ἀγλαός: καλὸς· λαμπρὸς· ἔντιμος.
ἀγλαὴν ἕδραν: τὴν λαμπρὰν καθέδραν.
ἀγλαΐζει: θάλλει, φαιδρύνει.
ἀγνείας: καθαρότητος.
ἄγνωστος: ὁ μὴ ἐπιγινωσκόμενος.
ἀγνῶτας: ἀγνοοῦντας· μὴ γνωρίζοντας.
ἀγνωμόνως: ἀχαρίστως· ἀνοήτως.
ἄγνυται: κλᾶται.
ἄγξαι: πνῖξαι.
ἁγνός: ἅγιος, καθαρός, ἀμίαντος.
ἀγορίτης (sic): πραγματευτής.
ἀγορανομία: λογιστία· εἴρηται δὲ ἐπὶ τῶν ἐπισκοπούντων τὰ τῶν πόλεων ὤνια.
ἄγος: βδέλυγμα· μίασμα· μῦσος.
ἀγοραῖοι: οἱ ἐν ἀγορᾷ ἀναστρεφόμενοι.
ἀγρότης: ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ.
ἀγορήν: ἐκκλησίαν· συναγωγήν.
ἀγορήτησαι: σύμβουλόσοι· φρόνιμόσοι· δημηγόροσοι (sic omnia).
ἀγορανόμοι: οἱ ἐν ἀγορᾷ διάγοντες.
ἄγραυλοι: οἱ ἐν ἀγρῷ διανυκτερεύοντες.
ἀγριόθυμος. ἄγριος τὴν ψυχήν.
ἀγροικότατος: ἀπαιδευτότατος, ἀνοητότατος.
ἄγρας: θήρας· παγίδας,
ἀγρύτει: ὑβρίζει.
ἀγριστῖναι: νύμφαι.
ἄγραφα: ἀδικήματα, ὑπὲρ ὧν νόμος οὐ γέγραπται.
ἀγύρτης: ἐπαίτης: φιλοκερδὴς ὀχλαγωγός, προσαίτης. συρφετώδης.
ἄγυρις: ἐκκλησία.
ἀγυιαί: ἄμφοδοι· ῥύμαι.
ἀγυιὰ: ἀγορὰ· πλατεία (sic)
ἀγχίθερον (sic): γείτονα τὸν πλησίον τῆς θύρας.
ἀγχινοίᾳ: φρονήσει.
ἄγχι: ἐγγύς.
ἀγχινοίας: ὀξυτάτης νοήσεως.
ἀγχιστείας: συγγενείας.
ἀγχιτέρμων: ὁ γείτων.
ἀγχίστροφος: εὐπερίστροφος.
ἀγχέμαχος: ὁ ἔγγυς μαχόμενος, παραπλησίως.
ἄγχων: κατέχων· πνίγων.
ἀγχοῦ: ἐγγύς.
ἀγχώμαλον: ἰσόπεδον· ἐγγὺς ἔχων (sic) τὴν ὁμαλότητα.
ἀγώγιμον: φορτίον.
ἀγωγὴ: τρόπος· ἀναστροφή.
ἀγωνιῶ: κινδυνεύω.
ἀγών: στάδιον.

Τὸ Α, μετὰ τὸ Δ.

ἀδαῆ: ἄπειρον.
ἀδαλὲς: ὑγιές.
ἀδαμάντινα: στερρά.
ἀδάμαστον: ἀνυπότακτον.
αἰδοῦμαι: αἰσχύνομαι.

ἀδαῶν: *ἀμαθῶν*.
ἀδαήμονες: *ἀμαθεῖς· ἄπειροι*.
ἀδεάζω: *ἀναβοῶ· ἀναςενάζω* et supernotavit *ἀναςένω*.
ἀδάκρυτος: *ἄλυπος*.
ἀδεῶς: *ἀφόβως*.
ἀδεκάςως: *ἀμερίςως· δικαίως*: *ἀδωροδοκήτως· ὀρθῶς*.
ἄδει: *ὑμνεῖ· λέγει*.
ἀδείμαντον: *ἀνοικοδόμητον*.
ἀδελφιδοῦς: *ὁ τοῦ ἀδελφοῦ υἱός*.
ἀδελφά: *ὅμοια· παραπλησία*.
ἀδευκέα: *πικρά*.
ἄδειμον: *ἄφοβον*.
ἀδεάζων: *ἀναβοῶν· ἀναςενάζων*.
ἀδερκές: *ἀόρατον· μὴ ὁρώμενον*.
ἀδηφάγος: *ἀθρόως ἐσθίων· πολυφάγος· γαςρίμαργος*.
ἀδηνὸν κῆρ: *πυκνὴν ψυχήν*.
ἀδιάθρυπτα: *ἀμάσητα*.
ἀδιαίρετον: *ἄτμητον· ἀχώριςον*.
ἄδεια: *ἄνεσις· ἀφοβία*
ἀδιόριςον: *ἀναμὶξ· συμμιγῶς*.
ἀδήριτον: *ἄμαχον· ἀπολέμητον· ἀπόρθητον*.
ἀδιάρθρωτον: *ἄσημον· ἀτράνωτον*.
ἀδιάςατον: *ἀδιαχώριςον*.
ἀδιάφορα: *ἀμελέςατα, χωρὶς παρατηρήσεως*.
ἀδιάκριτος: *ἀδιαχώριςος· λαμβάνετε* (sic) *δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μη γινωσκομένων τὰ δέοντα· ἢ λαλούντων ἀφρόνως*.
ἀδόνητον: *ἀσάλευτον*.
ἀδολεσχεῖ: *φλυαρεῖ· μετεωρίζεται· ἢ ἀμφισβητεῖ*.
ἀδοκήτου: *ἀπροσδοκήτου· ἀνυπονοήτου*.
ἀδόκιμον: *ἄχρηςον· ἀπόβλητον*.
ἀδολεσχία: *ἡ ἐν καρδία λύπη* (sic) *ἐπὶ πολύ*.
ἄδος: *ἡδονῆ* (sic).
ἀδρόν: *μέγα· δαψιλές*.
ἀδρανές: *ἀσθενές· ἀδύνατον*.
ἀδρύνοιτο: *αὐξάνοιτο*.
ἀδροὶ: *ἡ* (sic) *πλούσιοι*.
ἀδρανέων: *μὴ ἐνεργῶν*.
ἀδύς: *ἡδύς*.
ἀδρανέα: *ἀσθενῆ· μὴ ἐνεργοῦντα*.
ἄδυτον: *κρύφιον σπήλαιον*. *ἢ τὸ ἀπόκρυφον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ*.
ἀδωρολήπτως: *ἀδωροδοκήτως*.
ἀδηναὸς: *ὁ ὑπὸ τὸν ἅδην*.
ἀδύτων: *τῶν ὑποκάτω τοῦ ἱεροῦ*.

II.

Specimen ex Cod. CCCXIX. (philol. membr. sec. XIV.

AB.

ἀβακέως: *ἀσυνέτως*.
ἀβακίγους: *τοὺς γυναίκα* (sic) *μὴ ὁμιλήσαντας*.
ἀβακίμων: *ἀσύνετος· ἄλαλος· ἄφθογγος*.
ἀβακῆσαι: *ἁμαρτίσαι· δισκοφῆσαι* (sic).
ἀβάκησαν: *ἠγνόησαν, καὶ εἰσυνέτησαν* (sic).

ἀγύροις (sic): ἡ ἐκκλησία.
ἀγροτέροις: τοῖς ἐν ἀγρῷ διάγουσιν.
ἀγυιάς: ἐτνοζοφόδεις (sic).
ἀγυιάν: τῶν στενοπῶν ξνοφῶν (sic omnia).
ἀγύρτης: ἐπέςης (sic)· φιλοκερδεὶς (sic), καὶ ἀγύρτης· εἶδος βέλον.
ἀγυρτὴς: ἀλαζὼν καὶ ἀπαταιὼν (sic).
ἀγυρμός: ἐκκλησία· συναγωγή.
ἀγυρτώδη: συρφετώδη.
ἀγχίθυρος: γείτων.
ἀγχίνοια: σύνεσις· ἀγχινὸς (sic): συνετὸς: ὀξὺς τῷ νῷ.
ἀγχιςεῖα (sic): συγγενία.
ἀγχίςροφοι: συςραφέντες· ἢ ταχὺ ἐπιςρεφόμενοι.
ἀγχιτέρμων: ὁ γείτων· ὅμορος (sic).
ἀγωγὴ: ἀναςροφὴ· τρόπος· οἰκοδομὴ· βάρος.
ἀγωγὴ: τῷ ἱμάντει ὁ (sic) ἄγεται ὁ ἵππος· ὁ κεϱντὴρ.

ΑΔ.

ἀδαήμονες: ἄπειροι.
ἄδιξ: μέτρον τετραχοινικόν.
ἀδεκάςως: ἀμερίςως· δικαίως· ἀδορδικίτως (sic)· ὀρθῶς.
ἀδήριτος: ἄμαχος.
ἀπλῶς: ἀληθινῶς· (Putes, veram glossam ἀδηνέως excidisse).
ἀδίαντο (sic): ξηρὸν, ἄβροχον.
ἀδιάφθορον: ἄμωμον.
ἀδιάκριτος: ἀδιαχώριςος.
ἀβλαβὲς: ἀδιαλώβητος (sic, et transposita).
ἀδιόρθωτον: ἄσιμον (sic)· ἀτράνωτον.
ἀδιαφορία: ἀμελία, χωρὶς παρατηρήσεως.
ἀδιάςατον: τὸ μήπω διεςηκῶς (sic), μήδε (sic) διακρινόμενον.
ἀδιάλλυτον (sic): τὸ μὴ διαφθειρόμενον ἡ ψυχή.
ἀδολεσχία: ἀκερία (sic), φλιαρία (sic), συνεχεῖα (sic).
ἀδολεσχεῖν: φιλοσοφεῖν.
ἀδόνιτον (sic): ἀσάλευτον· ἄδοξον· ἄτιμον.
ἀδρανὲς: ἀσθενὲς.
ἀδρὸν: μέγα, δαψιλὸν· πλούσιον.
ἀδρότης: ὑψηλότης.
ἄδιτον (sic): σπήλαιον, ἀπόκρυφον, τοῦ ναοῦ· τὸ μέρος (sic omnia).
ἀειδὲς (sic): λυπηρὸν.
ἀειθαλὴς: ἀεὶ θάλλων.
ἄζυξ: ὁ μὴ συνεζευγμένος, γάμῳ.
ἄθραυςον: ἰσχυρὸν.
ἄκλαςον: ἀκάθαρτον, τὸ μὴ κεκαθαρμένον.
ἀγαθικὸν: σπουδαῖον.
ἀβιδία (sic): συκοφαντία.
ἀβιθία (sic): φλιαρία (sic).
ἄδαρ (sic): ἑβραϊςὶ, γήινος.
ἀδόνα: ἡδονῆ (sic).
ἀηδὴς: σκυθάρα.
ἀδιάςακτον: ἀδιαχώριςον· ὡς καὶ διάςασις· ὁ χωρισμὸς καὶ διάκρισις ὡσαύτως.
ἀδμητὴν: ἀδάμαςον.
ἀδικότες (sic): ἀδημονήσαντες.
ἄδηλε (sic): ἄθλιε.

ἀγωγὴ: τρόπος· ἀναςροφὴ.
ἀγονιῶ (sic): κινδυνέ ω.
ἄγωγοῖς: τοῖς ἄγουσιν· ὁδηγοῖς.
ἀγωνα: ςάδιον.
ἀδαῆ: ἄπειρον· ἀμαθῆ.
ἀδαμάντινα. ςεῤῥὰ.
ἀδελὲς: ὑγιὲς.
ἀδάμαςον: ἀνυπότακτον.
ἀδαίομαι (sic): αἰσχύνομαι.
ἀδαῶν: ἀμαθῶν.
ἀδαήμονας: ἀμαθεῖς· ἀπείρους.
ἀδεάζω: ἀναβοῶ· ἀναςενάζω.
ἀδάκρυτος: ἄλυπος.
ἀδεῶς: ἀφόβως.
ἀδεκάςως: ἀμερίςως· δικαίως· ἀδωροδοκήτως (male pro glossa distinguitur minio).
ἄδει: ὑμνεῖ· λέγει.
ἀδὴς: ἀνερέσης (sic).
ἀδείμαντον: ἀνοικοδόμητον.
ἀδελφιδοῦς: ὁ τοῦ ἀδελφοῦ υἱός.
ἀδελφᾶ (sic): ὅμοια· παραπλήσια.
ἀδευκένα (sic): πικρά.
ἄγιον: σεβάσμιον· λέγεται δ' ἂν καὶ ἄγιος: ὁ μιαρὸς, ἀπὸ τοῦ ἄγους καὶ κρατῖνος.
ἀγγυςρον (sic): τὸ ἐπὶ τοῖς ἀτράτοις (sic), ὧν σημαίνει ἡ λέξις, δέκα.
ἄδης: ὁ τάφος.
ἀδεις: τὸ ψάλλεις.
ἄδηλον: τὸ μὴ φανερούμενον.
ἀδεέςερον: εὐκαταφρόνητον.
ἀδαεῖ· παρθένον.
ἀδεάζων: ἀναςένων.
ἀδάμ: ἄνθρωπος· κατὰ τὸν ἅγιον ἐπιφάνιον, εἰς τὰ πανάρια.
ἀδειμὸν: ἄφοβον.
ἀδερκότες: ἀόρατον.
ἄρδην: ἀθρόως, ὁμοῦ.
ἀδηφάγος: ἀθρόως ἐσθίων· πολυφάγος, γαςρίμαργος.
ἀδινόν κηρ (sic): πυκνὴν ψυχὴν.
ἀδιάθρυπτα: ἀδιαμάσητα· ἀδιαιρέτων: ἀτμήτων· ἀχωρίςων.
ἄδεια: ἄνεσις· ἀφοβία.
ἀδιάσπαστον: ἄρρηκτον· ἢ διαχώριςον.
ἀδιόριςον: ἀναμὶξ.
ἄδινα: ἄθρόα.
ἀδιαμήνη (sic): ἡ περσικὴ χώρα.
ἀδόρητον: ἄμαχον· ἀπολέμητον· ἀπόρθητον.
ἀδιάρθρωτον: ἄσημον· ἀτράνωτον.
ἀδινάων: πετομένων:
ἀδιάςατον (sine signo glossae): ἀδιαχώριςον καὶ ἀδιάσπαςτον.
ἀδιαφορία: ἀμέλεια, χωρὶς παρατηρήσεως.
ἀδιάκριτος: ἀδιαχώριςος· λαμβάνεται καὶ ἐπὶ τὸν μὴ γινώσκοντα τὰ δέοντα· ἢ ἀφρόνως φλιαροῦντα (sic).
ἀδιμονῶν (sic): ἀγονιῶν (sic).
ἀδολεσχεῖ: φλιαρεῖ (sic)· μετεωρίζεται.
ἀδοκήτου: ἀπροσδοκήτου· ἀνυπονοήτου.
ἀδόκιμον: ἄχρηςον· ἀπόβλητον.

ἀδολεσχεῖα (sic): *ἡ ἐν καρδίᾳ λύπη καὶ ἐπὶ πολύ*.
ἄδος: *ἥδονῆ* (sic) *καὶ ἀδονᾶν* (sic) *ἰωνικῶς*.
ἀδονήτους: *ἀσαλεύτους*.
ἀδρὸν: *μέγα, δαψιλὲς*.
ἀδρανὲς: *ἀσθενὲς· ἀδύνατον*.
ἀδρύνοιτο: *αὐξάνοιτο*.
ἀδροὶ: *πλούσιοι*.
ἀδρανέων: *μὴ ἐνεργῶν*.
ἀδρανέα: *ἀσθενῆ· μὴ ἐνεργοῦντα*.
ἀδὺς: *ἡδὺς*.
ἀδωροδοκήτως: *ἀδωρολύπτως* (sic).
ἀδοναῖος: *ὑπὸ τὸν ἄδην·* (a prima manu: *ἄδην*, sicut in *ἀδοναῖος*).
ἀδύτω: *τῶ ὑποκάτω τοῦ ἱερου*.

III.

Ac philologis quidem satis nos dixisse speramus de his graecis glossographis. Reliquum est, ut doctos Russos invitemus ad melius et, si pote, ad amussim quoad aetatem et nomen definiendum popularem suum, qui hoc glossario, ut fit in necessitate, quasi magistro usus est Constantinopoli linguae graecae addiscendae. Hacque potissimum de causa adjecimus curatum a Galliae et fortasse Europae calligraphorum principe Silvestre scripturae utriusque specimen luculentissimum. De quo nonnisi unum est quod moneamus, linea postrema доброты sculptoris Parisini in codice esse добротъı, per ъı sicut in reliquis omnibus. Ponamus Russica scripsisse sive monachum Russum petentem Terram sanctam, sive graeci cujusdam metropolitae in Russiam destinati protosyncellum russum, sive Russiae denique Ducem aliquem Constantinopoli exulantem, in omnem casum facillimum erit nonnisi Russis collato nostro *διαγράφῳ* cum suorum archiviorum autographis expiscari hunc Russum graece discentem Constantinopoli, quis proprie fuerit et quando.

Ceterum Russica summa qua potuimus fide reddidimus, servata scriptionis inaequalitate et relictis sub titlis, quoad per Typographiae hujatis vires licuit, compendiis, ceteris ad plenarum in codice obviarum scriptionum exemplum resolutis. Non exspectabunt aequi judices a *Russo* discipulo *Constantinopolitani* magistri glossas vim vocis graecae ad amussim per casus et tempora modosque reddentes, ut sunt e. g. Monseenses aut hymnorum alemanicorum a Jacobo Grimmio ex ipsis glossis editorum; licebitque etiam subridere ad nonnullas, qualis est p. 3, 26 *ἱεροπρεπὴς* glossatum per старовидѣн; p. 3, 29 *ἀνύξακτον* трезв; p. 6, 23 *ἄγεν*: *ἦγεν ἰωνικῶς* буді тако (sit ita); p. 9, 10 *κωμάριον* нечто; p. 10, 24 *βουβώνων* гор; p. 11, 11 *ἀμάσητα* неѵченнаꙗ; p. 15, 13 *πολὺν* градъ; p. 17, 1 *αἰγὶς διὸς* доспѣхъ; et alia his similia. Sed mirabuntur p. 5, 7 *ἀγάννα*: *ἄμαξα ἐν οὐρανῷ* bis diserte glossatam per некола, sine ullo compendii vestigio; equidem nescio, an vigeant haec некола (pro небекола)? in dialecto minoris Russiae, majoribus certe Russis plane ignota; Itemque p. 14, 30 смедръ pro *ἰδιώτῃ*, qui alias смердъ audit in antiquo jure (cf. Grimm deutsche Rechts-Alterthümer p. 941, sed e contrario etiam nomen proprium oppidi nunc Serbiani смедерево, nisi hoc potius fuerit corruptum e veteri *monte aureo*), et fortasse alia.

HESYCHII
GLOSSOGRAPHI
DISCIPULUS ET *ΕΠΙΓΛΩΣΣΙΣΤΗΣ* RUSSUS

SEC. XII — XIII.

IN IPSA CONSTANTINOPOLI.

NOTA, PERIISSE OLIM JAM CODICIS FOLIA PRIORA DUO.

1 Ἀβδηρίτης: *ἄνεμος οὕτω καλούμενος* вѣтр тако нарцаем. fol. 1ᵃ

ἀβδία море: *θάλασσα.*

ἀβδοκάτος: *ὄνομα* імя, *ἢ ἀξίωμα* почестье.

ἀβέβηλον: *καθαρὸν* чисто, *ἄμωμον* непорочно.

5 ἀβέλλη: *βεβλημένα* застрѣлен.

ἀβέλσει вѣнчает: *στέφει* украшает.

ἀβέλτερος безразума: *ἀνόητος· καὶ ἄγνωστος.*

ἀβελτερίας неразумье: *ἀνοίας· ἀφροσύνης.*

ἄβελλον: *ταπεινόν* кроток.

10 ἀβίλλιον: *οἶνον* віно.

ἄβιοι: *μὴ ἔχοντες τόξα* неімущеі стрѣл, *ἢ βίον μὴ ἔχοντες* ілі неімущеі что.

ἀβλεπτήματα: *ἁμαρτήματα* сгрѣшенія, *ἄνευ βουλῆς πραττόμενα* бессвѣта творімаю.

ἀβλεψία: *καρδίας πώρωσις* серд҃чное неразумье.

ἄβλητα: *μήπω κατά τινος βεβλημένα· ἢ κενὰ ἢ ἄνευ βουλῆς,* нестрѣлянъію ни на когоже ілі новъі ілі бес свѣта.

15 ἄβλητος не застрѣлен: *ὁ μήτε πόρρωθεν μήτε ἐκ τοῦ σύνεγγυς πληγεὶς* ні изблiз ні издалеча.

ἀβληχρῆ: *ἀσθενῆ* немоіцьно, *ἁπαλὴν* худосілно.

ἀβλωθρίδια: *ἀτελέστατα ἐκτρώματα* несвершена, ізворогъі.

ἀβουλία: *ἀπαιδευσία* ненаказанье, *καὶ ἄνοια* безумье. fol. 1ᵇ

ἀβούλητον: *κακὸν ὃ οὐ θέλει τὶς* зло якоже не хощет кто.

20 ἀβουλεὶ: *χωρὶς συμβουλῆς* бессвѣта.

ἀβούλως бессмысла: *ἀφρόνως, ἀμαθῶς* безоученья.

ἀβουλάτατα: *ἀπροαίρετα* безхотѣнья.

ἀβουλήτους: *ἀθελήτους* нехотящих.

ἅβραι рабъіні новъія: *δοῦλαι νέαι* раба новая, *ἢ θεραπαινίδες* рабъіні многъі.

25 ἁβραὶ, *λαμπραί* свѣтлъі.

ἁβραμιαῖος: *γιγαντιαῖος* волот, *ἢ ἱεροπρεπής* старовідѣн.

ἄβραχεν: *ἤχησεν* възгласі.

ἁβρίζεσθαι: *καλλωπίζεσθαι* доброутворяется.

ἄβρικτον: *δύσκωφον* мало слъішіт, *ἢ ἀνύστακτον* трезв.

ἁβροδιαίτη: *τρυφερᾶ ζωῆ* младожизнье.

ἁβροδίαιτον: *δαψιλὸν* тност, *εὐθηνούμενον* дешевізна.

ἁβροδίαιτος: *τρυφητής* пищнъіи, *τρυφερόβιος* нѣжное житье.

ἀβροκόμος: ὁ τὴν κόμην φαιδρὰν ἔχων власокрасен.

ἄβρομοι καὶ ἴαχοι: ἄνευ βρόμου негромно, καὶ ἤχου безгласно.

ἀβρὸς: λαμπρὸς свѣтел, τρυφερὸς млад. ἁπαλός мякок: ἁγνός чист, ἐρωτικὸς любні.

ἀβρότητι: τρυφερότητι младост.

5 ἀβροτήμων: ἁμαρτωλός грѣшник.

ἀβρύτον славно: θεῖον славно. fol. 2a

ἀβροχίτων мякко: τρυφερὰ φορῶν мякко, καὶ ἁπαλὰ мякко ἱμάτια різы.

ἀβρύνεται ѹкрашается: κοσμεῖται ѹкрашается, θρύπτεται доброѹтваряется.

ἀβρυνόμενος: νεανιευόμενος ѹнотствует.

10 ἄβυδος: πλῆθος ὑδάτων ἀπέραντον множство вод непроходімо.

ἀβύρβηλον: ἀναίσχυντον бесрама.

ἄβυσσος: ἄπειρα ὕδατα бесдна.

ἀβρομία: ἀπηχία (sic).

ἄβρωτος: ἀζήμιος безтщетен.

ἀγαβριαστὸς: ταπεινὸς (sic) кроток, οὐχ ὑψηλόφρων не высокомыслив.

15 ἀγάζηλοι: μεγαλόζηλοι завідньін.

ἀγάζεται: θαυμάζεται чюдится.

ἀγαβὸν (sic): ἔνδοξον славен.

ἀγαθὸν благо: θέλησις ἐν οὐσία· ἔχουσα θέλειν εἶναι τὸ ἀγαθόν.

ἀγαθὸς: ἀνδρεῖος храбор, γενναῖος доблні· καὶ ἀπονέμων τὸ δίκαιον ѿдаюи достоінбе.

20 ἀγαθός περ ἐών: καί τοι ἀγαθὸς ὑπάρχων благ. есі.

ἀγακλεεῖς: ἄγαν ἔνδοξοι добрѣ славні.

ἀγακλυμένος: ἄγαν ἔνδοξος добрѣ славлен.

ἀγακλυτός: ἄγαν ἔνδοξος добрѣ славен.

ἀγάλαστος: ἀκόλαστος бестрасти.

25 ἀγαλλίαμα радованье: δόξασμα славленье, καύχημα похвала.

ἀγαλλιάματι: χαροποιήματι радості твореньe.

ἀγάλλομαι: χαίρω радуюся. fol. 2b

ἄγαλμα λαμπρόν свѣтло: τὸ αἴτιον θαύματος віна чюдится ἢ καλλώπισμα ілі добро ѹтвореньe, ἢ εἰκών ілі образ.

ἀγάλματα ідолы: ξόανα· ἀφομοιώματα· ἢ ἀνδριάντες· ἢ εἴδωλα.

30 ἀγαλέους: ῥεμβώδεις ἵππους сараішливыя (sic) конн.

ἀγάλμητον немощно: ἀσθενές.

ἀγάμενος чудіся: θαυμάσας.

ἄγαμαι чюжюся: θαυμάζω· ἀποδέχομαι люблю.

ἀγανάκτησις тигост: βάρος тигост, ἄχθος тигост іли печал.

ἄγαν велік: μεγάλως велік, ἰσχυρῶς крѣпок, σφόδρα зѣло, πάνυ много.

ἀγαθοῖσι добрі: καλοῖς добрі, προσηνέσιν кроток.

ἀγανοίσι кроток: προσηνέσιν кроток, ἀγαθοῖς добрі.

5 ἀγανοῖς кроток: πραέσιν кроток.

ἀγάννιφον многоснѣжнъıи: πάνυ χιονιζόμενον много снѣжнъıи, ἢ καταννιφόμενον много снѣгу ідет наи; τὰ γὰρ ἄκρα τοῦ ὀλύμπου οὐ καταννίφεται не много снѣгу ідет, οὔτε κατομβρεῖται не многодождіт, οὔτε ἀνέμοις τινάσσεται.

ἄγαννα некола: ἅμαξα некола, καὶ ἡ ἐν οὐράνῳ ἄρκτος і на небесі сѣвер звѣзда. Sic некола, bis diserte sine titla.

ἀγανόφρων велеразумен: ἀγαθὸς блг, πραότατος кроток, προσηνὴς ταῖς φρεσὶν кроток смъıслом.

ἀγανοφροσύνη велемудръıи: ταπεινοφροσύνη смѣреномудръıи.

10 ἀγανῶ кротко: πράως кротко.

ἀγανώτατος кроток: πραότατος.

ἀγανώπιδος кротко смотрян: πραείας кроток, εὐοφθάλμου благозрачен, καλῶς βλεπούσης. fol. 3

ἀγάνωρ: ἀγαπητικὸς τὴν ἀνδρείαν любяі мужство.

ἀγαζέμεν: θαυμάζειν чюдітся.

15 ἀγαπαζέμεν: φιλεῖν любіті.

ἀγαπήνορα: ἀγαπῶν τὴν ἀνδρειαν любин мужство.

ἀγάπη любъı: αὔξησις φιλίας взрастенье любві, πρὸς τοὺς ὑβρίζοντας клающим, καὶ ἡ πρὸς τὸ καταθύμιον ἐνδιάθετος σχέσις.

ἀγάρρεος: ὁ καλῶς ῥέων добрѣ текущиі.

ἀγάρροος: ὁ σφοδρὸν ῥεῦμα ἔχων добрѣ бъıстро теченье іміяі.

20 ἀγᾶσαι: θαυμάζεις чюдишся, χαίρεις радуешся, ἄγα γὰρ εἴρηται ἡ χαρά ага бо глаголется радост.

ἀγασάμενοι: θαυμάσαντες чюдівшеся.

ἀγάσαιτο: θαυμάσειε подівішся (sic).

ἀγασθέντες: ἐκπλαγέντες ужасшеся, θαυμάσαντες дівившеся, ἐπαινέσαντες похвалившеся.

ἀγάστονος: πολυστένακτος многовздъıхателнъıи.

25 ἀγάσυρτος: ἀκάθαρτος нечистъıи.

ἀγανοί: λαμπροὶ свѣтли, ἔνδοξοι славни.

ἀγανοῦ (sic): τοῦ ἡλίου всее слнчное (sic pro велье)?

ἀγασσόμενος: ἀγαπώμενος взлюбленъıи.

ἀγασσάμενοι: φθονήσαντες савідѣвшеи.

30 ἄγγαρος: ἐργάτης дѣлател, ὑπηρετὴς слуга, ἀχθοφόρος.

бременоносец, ὅθεν ἀγγάρειαν (sic), τὴν ἀκούσιον λέγομεν καὶ ἐκ βίας γινομένην ὑπηρεσίαν.

ἄγγεα: ἀγγεῖα судно. fol. 3b

ἀγγελίης: ἄγγελος вѣстник.

ἀγγελία: ἀκοὴ слъшаніе (sic), φήμη глаголаньe.

ἀγγεληφόρος: πρεσβευτὴς ѿвѣтник, посол.

ἀγγελαίεις (sic): ἐμβώδεις.

ἀγγέλεσκον: ἤγγελον взвѣщевое.

ἄγγος: ἀγγεῖον судно.

ἄγε δὴ: φέρε δή прінеси.

ἄγε: φέρε прінесі, κόμιζε приведи.

ἀγείρας: ἀθροίσας сбіранье, συνάξας собра.

ἀγειράς βαρύτονον: τὰς συναγωγάς.

ἀγείρει: συναθροίζει сбіраєт.

ἀγελαίων: ἰδιωτῶν простци, ἀγροίκων невѣжи.

ἀγελεοκόμος: ποιμὴν пастъір, διδάσκαλος ѹчитель (sic recte).

ἀγέλημα: κατὰ ἀγέλην по чіну, подобно стаду.

ἀγελῆφι: ἐν ἀγέλῃ· ἐν βουκολίῳ· κυρίως γὰρ ἐπὶ ἵππων λέγεται стадо волово і коневое.

ἀγελίης: τῆς ἐφόρου λείας· λεία γὰρ τὰ ἐκ τῶν πολεμίων χρήματα.

ἀγέμεν пріносіті: ἄγειν.

ἄγε: δεῦρο сѣмо, φέρε.

ἀγεννής: ἄνανδρος· ἀσθενής.

ἀγεννῶν: δυσγενῶν· ἀνάνδρων.

ἀγενεστέρων, неказанъıи: ἀμαθῶν· καὶ ἀλόγων.

ἄγεν: ἦγεν ἰωνικῶς буді тако.

ἀγέραστος: ἄτιμος нечестнъıи. fol. 4a

ἀγείρονται: συναθροίζονται сбіраются.

ἀγερωπεῖ: ἐφορᾷ добрѣ видіт.

ἀγερωσσεῖ: ἀγρυπνεῖ бдіт.

ἀγέρωχοι: ὑπερόπται превоіріни. ἄτιμοι· ὑπερήφανοι· αὐθάδεις· ὑβρισταί.

ἄγευστοι: ἄπειροι неискусни.

ἄγη: κατεάγη скрушися, ἐκλάσθη предомися.

ἀγηταί: συμβουλοι свѣтници, φρόνιμοι разумні.

ἀγένητον: τὸ ὑπάρχον μὲν καὶ ὑφεστηκὸς· οὐ μὴν γενόμενον ὑπό τινος ἀλλὰ γενηθέν: ἀγέννητον δὲ τὸ μὴ γεννηθὲν, ποιηθὲν δὲ есть (sic) и стоит. не бъівшее ѿ кого до бъі, паки ін толк: нероженое, (еже не родися) створено же.

ἄγειν, приводит: καὶ φέρειν· ἄγεται μὲν γὰρ τὰ ἔμψυχα· φέρεται δὲ τὰ ἄψυχα.

ἀγηγερμένοι, συνηγμένοι собрані, συνηθροισμένοι.

ἀγηνορίδην: *αὐθάδην* велеиные.
ἀγήνων: *εὐτελῶν* худого.
ἀγήνωρ: *ὑπερήφανος* высокоумлівын, *καὶ ἄτιμος κύριος*.
ἄγηρος: *μὴ ἔχων τέλος* не імъıи конца, *ἢ ἄφθαρτος*: *ἀγήρατος* не старѣюся. fol. 4b
ἀγήρων: *μὴ γηρώντων* не старѣюся.
ἀγητοὶ: *θαυμαστοὶ* чюдни.
ἀγητὸς: *θαυμαστὸς* чюден, *ἄμωμητος* непорочен.
ἁγιάσατε: *προευτρεπίσατε* проуготоване, *ἢ δοξάσατε ἢ κηρύξατε* ілі прославіте ілі проповѣдаіте.
ἅγιοι: *καθαροί* чистиі, *ποτὲ δὲ καὶ μιαροὶ* иногдаже и что рко не чисті.
ἁγιοπρεπῶς: *ὡς πρέπει ἁγίοις* якоже подобаєт свѧтъıм.
ἁγιότης ἐστὶν: *ἡ παντὸς ἄγους ἐλευθέρα*: *καὶ παντελὴς ἄχραντος καθαρότης*.
ἀγηόχαντια: *ἅτεχναι* прішествиа.
ἀγιστεία: *καθαρότης* чистота, *ἢ καὶ μιαρότης* іли нечистота.
ἀγιστεύειν: *ἁγιάζειν* освѧтити.
ἀγιστής: *ὑβριστής* бещинствуюи.
ἀγιστείαις (sic): *ἁγιωσύναις* свѧтство, *καθαρότησιν* чистота, *ἢ λατρείαις* служенье.
ἁγίων στῖφος: *ἁγίων σύστημα* стъıх чин.
ἀγκὰς: *τὰς ἀγκάλας* нядра.
ἀγγαίου παῖς: *ὁ ἀγαπήνωρ* имя. fol. 5a
ἀγκαλίδα: *μερίδα* част нѣчего.
ἀγκαλίδας подпазушье: *δράγματα* руковяті.
ἀγκαλεῖ: *ἀναγινώσκει* чтет.
ἀγκαπης (sic plane): *βόθρος* ров.
ἀγκύλας: *τὰ κρικία τῆς ἁλύσεως* колце.
ἀγκύλη: *τὸ ὄπισθεν τοῦ γόνατος* подколѣнье.
ἀγκυλομήτης: *ὁ σκολιὰ βουλευόμενος* злосвѣтник, *δόλιος* лстец, *καὶ πανοῦργος*.
ἀγκύλον неправо: *περιφερὲς* кругло, *κυκλοτερὲς* кругло; *ἐπικαμπὲς* малъı кріво, *σκολιὸν* кріво.
ἀγκυλοτόξους: *ἐπικαμπῆ τόξα ἔχοντας* неправо как лук видѣти.
ἀγκυλοχείλεραν: *τὴν σκολιόχειλον* устнъı крівъı.
ἄγκυρα якор: *ἐγκαλεῖαν εἰ* (sic): *σιδηροῦν κρατούμενον ἐν τῇ γῇ πρὸς ἀσφάλειαν*.
ἀγκωνίσκοι: *σκεύη τιμωρητικὰ* ссудъı мучителнъıи.
ἀγλαὰν ἕδραν: *λαμπρὰν καθέδραν* свѣтлое сѣдаліще.
ἀγλαγκὸν: *ἀλυκὸν* et ipse superscripsit *ι*: *ἁλμυρὸν*, слано.
ἀγλαΐηφι: *τῷ κάλλει* добрѣ красен.

ἀβροκόμος: ὁ τὴν κόμην φαιδρὰν ἔχων власокрасен.

ἄβρομοι καὶ ἴαχοι: ἄνευ βρόμου негромно, καὶ ἤχου безгласно.

ἀβρὸς: λαμπρὸς свѣтел, τρυφερὸς млад. ἁπαλός мякок: ἁγνός чист, ἐρωτικὸς любні.

ἀβρότητι: τρυφερότητι младост.

5 ἀβροτήμων: ἁμαρτωλός грѣшник.

ἀβρῦτον славно: θεῖον славно. fol. 2ᵃ

ἀβροχίτων мякко: τρυφερὰ φορῶν мякко, καὶ ἁπαλὰ мякко ἱμάτια різы.

ἀβρύνεται ȣкрашается: κοσμεῖται ȣкрашается, θρύπτεται доброȣтваряется.

ἀβρυνόμενος: νεανιευόμενος ȣнотствует.

10 ἄβυδος: πλῆθος ὑδάτων ἀπέραντον множство вод непроходімо.

ἀβύρβηλον: ἀναίσχυντον бесрама.

ἄβυσσος: ἄπειρα ὕδατα бесдна.

ἀβρομία: ἄπηχα (sic).

ἄβρωτος: ἀζήμιος безтщетен.

ἀγαβρίαστος: ταπεινός (sic) кроток, οὐχ ὑψηλόφρων не высокомыслив.

15 ἀγάζηλοι: μεγαλόζηλοι завідливыи.

ἀγάζεται: θαυμάζεται чюдится.

ἀγαβὸν (sic): ἔνδοξον славен.

ἀγαθὸν благо: θέλησις ἐν οὐσίᾳ ἔχουσα θέλειν εἶναι τὸ ἀγαθόν.

ἀγαθὸς: ἀνδρεῖος храбор, γενναῖος доблиі· καὶ ἀπονέμων τὸ δίκαιον ѿдаяи достоіное.

20 ἀγαθός περ ἐών: καί τοι ἀγαθὸς ὑπάρχων благ. есі.

ἀγακλεεῖς: ἄγαν ἔνδοξοι добрѣ славні.

ἀγακλυμένος: ἄγαν ἔνδοξος добрѣ славлен.

ἀγακλυτός: ἄγαν ἔνδοξος добрѣ славен.

ἀγάλαστος: ἀκόλαστος бестрастн.

25 ἀγαλλίαμα радованье: δόξασμα славленье, καύχημα похвала.

ἀγαλλιάματι: χαροποιήματι радості творенье.

ἀγάλλομαι: χαίρω радуюся. fol. 2ᵇ

ἄγαλμα λαμπρόν свѣтло: τὸ αἴτιον θαύματος віна чюдитися ἢ καλλώπισμα ілі добро ȣтворенье, ἢ εἰκὼν ілі образ.

ἀγάλματα ідолы: ξόανα· ἀφομοιώματα· ἢ ἀνδριάντες· ἢ εἴδωλα.

30 ἀγαλέους: ῥεμβώδεις ἵππους сарашливыи (sic) коня.

ἀγάλμητον немощно: ἀσθενές.

ἀγάμενος чудіся: θαυμάσας.

ἄγαμαι чюжюся: θαυμάζω· ἀποδέχομαι люблю.

ἀγανάκτησις тҍгост: *βάρος* тҍгост, *ἄχθος* тҍгост іли печал.

ἄγαν велік: *μεγάλως* велік, *ἰσχυρῶς* крҍпок, *σφόδρα* зҍло,
πάνυ много.

ἀγαθοῖσι добрі: *καλοῖς* добрі, *προσηνέσιν* кроток.

ἀγανοίσι кроток: *προσηνέσιν* кроток, *ἀγαθοῖς* добрі.

5 *ἀγανοῖς* кроток: *πραέσι* кроток.

ἀγάννιφον многоснҍжнъıи: *πάνυ χιονιζόμενον* много снҍжнъıи, *ἢ κατανιφόμενον* много снҍгу ідет наи, *τὰ γὰρ ἄκρα τοῦ ὀλύμπου οὐ κατανίφεται* не много снҍгу ідет, *οὔτε κατομβρεῖται* не многодождіт, *οὔτε ἀνέμοις τινάσσεται.*

ἄγαννα некола: *ἄμαξα* некола, *καὶ ἡ ἐν οὐράνῳ ἄρκτος* і на небесі сҍвер звҍзда. Sic некола, bis diserte sine titla.

ἀγανόφρων велеразумен: *ἀγαθὸς* блг҃, *πραότατος* кроток, *προσηνὴς ταῖς φρεσὶν* кроток смъıслом.

ἀγανοφροσύνη велемудрънı: *ταπεινοφροσύνη* смҍреномудръıи.

10 *ἀγανῶ* кротко: *πράω* кротко.

ἀγανώτατος кроток: *πραότατος.*

ἀγανώπιδος кротко смотрян: *πραείας* кроток, *εὐοφθάλμου* благозрачен, *καλῶς βλεπούσης.* fol. 3

ἀγάνωρ: *ἀγαπητικὸς τὴν ἀνδρείαν* любяі мужство.

ἀγαζέμεν: *θαυμάζειν* чюдітся.

15 *ἀγαπαζέμεν*: *φιλεῖν* любіті.

ἀγαπήνορα: *ἀγαπῶν τὴν ἀνδρειαν* любяи мужство.

ἀγάπη любъı: *αὔξησις φιλίας* взрастенье любві, *πρὸς τοὺς ὑβρίζοντας* клающим, *καὶ ἡ πρὸς τὸ καταθύμιον ἐνδιάθετος σχέσις.*

ἀγάρρεος: *ὁ καλῶς ῥέων* добрҍ текущиі.

ἀγάρροος: *ὁ σφοδρὸν ῥεῦμα ἔχων* добрҍ бъıстро теченье імяи.

20 *ἀγᾶσαι*: *θαυμάζεις* чюдишся, *χαίρεις* радуешся, *ἀγα γὰρ εἴρηται ἡ χαρά* ага бо глаголется радост.

ἀγασάμενοι: *θαυμάσαντες* чюдівшеся.

ἀγάσαιτο: *θαυμάσειε* подівішся (sic).

ἀγασθέντες: *ἐκπλαγέντες* ужасшеся, *θαυμάσαντες* дівившеся, *ἐπαινέσαντες* похвалівшеся.

ἀγάστονος: *πολυστένακτος* многовздъıхалнъıи.

25 *ἀγάσυρτος*: *ἀκάθαρτος* нечистъıи.

ἀγαυοί: *λαμπροὶ* свҍтли, *ἔνδοξοι* славни.

ἀγανοῦ (sic): *τοῦ ἡλίου* все слн҃чное (sic pro целье)?

ἀγασσόμενος: *ἀγαπώμενος* взлюбленъıи.

ἀγασσάμενοι: *φθονήσαντες* завідҍвшеи.

30 *ἄγγαρος*: *ἐργάτης* дҍлател, *ὑπηρέτης* слуга, *ἀχθοφόρος*

ἀγηνορίδην: *αὐθάδην* велеумье.
ἀγήνων: *εὐτελῶν* худого.
ἀγήνωρ: *ὑπερήφανος* высокоумлівын, *καὶ ἄγαν κόμπος*.
ἄγηρος: *μὴ ἔχων τέλος* не імын конца, *ἢ ἄφθαρτος*: *ἀγήρα-* fol. 4ᵇ
τος не старѣюса.
5 *ἀγήρων*: *μὴ γηρώντων* не старѣюса.
ἀγητοί: *θαυμαστοὶ* чюдни.
ἀγητός: *θαυμαστὸς* чюден, *ἄμωμος* непорочен.
ἁγιάσατε: *προευτρεπίσατε* проуготованіе, *ἢ δοξάσατε ἢ κη-*
ρύξατε ілі прославіте ілі проповѣдаіте.
ἅγιοι: *καθαροί* чистиі, *ὅτε δὲ καὶ μιαροί* иногдаже и въ тѣрко не
чисті.
10 *ἁγιοπρεπῶς*: *ὡς πρέπει ἁγίοις* іакоже подобает святым.
ἁγιότης ἐστίν: *ἡ παντὸς ἄγους ἐλευθέρα*: *καὶ παντελὴς ἄχραν-*
τος καθαρότης.
ἀγηόχαντια: *ὄχευμα* прінесоша.
ἁγιστεία: *καθαρότης* чистота, *ἢ καὶ μιαρότης* ілі нечистота.
ἁγιστεύειν: *ἁγιάζειν* освѧтіти.
15 *ἁγιστής*: *ὑβριστής* бещинствуюн.
ἁγιστείαις (sic): *ἁγιωσύναις* свтство, *καθαρότησιν* чистота, *ἢ*
λατρείαις служенье.
ἁγίων στῖφος: *ἁγίων σύστημα* стых чин.
ἀγκάς: *τὰς ἀγκάλας* нядра.
ἀγγαίου παῖς: *ὁ ἀγαπήνωρ* имя. fol. 5ᵃ
20 *ἀγκαλίδα*: *μερίδα* част нѣчего.
ἀγκαλίδας подпазушье: *δράγματα* руковяті.
ἀγκαλεῖ: *ἀναγινώσκει* чтет.
ἀγκαπης (sic plane): *βόθρος* ров.
ἀγκύλας: *τὰ κρικία τῆς ἀλύσεως* колце.
25 *ἀγκύλη*: *τὸ ὄπισθεν τοῦ γόνατος* подколѣнье.
ἀγκυλομήτης: *ὁ σκολιὰ βουλευόμενος* злосвѣтник, *δόλιος*
лстец, *καὶ πανοῦργος*.
ἀγκύλον неправо: *περιφερὲς* кругло, *κυκλοτερὲς* кругло; *ἐπι-*
καμπὲς малы кріво, *σκολιὸν* кріво.
ἀγκυλοτόξους: *ἐπικαμπῆ τόξα ἔχοντας* неправо как лук видѣти.
ἀγκυλοχείλεραν: *τὴν σκολιόχειλον* устнъ крівы.
30 *ἄγκυρα* иакор: *ἐργαλεῖον τί* (sic) *σιδηροῦν κρατούμενον ἐν τῇ γῇ*
πρὸς ἀσφάλειαν.
ἀγκωνίσκοι: *σκεύη τιμωρητικὰ* ссуды мучителныя.
ἀγλαὰν ἕδραν: *λαμπρὰν καθέδραν* свѣтлое сѣдаліще.
ἀγλαγκόν: *ἀλυκὸν* et ipse superscripsit *ἢ*: *ἁλμόν*, слано.
ἀγλαῆφι: *τῷ κάλλει* добрѣ красен.

ἀγλαΐα: λαμπρότης свѣтлост.
ἀγλαΐαις: καλλοναῖς доброты.
ἀγλαοί: λαμπροὶ свѣтли. fol. 5ᵃ
ἀγλαός: καλὸς добр, λαμπρός свѣтел.
5 ἀγλαότιμος: λαμπρῶς τετιμημένος свѣтло почтены.
ἀγλαΐζει: θάλλει цветет, φαιδρύνει свѣтитсѧ.
ἀγλαΐτης: οἰκέτης слуга.
ἀγλαυκές весел: ἀηδὲς, sed correxit ἀηδές.
ἀγλαρὸν (sic pro ἀγλαυρὸν): μωρὸν дурен.
10 ἄγναπτον: ἄγναφον несдѣланое.
ἀγνείας: καθαρότητος чистыи (sic correxit ipse ex чистота).
ἀγνοὶ: λαμπροὶ свѣтли, ἔνδοξοι славни.
ἄγνοια ἐστι: διάζευξις τῶν ἐγνωκότων καὶ ἐγνωσμένων· νοούντων καὶ νοουμένων.
ἄγνος: εἶδος φυτοῦ іли древу.
15 ἀγνὸς δὲ: ὁ καθαρὸς· καὶ ἀμίαντος καὶ ὅσιος· ἢ ὁ τελείαν αἴσθησιν ἐν διαφόροις σώμασι διηνεκῶς κεκτημένος.
ἄγνυται; κλᾶται скрушаетсѧ.
ἀγνωμόνως: αχαρίστως (sic) не благодарны, καὶ ἀνοήτως неразумныи.
ἄγνωστος: ὁ μὴ ἐπιγινωσκόμενος не знаемыи.
ἀγνῶτες: ἀγνώριστοι незнаеми, ἀνεπιστήμονες не хитрїи, fol. 6ᵃ καὶ ἀμαθεῖς неѹченни.
20 ἄγξας: πνίξας ѹдавил еси.
ἀγοὶ ἀσπιστάων: ἄρχοντες καὶ ἡγεμόνες τῶν ὁπλιτῶν началници и властелі вооруженныих.
ἄγοντα: ἡγούμενον вож.
ἄγονος: ἄτεκνος бещаден.
ἀγόπης: ὑβριστὴς бещинствующи.
25 ἀγορᾶτε: ἐδημηγορεῖτε на соборѣ глаголите, λέγετε.
ἀγοραῖοι: οἱ ἐν ἀγορᾷ συστρεφόμενοι по торгу ходѧщеи.
ἀγοραίων: δημοτῶν множество, τῶν ἐν ἀγορᾷ ἀναστρεφομένων.
ἀγορεύων: λέγων, δημηγορῶν.
ἀγορὴν: ἐκκλησίαν, συναγωγὴν собраніе.
30 ἀγορητής: ἀγορεύειν καὶ λέγειν εἰδὼς глати добрѣ, ἀντὶ τοῦ ῥήτωρ· ἢ δημηγόρος· ἢ πραγματευτὴς іли кѹпец ѹмныи.
ἀγορηταὶ: δημηγόροι вмножествѣ глти добрѣ, φρόνιμοι ѹмни σύμβουλοι.
ἀγοριῆσιν: ἐν τοῖς βουλευτηρίοις вдѹмѣ.
ἀγορονομίας: ἀλογιστίας· εἴρηται δὲ ἐπὶ τῶν ἐπισκοπούντων τὰ ὤνια глтсѧ блюдѹщим продаемаѧ.
ἄγος: μίασμα мерзост, βδέλυγμα мерзост. fol. 6ᵇ

ἀγοστῷ: τῷ ἄγαν ὀστώδει много костливо· ἀγκῶνι ἢ στόματι· ἐπεὶ λίαν ὀστῶδες.

ἄγραυλοι свѣряющеи (sic): οἱ ἐν ἀγρῷ αὐλιζόμενοι καὶ διανυκτερεύοντες, οἱονεὶ ποιμένες.

ἀγρετά: λεπτά тонка.

ἀγρεῖος: ὁ ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ селянин.

5 ἄγρει: ἄγε δή.

ἀγγρίς: ὀδύνη недуг.

ἀγρεύεις ловиш: περιέρχῃ.

ἀγρεύουσι ловят: κρατοῦσιν.

ἄγρη: πόλις λυδίας град лидскии.

10 ἀγρίδιον: χωρίον· ἢ κωμάριον село ілі мало нѣчто.

ἄγριν (sic): ἀπάνθρωπον бесчловѣчство.

ἄγριον: ἄμικτον· καὶ ἀνήμερον не укротімо.

ἀγριόθυμος: ἄγριος τῇ ψυχῇ дивьее дша.

ἀγριοπὸν: σκληροπρόσωπον звѣреобразнъін.

15 ἀγριάσκεται: πικραίνεται слючается.

ἀγριῶται: ἄγροικοι неразумии (sic).

ἀγροῖκον: ἰδιώτου простцю.

ἀγχίμαλον: ἰσόπεδον ровно. fol. 7a

ἀγχιμαχηταί: συστάδην μαχόμενοι чиино борющеси, καὶ ἀνδρεῖοι.

20 ἀγχίμολον: τὸ μετ' ὀλίγον ἐγγὺς вскорѣ бліз.

ἀγχινοίας: ὀξυτάτης νοήσεως скороразумині, συνήσεως καὶ φρονήσεως.

ἀγχίνοοι: οἱ ἐν πᾶσι τὸν νοῦν ἔχοντες овсем разоум імуще, (sic, comma post ἔχοντες) εὔστροφοι скорообрѣтно, καὶ ὀξυφρόνιμοι.

ἀγχίνους: ὁ πολυμαθὴς многученъіи (sic).

ἄγχιστα μάχη: συνεχὴς ἐστὶν ἡ μάχη всегда бран.

25 ἀγχιστείας: συγγενείας ужічство.

ἀγχιστεύων; ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐγγίζων· ἐγγὺς ἔχων τὴν ὁμαλότητα влиз імѣяі гладост, сірѣч мир.

ἄγχιστ' ἐώκει: ἐγγὺς ὅμοιος ἐστὶ бліз подобьн ест.

ἄγχιστος: αἰσχρότατος неказанъіи, ἀνόσιος.

ἀγχιστεύειν: ἐγγίζειν приближіся.

30 ἀγχιστροφος (sic): εὐπερίστροφος смъісленъіи.

ἀγχοῦσαι: ἐγγίζουσαι близ ест.

ἀγχοῦ: ὑψοῦ восоко (sic), πανταχοῦ весдѣ, ἀλλαχοῦ индѣ, οὐδαμοῦ николіже, ἑκασταχοῦ, ἐπιρρήματα εἰσίν.

ἄγχων: κατέχων держит, καὶ πνίγων и давіт.

ἀγῶνα подвіг: ἐν ᾧ ἀθλοῦσι на немже стражют, καὶ τὸ πλῆ- fol. 7b

θος τῶν θεατῶν и множество смотрящих, *καὶ ἡ ὀρχίστρα* (sic) и плясанье, *καὶ ὁ τόπος* и мѣсто, *καὶ ἡ παλαίστρα* и борба.

ἀδαεῖς: ἀσύνετοι несмысленні.

ἀδαὴς: ὁ ἀδάμαστος несѣкомъіи.

ἀδαὴς: ἄφοβος небоюанся, *ὑγιὴς* сдравъіи (sic).

ἀδαήμονας: ἀπείρους неіскуснъіи, *καὶ ἀμαθεῖς* неѹченнъіи.

5 *ἀδακρυτὶ: ἐκτὸς δακρύων* бес слез плачют.

ἀδάκρυτος: ἄλυπος безпечалнъіи.

ἀδαὲς: ὑγιές здравое (sic).

ἀδάμας: γένος σιδήρου ἄθραυστον род желѣзѹ некрушаемъіи, *ἢ ὁ τὰ σίδηρα ἕλκων λίθος* ілі жеза (sic) влекиі камен.

ἀδαμάντινος: στερρὰ крѣпко.

10 *ἀδάμαστον: ἀνυπότακτον* непокоривo.

ἀδαμνον (sic): *πρωτόδαμνον· ἢ πρωτότοκον* перворожeное.

ἀδάμ: ἄνθρωπος члвк.

ἀδαῆ: ἄπειρον ненскусено, *ἄφοβον* безбоюазно.

ἀδαρκὴς: οὐ βλέπων невидяи.

15 *ἀδαύης: ἐγρήγορος* борзъіи.

ἀδαῶν: ἀμαθῶν не ѹченое, *καὶ ἀπείρων* и неискусное.

ἄδε: ἤρεσκε мнится добро. fol. 8ᵃ

ἀδεέστερον: εὐκαταφρόνητον не ѹкарнем.

ἀδέκαστος: ἀδωροδόκητος немздоімец, *ἀπροσωπόληπτος* нелицемѣр, *ὀρθὸς· καὶ δίκαιος.*

20 *ἄδεκτοι; ἀνεπίδεκτοι* самомнив.

ἀδελφὰ: ὅμοια· καὶ παραπλήσια подобна собѣ и бліз.

ἀδελφιδοῦς: ὁ τοῦ ἀδελφοῦ υἱὸς братен сн, *ἤγουν ἀνεψιός.*

ἀδελφιξίας: συγγενείας сродство, *ἀδελφότητος* братство.

ἄδενα: ἐν τῷ μέσῳ βουβώνων посредѣ гор, *μασχαλῶν* подназушье, *καὶ μηρῶν.*

25 *ἀδέξιος: ὁ μὴ γνησίως δεξιούμενος* не смотрен.

ἀδερκὲς: ἀόρατον невідім.

ἀδελφότης: ὁμόνοια единенье, *καὶ συμψυχία* единодшье.

ἀδεῶς: ἀφόβως· ἀκωλύτως неѹдержімъіи.

ἄδειαν: ἄνεσιν· ἀφοβίαν небоюазн'е (sic).

30 *ἄδει: ὑμνεῖ* поет, *λέγει* глт.

ἄδειλε: παντελῶς ταλαίπωρε всячскі страстен.

ἀδείμαντον: ἀνοικοδόμητον не ѹстроено.

ἄδειμον: ἄφοβον безбоюазно.

ἀδεῖν: ἀρέσκειν добровідітся.

35 *ἀδηκότες. ἀδημονήσαντες* ѡлучішася. fol. 8ᵇ

ἄδηλον: ἀφανῆ неювлено.

ἀδημονεῖ: *δυσφορεῖ* печален, *ἀθυμεῖ* малодшве, *ἀπορεῖ* ізнемагает, *ἀγωνιᾷ· καὶ λυπεῖται* печален.

ἄδμητος: *ἀδάμαστος* неєѣкомо.

ἀδμήτοιο παῖς: *ὁ εὔμηλος* имя.

ἀδήρητον: *ἀφιλονείκητον* нелюбоперліа.

5 *ἀδήρητοι*: *ἐπάρατοι* горди.

ἀδήριτον: *ἄμαχον* не преборимо, *ἀπόρθητον* неплѣнимо.

ἀδηφάγος: *ἀθρόως καὶ γοργῶς ἐσθίων* скороıадец, *ἢ πολυφάγος* многоıаднъıи, *ἢ γαστρίμαργος* чревополнец.

ἀδηφάγα: *μεγάλα· τέλεια.*

ἄδεια: *ἐξουσία* власт, *καὶ τὸ ἄφοβον* небоıазн.

10 *ἀδιάβλητα*: *ἀκατάγνωστα* непорочна.

ἀδιάθρυπτα: *ἀμάσητα* неѹчената.

ἀδιαιρέτων: *ἀτμήτων* непресѣкомо, *ἀχωρίστων* нераздѣлно.

ἀδιάκριτος без рассуженьıа: *ἀδιαχώριστος* нераздѣлно, *λαμβάνεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μὴ γινωσκόντων τὰ δέοντα· ἢ ἀφρόνως φλυαρούντων.*

ἀδιάλλακτον: *τὸ εἰς φιλίαν μὴ ἐρχόμενον* не могъıи смирітисıа.

15 *ἀδιαλώβητον*: *ἀβλαβὲς* беспакости.

ἀδιάνθη: *ἐξηράνθη* ѹсше. fol. 9ᵃ

ἀδιάπτωτος: *ἀδιάπταιστος* безвінен.

ἀδιάρθρωτον: *ἄσημον καὶ ἀτράνωτον* неісправлено.

ἀδιάσπαστον: *ἀδιαχώριστον* неразлучно.

20 *ἀδιάστατος*: *ἀχώριστος* неразѣлно (sic).

ἀδιαφόρως: *παραμόνως* не ѹдержанно, *ἀκρατῶς.*

ἀδιαφορία: *πλησμονὴ* ѹмноженье, *κόρος* сытост.

ἄδιλε, διὰ τοῦ ῖ, σημαίνει: *ἄθλιε* страстне, *ἄδικε καὶ φρενοβλαβῆ* (sic omnia).

ἀδινάων: *ἀθρόων* вкупѣ, *πυκνῶν* часто.

25 *ἀδινόν*: *λεπτὸν* тонко, *γοερὸν* печално.

ἀδινὸν κῆρ: *πυκνὴν ψυχὴν* часта дша.

ἀδιόδης: *ἄπειρος* неискусенъ.

ἀδεισιδαιμόνως: *ἀπαρατηρήτως* несторожливо.

ἀδίωτος: *ἀνωμαλίαν* расслабленье *ἔχουσα.*

30 *ἀδογματίστως*: *ἀναμφιβόλως.*

ἀδόκιμον: *ἀπόβλητον* неискусенъ (sed delevit hoc et subjunxit ѿверженъ).

ἀδοκήτως: *ἀνελπίστως* безнадежно.

ἀδόκιμοι: *ἀπόβλητοι* ѿверженн.

ἀδοκήτου: *ἀπροσδοκήτου* нечаемо, *ἀνυπονοήτου* недомыслимо.

35 *ἀδολεσχία*: *παντὸς πράγματος συνέχεια* всяка вещь сдержа- fol. 9ᵇ

щнна, *καὶ ἔρευνα* и пытанье, *ἢ μετεωρισμὸς* іли глумленье; *ἢ*, *ἡ ἐν καρδίᾳ ἔρευνα* іли въсрци пытанье.

ἀδολεσχεῖ: *φλυαρεῖ· μετεωρίζεται* срамно іли снаредно.

ἀδοναῖος: *ὁ ὑπὸ τὸν ἅδην* подъ ӑдомь.

ἄδοξον εὖχος: *ἄτιμον καύχημα* бецестна хвала.

ἄδουσαι: *ὑμνοῦσαι* поющи.

5 *ἀδδουσιν* (sic): *ἐσθίουσιν εἰς κόρον* ядять всытость.

ἀδ' οὐδαμῶς никакоже: *ἃ δὲ οὐδέποτε* никогдаже; *ἃ δὲ οὐ κατ' οὐδενὸς* ниединогоже.

ἄδος: *κόρος τοῦ καμάτου* сытость трудная.

ἀδόνητον: *ἀκλόνητον* непреклоненъ, *ἀσάλευτον* недвижимъ.

ἄδυτοι: *ἀποκρυφοι τοποι* (sic), *ἢ σπήλαια* таинаа мѣста или закры..? (post ъ . . nil apparet) іли врпти.

10 *ἀδύτοις*: *ἐσωτάτοις* внутрь, *ἐνδοτάτοις* внутрь.

ἀδύτῳ: *τῷ ὑποκατω* (sic) *τοῦ ἱεροῦ* подъ стлномь.

ἀδωροδοκήτως: *ἀδωρολήπτως* недарoприимно.

ἀδρανὲς: *ἀσθενὲς* немощно.

ἀδρανέα: *μὴ δυνάμενον* беснлна, *μὴ ἐνεργοῦντα* бездѣлна, *ἀλλ' ἀσθενοῦντα* немогуща.

15 *ἄδρατον*: *ἀποίητον* нестворен.

ἀδρηστίνη дщи: *ἀδράστου θυγάτηρ* ӑдрастова дщи. fol. 10a

ἀδρὸν: *μέγα* велико, *δαψιλὲς* обилно.

ἀδρότεροι: *πλουσιώτεροι* богатѣиши, *μεγαλώτεροι* величаиші.

ἀδρύνονται: *αὐξάνονται* взрастають.

20 *ἀδροὶ*: *πλούσιοι* богати, *μεγάλοι* велици, *παχεῖς* толъсти, *ἄρχοντες* князи.

ἄεθλα: *ἄθλα* (sic) страдба, *νικητήρια* побѣднаа.

ἀεθλεύειν: *ἀθλεῖν* страдати, *ἀγωνίζεσθαι* подвизатися.

ἀέθλους: *ἀγῶνας* подвиги.

ἀεθλοφόρους стртоносци; *ἀγωνιστὰς* подвижникы.

25 *ἀεθλοσύνης*: *ἀγωνίας* подвиги.

ἄεπτον: *ἰσχυρὸν* крѣпок, *παλαιὸν* вѣтшалъ.

ἀέθω: *ἀπέλθω* ѿиду.

ἀεκαζομένη: *ἀναγκαζομένη* изнужена іли нелѣпа.

ἀεκήλια: *ἀπρεπῆ* неподобна.

30 *ἀέκητι*: *ἀβουλίᾳ* несвѣтованье, *ἀκουσίως* неволнѣ.

ἀεκοντί: *ἀθελητί* нехотѣньемь.

ἀέκοντος: *ἄκοντος* нехотѣвшю.

ἀέκουσιν: *ἄκουσι καὶ μὴ βουλομένοις* неволятъ и не свѣщавше.

ἄελλαι: *πνοαὶ* дыханье, *ἀνέμων συστροφαὶ* вѣтръ вертить.

ἀελλόπης: μετὰ ἀνέμου ὁμιχλώδους свѣтромь мегленыімь.

ἀελλόπους: ταχύτατος скоръ, ὀξύπους борзоногъ. fol. 10b

ἀέλιος: ὁ ἥλιος слнце.

ἀελλόποδες; ταχεῖς τοὺς πόδας скоры нозѣ.

5 ἀέλποντες: οὐκ ἐλπίζοντες ненадѣющеси.

ἄελπτον: ἀνέλπιστον безнадéженъ.

ἀένναον: ἀεὶ ῥέον приснѡ текущь, βλυστάνον точащь, λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀεὶ ὄντος глетжеся и на присно сущю; καὶ ἀΐδιον присно суще.

ἀέντες: πνέοντες дышюще.

ἀέξετο: ηὐξάνετο взрастáше.

10 ἀέξων: ἔχων имѣющи, ἢ αὐξάνων іли взрастающи.

ἀέργειν: κωλύειν взбранити.

ἀεργόμενος: κωλυόμενος взвраняюи.

ἀεργὸς: ἀργὸς праздень, ὀκνηρὸς лѣнив.

ἄερθεν: ἤρθησαν· ἡττήθησαν побѣдиша.

15 ἀερίαις: ὀρθριναῖς за заутрию.

ἀεροβατεῖ: εἰς τὸν ἀέρα περιπατεῖ по вздуху ходит.

ἀερσίποδος: ἐπαίροντος εἰς ὕψος τοὺς πόδας взимлющю на высоту нозѣ.

ἀερτάζω: βαστάζω ношю.

ἄεσαι: κοιμᾶσαι спиши.

20 ἀεσίφρων; ὀξύφρων ѻстроуоуменъ (sic)· ἐντρεχὴς вхитрости.

ἄειδε: διάγγελε повѣдаи, μήνυε извѣсти, ἆδε гли, λέγε ἐπαγγέλου ѻбѣщаи. fol. 11a

ἀειγενέτησι: διαπαντὸς οὖσιν сугдà всет.

ἀεὶ δέ: διαπαντὸς δὲ всегдаже

ἄειδεν δ᾽ ἄρα: ἦδεν видѣлъ, ἢ ᾠδὴν ἔλεγε іли пѣ глаше.

25 ἀειδής: ἀφανὴς неявленъ.

ἀείδεον: ἄμορφον безраченъ, φοβερὸν страшен, πονηρὸν пронырив.

ἀειδὲς: στυγνὸν соупливъ, λυπηρὸν печалпвъ или скорбливъ.

ἀειδινήτοις: ἀεὶ καὶ διόλου στρεφομένοις ἢ ἀκινήτοις присно и всегда ѻбратящися или недвижимъ.

ἀειδεῖς: ἀφανεῖς неявлéнъ.

30 ἀείδοντες: ᾄδοντες поюще.

ἄηθες: πομφόλυγες поузырки водяныѣ.

ἀειθέσω: ἀληθεύω истиньствую.

ἀειθαλέων: ἀεὶ θαλλόντων присно цвѣтущих.

ἀεικία: χαλεπώτατον прелютое, ἀπρεπῆ безлѣпотное, ἀκόσμον безъоутварное.

ἀεικέλιος: παντοποίκιλος всеобрáзно, ὅ ἐστι δεινὸς иже есть хитро.

ἀεικὲς: χαλεπὸν лютое, ἀπρεπὲς безлѣпное.

ἀεικὴς: αἰσχρὸς срамъ.

ἀεικήσας: βλάψας вредивъ.

5 ἀείκω: ὑποχωρῶ ѿиду. fol. 11ᵇ

ἀεικῶς: ἀπρεπῶς безлѣпотнѣ.

ἀείλεπτον: ἀπροσδόκητον нечаяено.

ἀείνεος: οἶκος ἀεὶ διαπαντὸς домъ при всегдà.

ἀειρὰ: ἀραιὰ разно, ἄστατα нестоящa.

10 ἀεῖραι: ἆραι возми, βαστάσαι неси.

ἀειρομέναις: κουφιζομέναις облегчающи, ἐπαιρομέναις подъѐмлющи.

ἄεισμα: ἆσμα пѣ.

ἀείσωμεν: ἄσωμεν поѐмъ.

ἀζαλαὶ: νέαι καὶ ἁπαλαί оуне и мякко.

15 ἀζαλέας: ξηρὰς сухо.

ἄζεο: ἐντρέπου говѣй или стыдися· τίμα чти.

ἄζηλοι: ἄτιμοι бещестни, ὑβρισταὶ досадители.

ἀζηχὴς: ἀναιδὴς καὶ σκληρὸς τῇ ψυχῇ· ἢ σφοδρὸς· ἢ πολὺς бестоуденъ и жестокъ дш҃ею или зѣло или много.

ἀζυμεῖν: ἀγανακτεῖν негодовáти.

20 ἄζομαι: αἰσχύνομαι стыжюся, ἐντρέπομαι срамлюся.

ἀζόμενος: σεβόμενος чтинъ· ξηραινόμενος сухъ.

ἄζωρος: ὁ μὴ ἄκρατός οἶνος иже не растворено вино.

ἄζυγες: μονάζοντες иночьствующе.

ἄζυμοι: καθαροὶ чисти, ἢ ἔπαρσιν μὴ ἔχοντες, или надѣлья неимуще, ἄτυφοι нéгорди, τὸ γὰρ ἄζυμον οὐχ ὑψοῦται ибо бесквáсное бо невъıсится (sic, abundante бо). fol. 12ᵃ

25 ἄζυξ: ἄγαμος безбраченъ, μονάζων инóчьствуяи.

ἀηδὲς: ἀνήδονον бесластное, στυγνὸν оунъıло или дряхлò.

ἄϊδρις: ἄπειρος неискусенъ или незнатливъ.

ἀΐδια: αἰώνια вѣчная.

ἀηδῶν: λυπηρῶν печáлнъıхъ· ἔστι δὲ καὶ ὄρνεον οὕτω καλούμενον διὰ τὸ ἀεὶ ᾄδειν или птица сóлови (sic).

30 ἀήθης: ἀτριβὴς· ἄγριος невѣжа, или смедръ (sic), сверѣпъ.

ἄημα: πνεῦμα πνέον дх҃ъ или дъıша ἤγουν πνοὴν φέρον или оубо дъıхáнье нося.

ἀὴρ: ὁ ἄνεμος вѣтръ.

ἀήσυλα: μετέωρα превзята или въıсота, ἀνόητα безумная.

ἀήσυλος; ἄνεμος οὐ κακοποιός вѣтръ не злотворенъ.

35 ἄηται: ἔπνευσεν дъхну, ἔφερεν ношаше.

ἀθάνατον: ἄφθαρτον не тлѣнно или бесмртно.
ἀθάρη: σιτῶδές τι (sic), ἑψητὸν пшенично нѣчто варено (sic), ὅπερ ἄρσαν καλοῦσι еже ἀрсанъ (sic) зовуть.
ἀθαρσῶς: ἀκριβῶς опасно или извѣсто.
ἀθαμβὴς безъоужасен: ἄφοβος безбоязнивъ.
ἀθεμίτοις: ἀδίκοις беспра́вдивъ или о́бидливъ.
ἀθεμίτων: ἀδίκων о́бидяи, ἀνόμων безаконенъ.
ἀθεμιστῆσαι: παρανομῆσαι безако́нновати. fol. 12b
ἀθερίζει: ἀποδοκιμάζει искушаеть.
ἀθέρισον: χρόνισον пожди или поме́дли.
ἀθέριστος: ἀφρόντιστος беспечален.
ἀθεσίαν: παραβασίαν преступленье.
ἄθεσμος: ἄδικος неправенъ (sic) ἄνομος безаконен.
ἀθέσφατον: πολὺν градъ.
ἀθετεῖ ѿлагаеть: παρανομεῖ беззаконнуеть, ἀρνεῖται ѿметаеть.
ἄθηκτον: ἀψηλάφητον не осяжемо.
ἀθήλυντος: ἀνδρώδης мужьственъ.
ἀθηνάσι ex corr., prius ἀθήνησι: πολίταις гради, ἀττικῶς.
ἀθήνη: ἡ ἀμήτωρ θεὰ ὡς φιλόξενος.
ἀθήνησιν: ἐν ἀθήναις вафине.
ἀθήνηθεν: ἐξ ἀθηνῶν отафине.
ἄθηρον: ἀθήρατον безъ ловъ.
ἄθικτον: ἀμόλυντον нескверно, καθαρὸν чисто,
ἆθλα: στέφανοι· πλοκαὶ ἢ βραβεῖα вѣнци плетены, побѣдная.
ἀθλεῖν страдати: ἀγωνίζεσθαι подвизатися.
ἀθλεύων: κοπιῶν трудъ.
ἄθλιος: ὁ ἐν ἀγωνίᾳ καὶ θρήνῳ ὢν ‖ καὶ μηδόλως ἄνεσιν ἔχων. fol. 13a
ἀθλοθετῆρα: ἀγωνοθέτην.
ἀθλονδορὸς (sic): νικητήριον ἐκ πολέμου.
ἆθλον: ὑπηρεσία· ἀγώνισμα· καὶ τὸ ἐπὶ τῇ νίκῃ διδόμενον βραβεῖον.
ἀθραί: ἀπειλαί.
ἄθρακτος: ἀτάρακτος нетрясливъ.
ἄθραυστον: ἄκλαστον неразломно, ἰσχυρὸν крѣпко или тве́рдо.
ἄθρει: θεώρει смотри, σκόπει· βλέπε види, νόει.
ἀθρήσας: ἰδὼν видѣлъ, ἢ θεωρήσας.
ἄθρησον: θεώρησον.
ἄθρησεν: ἐθεάσατο виделъ (sic).
ἀθρήσειεν: ἴδοιεν· θεάσειεν.
ἀθρήσεις: σκοπήσεις· ἴδοις.
ἀθρέμβολα: ὄργανα τιμωρητικὰ органы мучителная, δι' ὧν еже τὰ μέλη τῶν καταδίκων ἐξαρθροῦσιν οἱ δήμιοι.

ἀθερίζεται: ἀφανίζεται.
ἀθέρματα: δῶρα περιφερόμενα τοῖς γεγαμηκόσιν дары носимы.
ἀθρίξ: σπινθὴρ искра, ἢ ἀνθέρικος· ἄκρον σταχύος конецъ класене.
ἀθροίζει: συνάγει сбера. fol. 13v
5 ἀθροισθῆτε: συνάχθητε сберитеся.
ἀθροισις: σύναξις собрание.
ἄθροισμα: πλῆθος.
ἀθρόα: ὁμοῦ πάντα за едино вся.
ἄθροον: πολὺν много.
10 ἀθρόως: αἰφνιδίως· ἢ ταχέως борзо· ἢ σφοδρῶς.
ἀθρόος: ἄψοφος безшумно или безъгласнъ, ἄφοβος бестрашен
ἀθροῦν: ὁμοῦ· ἀθρόως· ἢ ἄφωνον безъгласнъ.
ἀθρῶν: ὁρῶν гладитъ (sic) ἤγουν βλέπων убо смотрит.
ἀθρῶς: ἀφανῶς невидимо.
15 ἀθυμοῦσι: λυποῦνται тужить et correxit in тужать.
ἀθύρματα: παίγνια играние, σκιρτήματα.
ἀθυρονόμοι: ὡς ἔτυχε χρώμενοι τοῖς νόμοις какъ се (?) получилъ, ἢ ἄνομοι беззаконникъ.
ἀθυροστομεῖ: βλασφημεῖ безумьствует.
ἀθύρων: παίζων играет (sic).
20 ἀθυρογλωττίας: φλυαρίας· ἐκ τοῦ μὴ θύραν ἐπιτιθέναι τῇ γλώττῃ.
ἀθύροντας: παίζοντας играет (sic).
ἀθύωτον: ἔλαιον масло. fol. 14r
αἶ: ἐπίρρημα (sic) θρηνητικόν.
αἰάζειν: θρηνεῖν плачю παρὰ τὸ αἶ αἶ σχετλιαστικὸν ἐπίρρημα.
25 αἰάζειν πάρα: θρηνεῖν πάρεστι.
αἰάζω: βοῶ вопью, ἢ στενάζω или въдъшию.
αἶαν: γῆν земля.
αἰάσας: θρηνήσας· οἴμοι-οἴμοι плачющи.
αἰασθεὶς: χωρισθεὶς роспускъ.
30 αἰγανέης: τοῦ δόρατος копье.
αἰγανέη: κοντάριον μικρὸν прищитня или рогатiна.
αἲ γὰρ: εἴθε γάρ.
αἶγε: αὗται.
αἰγαῖον ἅλμοτον: πέλαγος οὕτω καλούμενον море так звано.
35 αἰγίλιψ: ὑψηλὴ въıсока ἧς καὶ ἐξαπολείπεται διὰ τὸ ὕψος.
αἰγίδα θυνόεσσαν: τὸ ὅπλον τοῦ διὸς оружье бжье, τὸ ἐξ αἰγίων δερμάτων козлина, τὸ κροσσῶδες к. сти (?) или трѣсное.
αἰγίλιψ: πόλις κεφαληνίας городъ кеѳалоннтьскъıи (sic).
αἴγιον: τὸ ἀπ' αἰγίου γάλακτος козіе молоко, ἢ ἡ πόλις или городъ.

αἰγίς: ὅπλον διὸς доспѣхъ, καὶ ἀθηνᾶς. fol. 14b
αἴγλη: λαμπηδὼν· ἡ φωτὸς μαρμαρυγή.
αἰγλήεσσαν: λαμπράν.
αἰγλῆντα: λαμπροτάτην
5 αἴγλης: ἐκλαμψεως· λαμπηδόνος.
αἰγυπιοῖσιν: ἀετῶν γένος орлово роженіе (sic), οἱ δὲ, τοὺς γύπας λέγουσι.
αἰδάδας: δεσπότας влатици (sic)
ἄειδε: ἆδε пои, καὶ λέγε глаголя (sic).
αἰδεσιμώτατος: αἰδοῦς ἄξιον ἤγουν τιμῆς убо чести.
10 αἴδηλα: χαλεπά.
αἰδῆμον: αἰδέσιμον· ἀξιότιμον достоино чти.
αἰδοικάκων (sic): ὁ νικώμενος ὑπὸ τῆς αἰδοῦς.
αἰδοίη: ἡ αἰδοῦς ἀξία.
αἰδύλος: θρασὺς рѣзвъ.
15 αἰδυπορφυρέης: διὰ τῆς αἰδῶ ἐρυθριώσης.
αἰδητύς: ἡ βρῶσις брашно.
αἰδὼς αἰσχύνη: αἰσχύνη, ὑφειμένη· εὐλάβεια· ἡ φόβος.
αἰετός: παρὰ τὸ ἀΐσσειν ὁ ἀετός.
αἰζηοί: νεανίσκοι молоди, ὧν τὸ αἷμα ζῇ· ἡ ἀκμάζοντες. fol. 15a
20 αἰθαλλέαι: διαπαντὸς θάλλουσαι всегда цвѣтущи.
αἰθαλέον: κεκαυμένον· ἡ σποδὸς μέλας ἐκ καμίνου.
αἰθάλη: τέφρα пепелъ et corr. alius пепелъ, τὸ ἐκ καπνοῦ.
αἰθαλώδης: σκοτώδης· κεκαυμένος.
αἰθεριονόμον: τὸν ἐν ὕψει νόμον ἔχοντα.
25 αἰθέριον: οὐράνιον небесная.
αἰθέρος: ἀέρος καθαροῦ вѣтръ чистъ.
αἰθέρι ναίων: ἐν τῷ αἰθέρι κατοικῶν.
αἰθηρα (sic): τρίχα.
αἰθήρ: ὁ διαυγὴς καὶ πυρώδης ἀήρ.
30 αἰθυια (sic): ἐναλία κορώνη морская ворона.
αἰθόμενος: καιόμενος· φλεγόμενος.
αἰθωνας (sic): τοὺς διὰ πυρὸς χρησιμευτάς· λαμπροὺς· ξανθοὺς чермень· πυροειδεῖς русъ.
αἴθωπα: μέλανα· διάπυρον.
αἰθος (sic): καῦμα зноино, φλογμός.
35 αἰθρία: εὐδία ведро, γαλήνη тихо.
αἰθρίης: τῆς τριχός.
αἰθράν: ἔνθερμον. fol. 15b
αἰθριοποιόν: καθαροποιόν.
αἴθριος: ὑπὸ τὸν ἀέρα· ἐκτὸς σκέπης.
40 ἀθρήσομαι (sic corr. ex αἰθρήσομαι): ἐπιβλέψομαι.

ἀεικέλιος: *παντοίκελος* всеобразно, *ὅ ἐστι δεινὸς* иже есть хитро.
ἀεικὲς: *χαλεπὸν* лютое, *ἀπρεπὲς* безлѣпное.
ἀεικῆς: *αἰσχρὸς* срамъ.
ἀεικήσας: *βλάψας* вредивъ.
5 *ἀείκω*: *ὑποχωρῶ* ѿиду. **fol. 11ᵇ**
ἀεικῶς: *ἀπρεπῶς* безлѣпотнѣ.
ἀείλεπτον: *ἀπροσδόκητον* ненача́ено.
ἀείνεος: *οἶκος ἀεὶ διαπαντὸς* дом при всегда̀.
ἀειρὰ: *ἀραιὰ* разно, *ἄστατα* нестоюща.
10 *ἀεῖραι*: *ἆραι* возми, *βαστάσαι* неси.
ἀειρομέναις: *κουφιζομέναις* облегчающи, *ἐπαιρομέναις* подъемлющи.
ἄεισμα: *ἆσμα* пѣ.
ἀείσωμεν: *ἄσωμεν* поемъ.
ἀζαλαὶ: *νέαι καὶ ἁπαλαί* оуно и мякко.
15 *ἀζαλέας*: *ξηρὰς* сухо.
ἅζεο: *ἐντρέπου* говѣи или стыдися· *τίμα* чти.
ἄζηλοι: *ἄτιμοι* бещестни, *ὑβρισταὶ* досадители.
ἀζηχὴς: *ἀναιδὴς καὶ σκληρὸς τῇ ψυχῇ· ἢ σφοδρὸς· ἢ πολὺς* бестоуденъ и жестокъ дшею или зѣло или много.
ἀζυμεῖν: *ἀγανακτεῖν* негодова́ти.
20 *ἅζομαι*: *αἰσχύνομαι* стыжюся, *ἐντρέπομαι* срамѣю́ся.
ἀζόμενος: *σεβόμενος* чтнъ· *ξηραινόμενος* сухъ.
ἄζωρος: *ὁ μὴ ἄκρατός οἶνος* иже не растворено вино.
ἄζυγες: *μονάζοντες* иночьствующе.
ἄζυμοι: *καθαροὶ* чисти, *ἢ ἔπαρσιν μὴ* ‖*ἔχοντες*, или взъдѣмья неимуще, *ἄτυφοι* не́горди, *τὸ γὰρ ἄζυμον οὐχ ὑψοῦται* ибо бесква́сное бо невъі́сится (sic, abundante бо). **fol. 12ᵃ**
25 *ἄζυξ*: *ἄγαμος* безбраченъ, *μονάζων* ино́чьствуяи.
ἀηδὲς: *ἀνήδονον* бесластное, *στυγνὸν* оунъіло или дряхло̀.
ἄϊδρις: *ἄπειρος* неи́скусенъ или незнатливъ.
ἀΐδια: *αἰώνια* вѣчная.
ἀηδῶν: *λυπηρῶν* печа́лнъіхъ· *ἔστι δὲ καὶ ὄρνεον οὕτω καλούμενον διὰ τὸ ἀεὶ ἄδειν* или пти́ца со́лови (sic).
30 *ἀήθης*: *ἀτριβὴς· ἄγριος* невѣжа, или смедръ (sic), сверѣпъ.
ἄημα: *πνεῦμα πνέον* дхъ или дъша *ἤγουν πνοὴν φέρον* или оубо дъіха́нье нося.
ἀὴρ: *ὁ ἄνεμος* вѣтръ.
ἀήσυλα: *μετέωρα* превзята или въісота, *ἀνόητα* безумная.
ἀήσυλος; *ἄνεμος οὐ κακοποιός* вѣтръ не злотворенъ.
35 *ἄηται*: *ἔπνευσεν* дъхну, *ἔφερεν* ношаше.

οὐκ ἔμελλεν: *οὐκ ἀνεβάλλετο* не повергль, *οὐκ ἐβράδυνεν* или не оумедлилъ.
οὐκ ἐναργής: *οὐ φανερὰ* не явна.
οὐκ ἐνήνοχα: *οὐκ ἤνεγκα* не принесохъ или не стер (пѣхъ).
οὐκ ἐνόν: *οὐ δύνατον* бесилно, не оудобь или немо...
οὐκ ἐξορχήσῃ: *οὐ θεατρικῶς*, *οὐκ ἐπιδεικτικῶς δημοσιεύσεις* несмотренно, не оуказанно народьствуеши.
οὐκ ἐξώροις: *οὐκ ἀκαίροις* не безвременнии.
οὐκ ἐπιλήσομαι: *οὐ λάθομαι* не забуду.
οὐκ ἐπιτεύξεται: *οὐκ ἐπιτυγχάνει* не обрящеть.
οὐκ ἐρηρεισμένας: *οὐκ ἐςηριγμένος* не оутвержень.
οὐκ ἐρήσει: *οὐ φωνήσει* не възгласить.
οὐκ ἐσθενον: не мощное: *οὐκ ἴσχυον* не могоша.

Ad uberiorem lexici nostri notitiam adjiciamus et haec, illius *χαρακτῆρα* designantia:

αἰλάμ: *βασιλέως πρόδρομος.* fol. 16ᵃ
αἰνῆσι (cum *ἰῶτα* subadscripto): *δειναῖς.* fol. 16ᵇ
αἰχμή: *παρὰ τὸ αἴσσω οὕτω φιλόξενος· καὶ τοῦ μάχη· ὅτι εὐκίνητον τὸ λεπτόν.* fol. 18ᵇ
ἀκοίτιον: *εἶδος* (sic) *ὅπερ κατέπλασεν ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς πύλαις μαζοῦ τοῦ βορρᾶ· ἃς ἀπέκλεισε κατὰ γώγ καὶ μεγώγ, καὶ ἑτέροις ἔθνεσιν· οὗ οὐ κυριεύει οὔτε πῦρ, οὔτε σίδηρος.* fol. 21
ἀλειτεῖν: *ἁμαρτάνειν διὰ τῆς ει διφθόγγου· τὸ δὲ πλανᾶσθαι, διὰ τοῦ η·* sed rubricator *ἀλητεῖν* corr. in *ἀλιτεῖν.* fol. 24ᵃ
ἀλίβας: *νεκρὸς, διὰ τὸ λιβάδας ἤγουν ὑγρασίας μὴ ἔχειν.* fol. 24ᵇ
ἀλκμαῖος: *νεανίσκος.* fol. 25
ἀλκμάν: *ὄρνεον θρηνητικόν.* fol. 25ᵇ
ἀλωπεκία: *ἡ νῆσος μιγάδων ἀνθρώπων παρὰ τὸν τάναιν.* fol. 27ᵇ
ἀντανάκλασιν: *κατὰ ἀνάκλασιν ἀπό τινος μεταγενομένην· γίνεται δὲ τοῦτο ἐπὶ φωνῆς ὅταν τύχῃ· καὶ ἐπὶ φωτὸς ἡλιακοῦ, ὅταν λείῳ τινὶ καὶ λαμπροτάτῳ προσπέσοιεν ὕδατι.* fol. 41ᵃ
ἀοιδούς: *κιθαρῳδούς· λέγονται δὲ καὶ οἱ εὐνοῦχοι, διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὰ αἰδοῖα.* fol. 43ᵇ
ἀσσάρια: deest explicatio, sed manus recentior stulte supplevit: *πόλις ἢ χώρα.* fol. 59ᵃ
ἄση: *κατὰ τοὺς ἰατροὺς ἡ ἀνερμήνευτος ποιότης, ἡ προηγουμένη τοῦ ἐμετοῦ.* fol. 59ᵇ
αὐθέντης: *ὁ ἑαυτὸν ἀνηρῶν· διὸ καὶ παρὰ ἰσοκράτει καὶ θουκυδίδῃ οὐ λέγεται αὐθέντης, ἀλλὰ αὐτοέντης, ὅ ἐςιν αὐτοδέσποτος.* fol. 65ᵇ

ἀθρίζεται: *ἀφανίζεται*.
ἀθρίμματα: *δῶρα πεμπόμενα ταῖς γαμουμέναις* даръ посланъ.
ἀθμὶς: *σπινθὴρ* искра, *ἢ ἀνάδοσις· ἄκρον πυρὸς* конець пламене.
ἀθροίζει: *συνάγει* сбери. fol. 13ᵇ
ἀθροίσθητε: *συνάχθητε* сберитеся.
ἄθροισις: *σύναξις* собранье.
ἄθροισμα: *πλῆθος*.
ἀθρόα: *ὁμοῦ πάντα* за едино всѣ.
ἄθρόον: *πολὺν* много.
ἀθρόως: *αἰφνιδίως· ἢ ταχέως* борзо *· ἢ σφοδρῶς*.
ἀθρόος: *ἄψοφος* безвонко или безъгласнъ, *ἄφοβος* бестрашен
ἀθροῦν: *ὁμοῦ· ἀθρόως· ἢ ἄφωνον* безъгласнъ.
ἀθρῶν: *ὁρῶν* глядитъ (sic) *ἤγουν βλέπων* оубо смотрит.
ἀθρῶς: *ἀφανῶς* невидимо.
ἀθυμοῦσι: *λυποῦνται* тужить et correxit in тужать.
ἀθύρματα: *παίγνια* игранье, *σκιρτήματα*.
ἀθυρονόμοι: *ὡς ἔτυχε χρώμενοι τοῖς νόμοις* какъ се (?) получилъ, *ἢ ἄνομοι* безаконникъ.
ἀθυροστομεῖ: *βλασφημεῖ* безумьствует.
ἀθύρων: *παίζων* играет (sic).
ἀθυρογλωττίας: *φλυαρίας· ἐκ τοῦ μὴ θύραν ἐπιτιθέναι τῇ γλώττῃ*.
ἀθύροντας: *παίζοντας* играет (sic).
ἀθύωτον: *ἔλαιον* масло. fol. 14ᵃ
αἶ: *ἐπιρρημα* (sic) *θρηνητικόν*.
αἰάζειν: *θρηνεῖν* плачю *παρὰ τὸ αἶ αἶ σχετλιαστικὸν ἐπίρρημα*.
αἰάζειν πάρα: *θρηνεῖν πάρεστι*.
αἰάζω: *βοῶ* вопью, *ἢ στενάζω* или вздъишю.
αἶαν: *γῆν* земля.
αἰάσας: *θρηνήσας· οἴμοι-οἴμοι* плачющи.
αἰασθεὶς: *χωρισθεὶς* роспускъ.
αἰγανέης: *τοῦ δόρατος* копье.
αἰγανέῃ: *κοντάριον μικρὸν* прищитня или рогатіна.
αἶ γὰρ: *εἴθε γὰρ*.
αἶγε: *αὗται*.
αἰγαῖον ἅλμοτον: *πέλαγος οὕτω καλούμενον* море так зване.
αἰγίλιψ: *ὑψηλὴ* въисока *ἧς καὶ ἐξαπολείπεται διὰ τὸ ὕψος*.
αἰγίδα θυνόεσσαν: *τὸ ὅπλον τοῦ διὸς* оружье бжье, *τὸ ἐξ αἰγίων δερμάτων* козлина, *τὸ κροσσῶδες* к. сти (?) или трѣсное.
αἰγίλιψ: *πόλις κεφαληνίας* городъ кефалонитьскъии (sic).
αἴγιον: *τὸ ἀπ᾽ αἰγίου γάλακτος* козіе молоко, *ἢ ἡ πόλις* или городъ.

κάλανδαι αἱ ἡμέραι: αἱ μηνῶν ἀρχαί· ἐςι δὲ ἡ λέξις ῥωμαϊκή. fol. 222a

κατηγορία ἐςὶν: ἑκάςης οὐσίας ἤγουν γένους καὶ εἴδους καὶ ὑποςάσεως δήλωσις ὀνόματος, οὗ χωρὶς οὐδέποτε ἐςὶν· οὐδ᾽ ὅτι ἐςὶ γνωριζόμενον· οὐδὲ σημαινομένου καθόλου τινί. fol. 227a

κατώλισθεν: rubricator minio supplevit explicationem per: κατάπέπτωκεν. fol. 228a

κελλάριον: ῥωμαϊκόν ἐςὶ· γραικιςὶ γὰρ ταμεῖον. λέγεται καὶ ὁ κελλάριος ταμίας. fol. 229b

κερδαλέος: ποικίλος· πανοῦργος· κερδαλέη γὰρ ἡ ἀλώπηξ παρὰ ἀττικοῖς λέγεται. fol. 230a

κλεῖν: κλεῖδα, αττικῶς. fol. 233b

κομμονητόριον: ἐπιςολὴ προςακτικὴ ἀποςελλομένη εἰς χώρας fol. 236b
cf. Ducange.

κομμώτρια: ἐμπλέκτρια· ἡ κοσμοῦσα καὶ φιλοῦσα τὰς γυναῖκας· κούρισσα.

κόσσος: μαξίλλα ῥωμαίων· γραικιςὶ δὲ κόσσος τὸ ῥάπισμα. fol. 238a

κονςωδία: ςράτευμα· ὅπερ ῥωμαῖοι βάνδον καλοῦσι· σημαίνει δὲ καὶ τηρητάς. fol. 230b

κρήιηιναν: ἐπιτέλεσον, (sic hoc sine accentu, illud per iῶτα subscriptum bis, aut potius, ut semper facit, infra additum post η, sic: κρήιηινον). fol. 239a

κυνῶν: τῶν σκύλων, ψιλὸν τὸ κύ· κοινὸν: δὲ τὸ μεμολυσμένον δίφθ. ō καὶ ῑ. fol. 240b

κύρη: ὄνομα πηγῆς· ἀφ᾽ ἧς καὶ κυρήνη πόλις. fol. 241a

κυριακὸν δεῖπνον l. τὸ ἔγκληρον ἐν ἐκκλησίᾳ ἄριςον. cf. Ducange.

κωμῳδία: δραματικὴ σύνθεσις· εἴρηται δὲ κωμῳδία, παρὰ τὸ ἐν ταῖς κώμαις ᾄδοντες αὐτὰ περιάγειν. fol. 241b

λάβορον: σκῆπτρον ὅ ἐςι σημεῖον νίκης. fol. 242a

λίβελλος: τόμος δογμάτων ὀρθοδοξίας πεπληρωμένος. fol. 245b

λογεῖον: τετράγωνον ὕφασμα, σπιθαμιαῖον, ἰσόπλευρον καὶ ἰσόπαχον, ὡς τὸ σχῆμα τοῦ κύβου· ὅ ἐςιν ἡ ψῆφος τῶν ταυλιςῶν ἢ δοχεῖον τοῦ θεάτρου. fol. 246b

λυκάβας: ἐνιαυτός. fol. 247b

λωτὸς: βοτάνη εὔοσμος· ἣν ἔνιοι μυρόλυτον καλοῦσιν. fol. 248a

μανούβριν: μανίκιον· ῥωμαίων. fol. 250c

μαρσίππιον: τὸ πείθεσθαι (sic).

μάρσιππος: σάκκος· σακκούλιον.

μίθραν: τὸν ἥλιον λέγει. fol. 255b

μνᾶ: ψυχὴ· ἡ οἵα δήποτε χάρις ἢ μέτρον. fol. 257a

μοῦσα: θεὰ· λέγει δὲ τὴν τοῦ ὀρφέως μητέρα καλλιόπην. fol. 258b

μῶλυ: ἀντισπάθιον. fol. 259a

αἰθρίον: νυκτερινοῦ· ἢ ὑπαιθρίον.
αἶθρος: τὸ κρύος τὸ ὀρθρινόν.
αἴθυσιν: ὁρμᾷ· φέρεται.
αἴθουσαν: λάμπουσαν.
αἴθωνες: μέλανες.
ἀΐδης: ἅδης.
ἀϊδής: ἀφανής.
ἀϊδίης: ἀεὶ οὔσης· ἀΐδια: αἰώνια.
ἀϊδίων: αἰωνίων· μήτε ἀρξαμένων, μήτε παυσαμένων.
ἄϊδρις: ἄπειρος.
ἀΐει: ἀκούει.
ἀΐην: ἦν, ὑπῆρχε.
ἀΐκάς: ὁρμάς.
ἄϊκες: τὸ πολυόρμητον.
ἀϊλύτης: κόλπος.
ἄϊον: ἠσθόμην.
ὁρμαθος: ςἶχος. **fol. 275ᵇ**
ὁρμὰς стремленьга: κινήσεις двизаньга.
ὥρμησεν оустремися: ἔσπευσεν· ἐσπούδασεν потщася.
ὁρμίσκοι: εἶδος κοσμοῦ видъ красен· περιδέρρη ожерелье δέ ἐςὶν ὁ περὶ τὸν τράχηλον μανιάκης.
ὅρμος (sic): λιμὴν пристанище.
ὁρμώμενος: προθυμούμενος· λέγεται δὲ καὶ γενεαλογούμενος.
ὄρνιθες: πετεινὰ· πτερωτά.
ὀρνυμένου: διεγειρομένου
ὅρος: ἐςὶ δὲ ὁ τὸ τί ἐςι σημαίνων, καὶ δασύνεται· ψιλουμένως δὲ ὁ βουνός· (alia manus addit: ὅρος, ὅρου, τὸν ὁρισμὸν δηλοῖ.
ὄροφος: ςέγη.
ὀρειφοιτῶν: εἰς ὄρος περιερχόμενος.
ὅρπηξ: κλάδος ἢ ῥίζα.
ὀρρωδία: φόβος.
ὀρρωδῶ: φοβοῦμαι.
ὀρυγμαδός: θόρυβος· τάραχος.
ὀρφνή: σκοτία· νὺξ μέλαινα.
Οὐκ ἀσυντελής: οὐκ ἀχρήσιμος нескончаеми. **fol. 278ᵇ**
οὐ κατατενεῖς: οὐ βιάσεις не понудиши.
οὐ κατενάρκησα не оудоволихъ: οὐκ ἠμέλησα не облѣнихся, οὐ κατεβάρησα не отягчихъ.
οὐκ ἠβουλήθη: οὐκ ἠθέλησεν не хотѣлъ.
οὐκ ἔγρυξεν: οὐκ ἐφθέγξατο не овѣща.
οὐκ ἐδειμάτωσεν: οὐκ ἐφόβησεν не оубояся.
οὐκ ἐλελήθεις: οὐκ ἐλάνθανες не оуталъ.

οὐκ ἔμελλεν: οὐκ ἀνεβάλλετο не повергл҄ъ, οὐκ ἐβράδυνεν или не оумедлилъ.
οὐκ ἐναργὴς: οὐ φανερὰ не ꙗвна.
οὐκ ἐνήνοχα: οὐκ ἤνεγκα не принесохъ или не стер (пѣхъ).
οὐκ ἐνὸν: οὐ δύνατον бесилно, не оудобь или немо...
οὐκ ἐξορχήσῃ: οὐ θεατρικῶς, οὐκ ἐπιδεικτικῶς δημοσιεύσεις несмотренно, не оуказанно народьствуеши.
οὐκ ἔξωροι: οὐκ ἄκαιροι не безвременнии.
οὐκ ἐπιλήσομαι: οὐ λάθομαι не забуду.
οὐκ ἐπιτεύξεται: οὐκ ἐπιτυγχάνει не обрящетъ.
οὐκ ἐρηρεισμένας: οὐκ ἐςηριγμένος не оутвержень.
οὐκ ἐρήσει: οὐ φωνήσει не възгласитъ.
οὐκ ἐσθενον: не мощноеꙋ οὐκ ἴσχυον не могоша.

Ad uberiorem lexici nostri notitiam adjiciamus et haec, illius *χαρακτῆρα* designantia:

αἰλάμ: βασιλέως πρόδρομος. fol. 16ᵃ
αἰνῆισι (cum *ἰῶτα* subadscripto): *δειναῖς.* fol. 16ᵇ
αἰχμὴ: παρὰ τὸ ἀΐσσω οὕτω φιλόξενος· καὶ τοῦ μάχη· ὅτι εὐκίνητον τὸ λεπτόν. fol. 18ᵇ
ἀκοίτιον: εἶδος (sic) *ὅπερ κατέπλασεν ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς πύλαις μαζοῦ τοῦ βορρᾶ· ἃς ἀπέκλεισε κατὰ γώγ καὶ μεγώγ, καὶ ἑτέροις ῦ ἔθνεσιν· οὐ οὐ κυριεύει οὔτε πῦρ, οὔτε σίδηρος.* fol. 21
ἀλειτεῖν: ἁμαρτάνειν διὰ τῆς εἶ διφθόγγου· τὸ δὲ πλανᾶσθαι, διὰ τοῦ ῆ· sed rubricator *ἀλητεῖν* corr. in *ἀλιτεῖν.* fol. 24ᵃ
ἀλίβας: νεκρὸς, διὰ τὸ λιβάδας ἤγουν ὑγρασίας μὴ ἔχειν. fol. 24ᵇ
ἀλκμαῖος: νεανίσκος. fol. 25
ἀλκμὰν: ὄρνεον θρηνητικόν. fol. 25ᵇ
ἀλωπεκία: ἡ νῆσος μιγάδων ἀνθρώπων παρὰ τὸν τάναιν. fol. 27ᵇ
ἀνταναάκλασιν: κατὰ ἀνακλασιν ἀπό τινος μεταγενομένην· γίνεται δὲ τοῦτο ἐπὶ φωνῆς ὅταν τύχῃ· καὶ ἐπὶ φωτὸς ἡλιακοῦ, ὅταν λείω τινὶ καὶ λαμπροτάτω προσπέσοιεν ὕδατι. fol. 41ᵃ
ἀοιδοὺς: κιθαρῳδούς· λέγονται δὲ καὶ οἱ εὐνοῦχοι, διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὰ αἰδοῖα. fol. 43ᵇ
ἀσσάρια: deest explicatio, sed manus recentior stulte supplevit: *πόλις ἢ χώρα.* fol. 59ᵃ
ἄση: κατὰ τοὺς ἰατροὺς ἡ ἀνερμήνευτος ποιότης, ἡ προηγουμένη τοῦ ἐμετοῦ. fol. 59ᵇ
αὐθέντης: ὁ ἑαυτὸν ἀνηρῶν· διὸ καὶ παρὰ ἰσοκράτει καὶ θουκυδίδῃ οὐ λέγεται αὐθέντης, ἀλλὰ αὐτοέντης, ὅ ἐςιν αὐτοδέσποτος. fol. 65ᵇ

ἀχαΐδα γαῖαν: τὴν πελοπόννησον· ὡς καὶ ἀχαιοὶ οἱ πελοποννήσιοι. fol. 71^{b}

βαλλίζει: χορεύει. fol. 74^{a}

βάσσαρος: ἀλώπηξ κατὰ ἡρόδοτον· λέγεται δὲ καὶ ἡ κατάβα- fol. 75^{a}
ρὴς· ἤγουν ἡ πόρνη.

γεγειός: ὁ ἀρχαῖος· ἔςι δὲ διακτικὸν παρὰ τὴν γέαν ἐν πλεονασμῷ τοῦ γ. fol. 83^{a}

ἐντελέχεια: ἐςὶν ἡ ἐνέργεια ἀνελλιπής· παρὰ τὸ ἐν καὶ τὸ τέ- fol. 141^{a}
λειον· καὶ συνεχές· ἢ κατὰ ἀριςοτέλην· ἡ τελειότης τοῦ ὑποκειμένου, τουτέςι τὸ εἶδος τὸ ἐπιγινόμενον ἐκ τῆς τοιᾶσδε συνθέσεως τῶν ςοιχείων τῇ ὕλῃ· ὡς ἥπλωται τὸ τοῦ ὀςράκου εἶδος.

ἕρμις: ὁ πούς τῆς κλίνης· ἀπὸ τοῦ ἐνείρεσθαι τῷ ἐν πλαισίῳ· ἢ fol. 163^{a}
παρὰ τὸ ἑρμὰς ἔχειν ἐζωγραφημένας· ἔγραφον γὰρ τὸν ἑρμῆν ἐν ταῖς κλίναις ὡς ἔφορον ὀνείρων ἵνα ἀγαθοὺς ὀνείρους πέμπῃ.

ἡδύς: ὁ μὲν θεόκριτος καὶ ἁδύ τι τὸ ψιθύρισμα, φησί· κλίνεται fol. 189^{b}
δὲ οὕτως: ἡδύς: ἡδέος· καὶ τὸ οὐδέτερον διὰ τοῦ έος κλίνεται, ὡς καὶ ταχὺς, ταχέος· ταχὺ ταχέος καὶ τὰ τοιαῦτα σεσημειωμένου τοῦ πέλεκυς, πελέκεως· καὶ πῆχυς, πήχεως.

ἠθεῖε: προσφώνησις νεωτέρου ἀδελφοῦ πρὸς τὸν μείζονα· σημαίνει δὲ fol. 190^{b}
ἄδελφε καὶ πρεσβύτερε.

ἠΐθεος: ἄδελφος νεώτερος. fol. 191^{a}

ἠμί: ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ φημὶ σημαίνει. fol. 193^{b}

ἤπειρος: ξηρά· ἡ χέρσος γῆ· ἢ ὄνομα κύριον· οὕτω καλουμένην χώ- fol. 195^{b}
ραν αἰολεῖς ἄπερον ὠνόμασαν· ἀλλὰ καὶ οἱ δωριεῖς (sic) ἄπειρος ἐςὶ καὶ ἀπέρασος· ὡς καὶ εὐριπίδης φησί· ἤπειρον εἰς ἄπειρον ἐξεπλεύσαμεν.

ἠπειρῶται: οἱ ἐν τῇ γῇ οἰκοῦντες καθάπερ καὶ νησιῶται, οἱ τὰς νήσους οἰκοῦντες.

ἠπλικευμένος: ρωμαϊςὶ οὕτως· καταλύσας δὲ, ἑλληνιςί. fol. 196^{a}

ἠπύει: βοᾷ· φωνεῖ· ἠχεῖ (cf. slav. впиетъ).

ἥρωα: τὸν ἡρακλέα λέγει.

ἦ ῥά καὶ ἐξ ὀχέων: οὕτως εἶπε καὶ ἐκ τῶν ἁρμάτων.

ἡρακλείαν λίθον: τὴν μαγνῆτιν λέγει.

ἡράκλειδος (sic): τρεῖς παῖδες αὐτοῦ· θεσσαλὸς· φίλιππος· καὶ ἄντιφος.

θιγμή: ἐκ τοῦ θίγω, ὃ ἐςὶ πλησιάζω ἢ ἐγγίζω· θιγμὴ γὰρ πλη- fol. 206^{b}
σιασμός· ἢ κατὰ κοινολεξίαν κεῖται καὶ ἔςιν ἀντὶ τοῦ ςιγμή.

ἴαμβος: ςίχος ποδῶν ἓξ δισυλλάβων. fol. 211^{a}

ἰάονες: ἴωνες· ἀθηναῖοι.

ἰλιάδα: ποίημα πολλῶν κακῶν περιεκτικὸν πλῆθος. fol. 214^{b}

ἴςρος: ποταμὸς ὁ παρ' ἑβραίοις καλούμενος φεισων· παρὰ δὲ ἰν- fol. 217^{b}
δοῖς γάγγης· παρὰ δὲ αἰθίοψιν ἰνδός· παρὰ δὲ ἕλλησι δάνουβις.

καλάνδαςά ἡμέραι: ἢ μηνῶν ἀρχαί· ἐςι δὲ ἡ λέξις ῥωμαϊκή. fol. 222^a

κατηγορία ἐςίν: ἑκάςης οὐσίας ἤγουν γένους καὶ εἴδους καὶ ὑποςάσεως δήλωσις ὀνόματος, οὗ χωρὶς οὐδέν τι ἐςίν· οὐδ' ὅτι ἐςὶ γνωριζόμενον· οὐδὲ σημαινομένου καθόλου τινί. fol. 227^a

κατώλισθεν: rubricator minio supplevit explicationem per: κατεπέπτωκεν. fol. 228^a

κελλάριον: ῥωμαϊκόν ἐςι· γραικιςὶ γὰρ ταμεῖον λέγεται καὶ ὁ κελλάριος ταμίας. fol. 229^b

κερδαλέος: ποικίλος· πανοῦργος· κερδαλέη γὰρ ἡ ἀλώπηξ παρὰ ἀττικοῖς λέγεται. fol. 230^a

κλεῖν: κλεῖδα, αττικῶς. fol. 233^b

κομμονητόριον: ἐπιςολὴ προςακτικὴ ἀποςελλομένη εἰς χώρας cf. Ducange. fol. 236^b

κομμώτρια: ἐμπλέκτρια· ἡ κοσμοῦσα καὶ φιλοῦσα τὰς γυναῖκας· κούρισσα.

κόσσος: μαξίλλα ῥωμαίων· γραικιςὶ δὲ κόσσος τὸ ῥάπισμα. fol. 238^a

κουςωδία: ςράτευμα· ὅπερ ῥωμαῖοι βάνδον καλοῦσι· σημαίνει δὲ καὶ τηρητάς. fol. 230^b

κρῄῃνον: ἐπιτέλεσον, (sic hoc sine accentu, illud per ἰῶτα subscriptum bis, aut potius, ut semper facit, infra additum post η, sic: κρῄῃνον). fol. 239^a

κυνῶν: τῶν σκύλων, ψιλὸν τὸ κύ: κοινόν: δὲ τὸ μεμολυσμένον, δίφθ. οῖ καὶ ῖ. fol. 240^b

κυρή: ὄνομα πηγῆς· ἀφ' ἧς καὶ κυρήνη πόλις. fol. 241^a

κυριακὸν δεῖπνον: τὸ ἔγκληρον ἐν ἐκκλησίᾳ ἄριςον. cf. Ducange.

κωμωδία: δραματικὴ σύνθεσις· εἴρηται δὲ κωμωδία, παρὰ τὸ ἐν ταῖς κώμαις ᾄδοντες αὐτὰ περιάγειν. fol. 241^b

λάβορον: σκῆπτρον ὃ ἐςι σημεῖον νίκης. fol. 242^a

λίβελλος: τόμος δογμάτων ὀρθοδοξίας πεπληρωμένος. fol. 245^b

λογεῖον: τετράγωνον ὕφασμα, σπιθαμιαῖον, ἰσόπλευρον καὶ ἰσόπαχον, ὡς τὸ σχῆμα τοῦ κύβου· ὅ ἐςιν ἡ ψῆφος τῶν ταβλιςῶν ἢ δοχεῖον τοῦ θεάτρου. fol. 246^b

λυκάβας: ἐνιαυτός. fol 247^b

λωτὸς: βοτάνη εὔοσμος· ἣν ἔνιοι μυρόλυτον καλοῦσιν. fol. 248^a

μανούβριν: μανίκιον· ῥωμαίων. fol. 250^c

μαραίππιον: τὸ πείθεσθαι (sic).

μάρσιππος: σάκκος· σακκούλιον.

μίθραν: τὸν ἥλιον λέγει. fol. 253^b

μνᾶ: ψυχή· ἢ οἷα δήποτε χάρις ἢ μέτρον. fol. 257^a

μοῦσα: θεά· λέγει δὲ τὴν τοῦ ὀρφέως μητέρα καλλιόπην. fol. 258^b

μῶλυ: ἀντισπάθιον. fol. 259^a

νεωκόρος: ὁ τὸν ναὸν κοσμῶν· κορεῖν γὰρ τὸ σαίρειν καὶ τὸ κοσμεῖν ἔλεγον· καὶ εὐτρεπίζειν· καὶ ἑτοιμάζειν. fol. 262^a

νεὼς αττικός: ναὸς ἀθηναῖος. fol. 262^b

νηρεὺς: δαίμων θαλάσσιος. fol. 262^a

νῆσοι: ὄρη· μέσον θαλάσσης (sic omnia).

ξουθά: ξανθά. fol. 265^b

οἰκετίας: γραικιςὶ· ἤγουν ψυχαρίων· ἢ οἰκετῶν. fol. 268^a

ὀλιγαρχούμενοι: ὑπὸ ὀλίγων ἀρχόμενοι· τρεῖς δὲ εἰσὶ πολιτεῖαι· βασιλεία· ὀλιγαρχία· δημοκρατία. fol. 270^b

ὁμοούσιον: ὁμοιόμορφον, ὁμοφυῆ· τῆς αὐτῆς οὐσίας. fol. 272^b

ὀμώμοκα: ὤμοσα αττικῶς. fol. 273^a

ὀπωρινόν: τὸ ἐν τοῖς κήποις κρεμάμενον φόβητρον. fol. 274^b

πανοῦργος: ὁ πάντα ἐν πονηρίᾳ ἐργαζόμενος· λέγεται δὲ καὶ ὁ πάνυ φρόνιμος· καὶ ὁ πάντα ἐπιςάμενος. fol. 286^b

παῤ ἀγανοῦ τιθωνοῖο: παρὰ τοῦ λαμπροῦ τιθωνοῦ· λέγεται δὲ ἀνὴρ ἡμέρας. fol. 287^b

Παράδεισος: τὴν ἐκκλησίαν παραβολικῶς λέγει· παράδεισος δέ ἐςιν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ· ξύλον, ἡ πνευματικὴ θεωρία· βρῶσις, ἡ συγκατάθεσις· ξύλον ζωῆς, ἡ σωτήριος οἰκονομία· ξύλον δὲ γνωςὸν (sic) καλοῦ καὶ πονηροῦ, ἡ φυσικὴ γυμνασία. fol. 283

παράσαγγας: εἶδος μέτρου περσικοῦ· ὃ ἔςι ςάδιοι τριάκοντα· ὁ δὲ ςαθμὸς, ἔχει μίλια εἴκοσι καὶ ὀκτὼ, κατὰ ἡρόδοτον καὶ ξενοφῶντα. fol. 290^a

παρθενοπίπας: ὁ τὰς παρθένους ἀπατῶν. fol. 292^b

ποδήρης: ἔνιοι λέγουσι τὸ μέχρι τῶν σφυρῶν διῆκον ἱμάτιον· οἱ δὲ τὸ συρραπτόμενον, εἰς τὸ κατώτερον τῆς ςολῆς ἐκ πορφύρας ἢ βύσσου ῥάκιον. fol. 299^b

πόντος: κυρίως μὲν ὁ ἔνδον τῆς χερρονήσου ὁ καὶ εὔξεινος καλούμενος· καταχρηςικῶς δὲ καὶ πᾶσα ἡ θάλασσα. fol. 301^a

Rubricator dormitans post πορθμὸς pro πόρκας et πόρκις scripsit δορκὰς et δόρκις. fol. 301^a

πρίκων: κῆρυξ. fol. 302^a

πριβάτον: βαλανεῖον· λουτρόν.

πριμιλιγίων: τιμῶν βασιλικῶν.

ῥελατωρία: ἀναφορὰ, ῥωμαϊκόν. fol. 307^a

σαράβαρα: ἐσθὴς περσική: ἔνιοι δὲ λέγουσι βρακία. fol. 309^b

σήματα: τέρατα· σημεῖα· ἀττικοὶ δὲ λέγουσι μνήματα. fol. 311^a

σῆρες: ζῶα νήθοντα μετάξαν· ἢ ὄνομα ἔθνους ὅθεν τὸ ὁλοσήρικον ἔρχεται μετάξιν. fol. 311^b

σολοικίζειν: οὐ μόνον τὸ κατὰ λέξιν καὶ φωνὴν ἰδιωτεύειν, ἀλ- fol. 313^b

λὰ καὶ ἐπὶ ἐνδυμάτων ὅτάν τις χωρικῶς ἐνδέδυται· ἢ ἀτάκτως ἐσθίει· ἢ ἀκόσμως περιπατεῖ· ὡς φησὶ ζήνων ὁ κητιεὺς (sic).

ςοιχεῖα: ἀθηναῖοι μὲν γράμματα λέγουσι· γραμματικοὶ δὲ ταῦτα· πῦρ· ὕδωρ· ἀέρα· καὶ γαῖαν· ἀφ᾽ ὧν καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα. fol 315ᵇ

σῶμα: πᾶν τὸ τεθνηκός· τὸ δὲ τοῦ ζῶντος δέμας λέγεται διὰ τὸ συνδεδέσθαι τῇ ψυχῇ· ὡς εἶπεν ὅμηρος. Sicque cum Homero concludamus haec specimina glossarum, quarum ille nunquam non maxima pars fuit. fol. 322

Appendicum Exempla.

Ὀνόματα ποταμῶν οὓς λέγουσιν ὀνομαςούς. fol. 330ᵇ

Ἰνδός: ὃν καλοῦσι φεισών· καὶ γάγγην καὶ τάναιν, καὶ ῥένην.
Νεῖλος: ὁ καλούμενος γεών.
Τίγρις: ὑφράτης (sic, e rasura literae primae) ὁ καὶ δάννουβις.
Ἰορδάνης (sic)· κηφισσός· τάναις· μηνιός,
Θρύμανθος (sic): ἄλυς (sic)· ἄσωπος ἐν βοιωτίᾳ.
Φθιδιγάλα: Θερμουδὼν ἐν κορίνθῳ· Ἐράσινος.
Ῥειός: ἡμαθός· ἀλφειός· ταῦρος· εὐρώπας (sic).
Μαίανδρος: ἀξειός, πύραμος.
Ὀρέντης: ἑβρών· αὐγάριος· ἀχελῶος.
Πηνειός: εὔηνος· σπερχειός· κάϋςρος· σιμόεις· σκάμανδρος· ςρυμών· φθίγαλις
Ἴςρος: ῥῆνος, ὃς λαμβάνων τοὺς τῶν βαρβάρων νόθους παῖδας κτείνει. Βέτης.
Ῥοδανός· ἠριδανός· βαιός· Θοῦβρις ὁ καλούμενος Τιβέριος. Οὗτοι τοίνυν οἱ· μ̄· ποταμοί, περιέρχονται τὴν γῆν. Φασὶ δέ τινες, δοκοῦντες ἔμπειροι εἶναι, ὅτι οἱ πρῶτοι τέσσαρες καὶ μεγάλοι ποταμοί· ὅτε φεισών, ὁ γεών, ὁ τίγρις, καὶ ὁ εὐφράτης, ἀκατάλειπτοι μὲν εἰσι· καὶ πόθεν καὶ πῶς ἐξέρχονται, μὴ εἰδέναι τινά· λέγουσι δὲ τοῦτο, ὅτι ὅτε πλημμυρεῖ ὁ ποταμὸς νεῖλος, οἱ ἄλλοι τρεῖς λείπουσιν· οὗτος γὰρ ποτίζει πᾶσαν αἴγυπτον καὶ αἰθιοπίαν· ἐπὰν δὲ οὗτος ἐλαττωθῇ, ἐκεῖνοι ὑπερυψοῦνται τοῖς νάμασι· διὸ καὶ τὰ ὕδατα αὐτῶν οὐχ ὁμοχροοῦσι· ὁ γὰρ ἰορδάνης λευκότερα σύρει τὰ κύματα, καὶ ἀποχέει ἐν τῇ πρασίᾳ θαλάσσῃ, ἥτις καλεῖται νεκρά· ὁ δὲ εὐφράτης ἐςιν ὁ δάννουβις· φεισὼν γὰρ εὐεΐλα τῇ ἰνδικῇ καλεῖται γῇ. Τὸν ἀρσινόην ποταμόν, πρότερον μὲν ὑπάρχοντα λίμνην, ὕςερον πτολεμαῖος ὁ σωτήρ, εἰς διώρυγὰς τεμών, κατῴκισε τὰς ἐν αὐτῷ πόλεις.

Ὄρη ὀνομαςὰ φασὶ .ΙΒ. fol. 381ᵃ

λίβανος: ἐν τῇ συρίᾳ.
καύκασος: ἐν τῇ σκυθίᾳ.
Ταῦρος: ἐν τῇ κιλικίᾳ, καὶ τῇ καππαδοκίᾳ.
ἄτλας: ἐν τῇ λιβύῃ ἕως τοῦ μεγάλου ποταμοῦ.
παρνασὸς: ἐν τῇ φωκίδι.
κιθαιρὼν: ἐν τῇ βοιωτίᾳ.
ἑλικὼν: ἐν τῇ τελμησῷ.
παρθένιον: ἐν τῇ ἐνοίᾳ (sic).
πανσαῖον: τὸ καὶ σινᾶ· ἐν τῇ ἀραβίᾳ.
πήνιον καὶ μεμᾶ (sic), ἐν τῇ χίῳ.
λικάβαντος: ἐν ἰταλίᾳ καὶ γαλίᾳ (sic).
ὄλυμπος: ἐν τῇ μακεδονίᾳ.
ἄθως: ὄρος Θράκης καὶ σαμὸς (sic).
πήλιον: ἐν θεσσαλίᾳ.
πιερία: ἐν τῇ μακεδονίᾳ· καὶ προκόνησος

APPENDIX MISCELLANEA
PHILOLOGICI MAXIME ET SLAVISTICI ARGUMENTI.

1.

De fragmento cyrilliano Raygradensi in Moravia.

Est in monasterio S. Benedicti Raygradensi in Moravia prope Brunam codex membranaceus seculi IX, Adonis aut Usuardi martyrologium complexus. Ejus codicis folii 70 recti inferiori margini rudissima librarii cyrilliani manus (quam P. J. quidem Szaffarzyk p. 948 novissimi sui de Slavorum antiquitatibus operis, supparem saltim credit S. Cyrillo, nisi vel ipsius Cyrilli fuerit, nos vero longe recentiorem judicamus) adlevit sex aut octo linearum initium homiliae tributae S. Chrysostomo; quam tamen Montefalconium, cum haberet graece, taeduit edere, utpote nimis aperte spuriam: nos autem in Slavorum gratiam nunc edimus, communicatam nobiscum ab Inlustri Comite C. O. Castillionaeo omnigenae litteraturae et humanitatis laude celebratissimo. Edimus autem non solum pro iis, qui forte Raygradensis codicis vix ultra tres quattuorve lineas legibile fragmentum cupiant extricare, sed in commune pro omnibus Slavicorum codicum scrutatoribus, nil dubitantes, eandem homiliam cum tot aliis aeque spuriis slavice extare versam in aliis codicibus, exhinc facile comparandam cum archetypo nostro graeco, quod ecce legesis jam ipse.

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰω. τοῦ χρυσοςόμου εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν (τῆς γεννήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἀεὶ παρθένου Μαρίας) λόγος.

Φαιδρὰ σήμερον ἡμῖν ἡμέρα καὶ θαυμαςὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν· σήμερον ἡ μήτηρ τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐκ μήτρας ἀγόνου προῆλθεν ἡ ὄντως ζωὴ καὶ τοῦ φωτὸς μήτηρ: εὔα μὲν ἐκλήθη ζωὴ, ἀλλὰ πρόξενος θανάτου γέγονεν· ἡ παρθένος καὶ μήτηρ τοῦ φωτὸς, ἡ πύλη τῶν οὐρανῶν, σήμερον ἡμῖν ἐτέχθη, ἡ τὴν ἄνω γραφίδα τῆς ζωῆς φέρουσα· δι᾽ ἧς ἐλύθη τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ· ἡ τῶν πολυομμάτων καὶ τῶν ἑξαπτερύγων φωτεινοτέρα ἀναδειχθεῖσα· ὁ δεύτερος ἐπὶ γῆς οὐρανὸς· ἡ μεσῖτρια τῆς καταλλαγῆς θεοῦ καὶ ἀνθρώπων· ἡ πόλις τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου· ἡ πύλη τοῦ παραδείσου καὶ ἡ ςήλη τοῦ Ἰακώβ. Σήμερον ἡμῖν ἐτέχθη ἡ τὸν αἰώνιον καὶ ἀθάνατον βασιλέα χωρήσασα· ἣν μακαριοῦμεν πᾶσαι αἱ γενεαὶ· ὁ ἀκατάλυτος ναὸς τοῦ θεοῦ, ἡ αἰώνιος τρυφὴ τοῦ παραδείσου· τὸ ξύλον τῆς ζωῆς τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων· ἡ πηγὴ τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς· ἡ δευτέρα τοῦ νόμου κιβωτὸς, ἐξ ἧς ἐβλάςησεν ἄμπελος ἡ ἀληθι-

*νὴ· ἡ βάτος ἡ ἄφλεκτος, ἡ ἔχουσα ἔνδον τὸ πῦρ τῆς θεότητος καὶ μὴ καταφλεχθεῖσα. Δεῦτε οὖν ἀδελφοὶ οἱ ἐπὶ τῷ Χριςῷ ἐλπίζοντες, προσκυνήσωμεν τὴν λογικὴν κιβωτὸν, τὴν ἀπολείψασαν τὴν πλάνην· δι' ἧς ἐζωοποιήθη ἡ νεκρωθεῖσα φύσις ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας· σήμερον γὰρ ἐτέχθη ἡ νύμφη τοῦ ἐπουρανίου καὶ ζῶντος νυμφίου: εὖα μὲν γὰρ κτισθεῖσα ὑπὸ κατάραν γέγονε· μαρία ἐγεννήθη καὶ εὐλογία πᾶσι γέγονεν: εὖα ἐκτίστη καὶ ἡ θύρα τοῦ παραδείσου κέκλειςαι· ἡ ἁγία παρθένος ἐτέχθη, καὶ τοῖς πᾶσιν ὁ παράδεισος τῆς τρυφῆς ἠνέωκται: εὖα ἐκτίσθη, καὶ ἐκβέβληται ὁ ἀδὰμ τοῦ παραδείσου· ἡ ἁγία παρθένος ἐτέχθη καὶ ληςὴς *) εἰσελήλυθεν: ὁ ἐχθρὸς τὴν ὑπόσχεσιν τῆς νεκρώσεως ἔγραφεν· ἡ ἁγία παρθένος ἐτέχθη καὶ ἡ ἀνάκλησις πᾶσιν ἐγράφετο: εὖα μὲν διδασκομένη πρὸς φθορὰν ὑπήκουσε τῆς τοῦ ἐχθροῦ δολοφωνίας· ἡ ἁγία παρθένος ἐτέχθη, καὶ ὅτε ἤκουσε τῆς φωνῆς τοῦ ἀρχαγγέλου, ἐταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ· ὁ γὰρ γαβριὴλ ἐβόα τῇ παρθένῳ· χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ, ἡ μόνη εὐλογημένη ἐν γυναιξὶν· χαῖρε ἀπειρόγαμε μῆτερ τοῦ θεοῦ· ἀπειρόγαμε μαρία καὶ θεοτόκε, οὐρανοῦ καὶ γῆς ἰσόρροπον οἴκημα· χαίροις μαρία θεοτόκε, δι' ἧς ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα· χαίροις μαρεία* (sic) *θεοτόκε, δι' ἧς ἐπαύθη τῆς εὔας ἡ κατάρα· χαίροις μαρία θεοτόκε, δι' ἧς ἠνέωκται τῆς τρυφῆς τὸ χωρίον· χαίροις μαρία θεοτόκε, δι' ἧς ἡ πλάνη κατήργηται καὶ θάνατος παραλέλυται, καὶ ὁ ἐχδρὸς δεσμεύεται· χαίροις μαρία θεοτόκε, ὁ κύριος μετὰ σοῦ: ἀλλὰ τούτων οὕτως ἐχόντων ἐτέχθη ἡμῖν τὸ ἁγίασμα τὸ τεθεμελιωμένον εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων· δι' ἧς ἀξιωθείημεν τῆς ἐπουρανίου βασιλείας, χάριτι καὶ φιλανθρωπεία τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, τιμὴ, καὶ κράτος, σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.*

Hoc igitur *graeco* archetypo duce sive ipse D. Szafarzyk sive alius quiscunque, praeter primas sex lineas hucusque a nobis extricatas: оче ти благослови. Иоана Хрьсостома на рожьсто стъꙗ бцꙗ etc., facilius poterit et sequentes sine chemiae sive divinationis combinatoriae ope repraesentare. Nobis sufficit scire, quicumque demum haec rudi et recentiori manu adleverit vetustissimo Raygradensi Adonis Martyrologio, eum fuisse non Cyrillum, imo nec veterem Cisdanubianum, nec Bohemum, sed aut Russum, aut rudissimum Illyrium hodiernum, teste ipso titulo homiliae на рожьста (sic, *russice* quoad ж pro жд, et *montenegrinice* quoad сто pro ство). Nam quis vel S. Procopio eruditissimo sec. XI. abbati *Bohemo*, imo „vel *honesto* et *fide digno*" *Petro* archiepiscopo Russiae, qui Anno 1244, teste Matthaeo Parisiensi e Tartarorum ruinis penetrarat ad c i s a l p i n a s partes, auxilium quaerens Romanae Ecclesiae, ausit haec diaconalia pennae pericula adscribere? Imo ad Karamzini exemplum (quippe qui Tabulas Capponianas

---

*) Recte monet h. l. doctissimus comes C. O. Castillionaeus, videri deesse aliquid, cum nec antithesis congruat, sed sic esse revera in codice.

olim Petri Magni cimelium non dubitarit Petro fortasse ipsi suppares pronunciare, ex eo quod Russi talia semper eodem typo repetant), licebit et nobis eadem ratione suspicari, fortasse et hoc marginale transcriptum esse ab agyrta quocumque graecoslavo (quidni ipso Gerasimo Zelich Dalmatino plus simplici vice per Brunnam peregrinato) in vetustum Brunnense martyrologium ex edito ante correctionem libro Russico? Quid denique, si idem impostor recens scripserit, qui Liubussae fragmentum confinxit, atramento aeque viridanti? —

2.

De monasterii Bodyan in Hungaria Evangelio, Schaffarikio quidem judice dialecto Slovacica exarato, litteris cyrillianis.

Refertur ex operis periodici, quod ab anno inde 1825 Budae prodit quater per annum titulo Annalis Serbici (Лѣтопись сербска russice, nam лѣтопись Serbis est m. non f.) fasciculo 11, p. 20. de fragmento codicis cyrilliani, Пооучениꙗ Недѣльнаꙗ (homilias dicas in evangelia) continentis, dicitque, qui refert Serbus, se nunquam et nusquam talem сербулям vidisse; proptereaque afferre ex Matthaei Зачало 37 (de Zebedaidis etc.) tres pagellas, ut et alii mirentur aut definiant. Nec dubitavit definire P. J. Schaffarik, in opere suo „Abkunft der Slawen", anno 1828 publicato, p. 208, pro Evangelio *Slovacico* litteris cyrillianis exarato. De Serbo non miramur, qui ad insuetam sibi сербулям obstupuerit; poterat tamen et ille, sicut post eum fecit Schaffarik, codicem abjudicare Serbis, et quaerere aliam nationem quae eadem scriptura cyrillica utatur; et ipsi quidem Serbo pronissimum fuisset Russis tribuere librum sibi insuetum, habereque pro Русуля loco Сербуляе. Schaffarik suis popularibus Slovacis dare maluit, quamquam illi nunquam sint usi scriptura Cyrillica. Apparet autem, si quis vel obiter inspexerit specimen a Serbo communicatum, esse codicem *ruthenicum*, lingua ecclesiastica vetere plus minus mixta hodiernâ vulgari; solent enim omnes Slavi, in hodierno suarum scholarum misero statu linguae suae sacrae *αὐτοδίδακτοι* i. e. semidocti, pro suae domesticae dialecti varietate librorum sacrorum obsoletam linguam hodierna quisque sua variegare, Russus *Russica*, Serbus *Serbica*, Bulgarus *Bulgarica* et *Ruthenica* Ruthenus: at Slovaco non erat hic locus. Longe enim doctior et *κριτικώτερος* est Szafařzyk, quam ut somnianti Maciejowsko concedat, praeter exstinctos nunc penitus Slavos Polabos reliquos omnes hodie superstites Slavos circa S. Cyrilli tempora fuisse non solum christianos sed etiam ritus graeci et patriarchae Byzantini christianos. Imo nos quidem non dubitamus, Slovacos tempore ipsius S. Methodii im-

peditos fuisse a Nitriensi Episcopo Wichingo, Methodii quidem suffraganeo sed inimico, quo minus vel illo aevo slavicam audirent missam; qua denique Hungari supervenientes ipsos etiam Slavos pannonios exuerunt. Bohemorum vero et Polonorum aut Hungarorum ritus *graecus*, quem Maciejowskus *slavicum* appellat ineptissime, somnium est hominum Ecclesiam Romanam partium studio calumniantium, non criticorum aut vel simpliciter historicorum.

3.

De trilingui psalterio San-Florianensi in Austria Superiori.

Innotuerat exeunte vere anni 1827 per litteras San-Florianensis tunc bibliothecarii, (nunc c. r. aulici archivarii) *Jos. Chmel* datas ad Caes. Bibliothecae custodem *B. Kopitar*, exstare in monasterio S. Floriani psalterium trilingue, latino-germanico-polonicum; adjectumque illis litteris erat primorum foliorum apographum; quod ipsum apographum una cum canonici Chmelii epistola gratulabundus Vindobonensis bibliothecarius doctissimo collegae et amico *Sam. Bandtke*, Cracoviensis Universitatis tunc bibliothecario eo ipso quo acceperat die transmisit.— Neque cum indigno communicaverat tam insperatum ἕρμαιον; mox enim sumptibus Societatis scientiarum Cracoviensis prodiit Cracoviae 1827 libellus: Wiadomość o naystarszym może Psalterzu polskim etc. (notitia de antiquissimo fortasse psalterio polonico), pagg. 39 in 8.

Proxima Kopitarii cura erat, ipsum codicem R[mi] Abbatis liberalitate Viennam submissum suis usurpare oculis, scrutarique ab initio ad finem. Indicarat jam *Bandtke* vestigia insignium regum Hungariae stirpis Andegavensis, hincque nullo negotio conficiebatur, fuisse psalterium destinatum pro regis Ludovici Magni filia *Maria*, cujus initialem *M*, idem angelus altera manu tenet, qui priori ejusdem puellae regiae gentilitia stirpis arma. Cumque ex historia sat notum esset, *Mariae* bohemico *Sigismundo* desponsatae destinatum fuisse regnum Poloniae, pronum erat statuere, codicem apparatum quidem fuisse intra annos 1370 — 1380 pro Maria, sed ab illa ipsa postea, una cum regno Poloniae, concessum juniori sorori *Hedwigi*, quae dein ab a. 1385—1399 vixit, commodi Polonorum angelica martyr, tandem in primo puerperio exstincta. Laudant poloni scriptores reginae Hedwigis non solum corporis angelicam pulchritudinem, sed et aequalem animi candorem et bonitatem, librorumque patria Polonorum lingua exaratorum amorem. Et duravit in aula Cracoviensi etiam post Hedwigis mortem reginarum in linguam patriam amor; notum est, *Sáros-Patakini* in Transsilvania exspectare adhuc patriae amantem editorem biblia polonica vetustissima, *descripta*, ut non male conjicit doctissimus Kucharski oculatus testis, *ex Hedwi-*

gis denuo exemplo, (plane ut antea Mariae psalterium ex aviae Elisabethae fuerat coeptum describi), in usum *Sophiae* reginae, quae Hedwigi in thalamo Vladislai successerat. Nec mirum; erant enim illo aevo libri eleganter scripti et picti, sive sacri, sive profani, pars supellectilis hominum venustiorum et mundi muliebris. Nota sunt, ut de proximis loquamur, in Bibliotheca Caes. Vindob. biblia cum pulcherrimis picturis, voll. VI., germanica pro Imperatore Wenceslao, fratre natu majore Sigismundi cui destinata erat biennis Maria; et propius etiam ad nostrum psalterium accedit Evangelium „in lingua triplici exaratum, scilicet in lingua bohemica, teutonica et latina", quod Richardi II. uxor, 1381 — 1394 „*bona*" regina Anna, Wenceslai et Sigismundi soror, e Bohemia in Angliam attulerat, teste ipso famigeratissimo Wykliffo.

Sed interea, dum nos circumspicimus, quo potissimum modo trilingue illud psalterium publici juris faciamus, resque esset ope Societatis scientiarum Warsoviensis quasi jam affecta, ecce turbo politicus a. 1830 exeuntis hanc etiam triplicis psalterii editionem converrit; si minus ex asse, at certe ex besse. Nam obviam nobis facto forte fortuna in foro Vindobonensi noto e domo olim Ossoliniana comite Stanislao Dunin-Borkowski, non negleximus illi negotium hoc patrium infelici bello interruptum commendare; itaque accedentibus postea etiam magnae spei nepotis doctissimi precibus in se recepit editionem, subministrato gratis a nobis ad id apographo codicis curato ab ipso canonico Chmel, una cum accuratissimo folii codicis maxime decretorii diagrapho (fac-simili), Abbatis sumptibus cum suis coloribus delineato. Tandemque ille interposita sat diuturna adhuc mora constituerat edere *partem* tantum *polonicam*; idque post aliam iterum moram Viennae, Kopitario sponte gratuitam offerente operam correcturae quam vocant. Sicque tandem 1833 prodiit triens codicis polonicus, levius quam doctius inscriptus ab ill^mo Comite „Psalterium reginae Margarethae."

Nunc ad summam rei descendamus, cujus causa haec scripsimus. Kopitar dum impressionem psalterii ad ipsum codicem denuo Viennam submissum corrigeret, ut res ipsa et poscebat et merebatur, diligentissime, non potuit non observare, codicem aperte ostendere non solum duplicem scripturam et picturam, sed et duplicem *dialecti* Polonicae aetatem; cumque insuper *recentior* anteriorque in codice scriptura, quae habet angelum cum initiali et armis Mariae Andegavensis, per fasciculos *quaternos* ordinetur, antiquiorem plerumque *quinternis* aut vel *sexternis* esse dispositam. Admonueratque etiam tunc absentem in Galicia comitem per epistolam hujus sui novi inventi Kopitar: sed is, unice amplexus e Kopitarii suppressis praemonitis ostensam moravicam suam Margaretham, quae quidem *Mariam* triginta annis praecesserat, non vidit integri fere seculi lucrum in Kopitarii distinctione; fatali, ut videtur suo damno!

Dicimus itaque, codicem psalterii San-Florianensis esse conflatum e *duobus* codicibus; esseque partem priorem usque ad ps. Cl. v. 18. pag. 58. editionis, descriptam intra 1370—1380 non sine emendatiori et lingua et orthographia ex antiquiori psalterio aviae Elisabethae, Casimiri M. sororis, tertiae uxoris Caroli Roberti Andegavensis, ductae 1320 et demortuae 1380; at, mortua hac avia, missa descriptionis reliqua continuatione, ipsius antiquioris psalterii partem posteriorem cum recentiore apographo fuisse compactam in unum volumen; quod postea per Hedvigem in Poloniam advectum, ibique relictum inter reginarum cimelia, post plusquam duo saecula Catharina Austriaca, regina Poloniae, relicto dissoluto et insanabili marito recedens in Austriam retulit, et post mortem monasterio S. Floriani reliquit.

Jure igitur summo dicimus, servari polonicae linguae monumentum *amplissimum* in hoc psalterio non solum anni 1370, sed in parte illius posteriori ab anno ad minimum 1300, si eam vel Elisabethae usui destinatam credamus; etiamque vetustius, si aut pro hujus matre, aut pro consobrina Maria Casmerii Cujaviae ducis filia, quae Elisabetham in Caroli Roberti toro praecesserat, scriptum arbitrere. Adde ipsius codicis adornatorem ad ps. 118 observare lingua germanica: alſo in ander.. Exempl..; quod quid sibi velit proprie, Polonis dijudicandum relinquimus; potest enim *simpliciter* innuere exemplaria *latina* aut *germanica* pariter transpositum habere psalmum 118. Nam de duplici *aviae*, nempe Elisabethae, et *neptis* Mariae exemplari nullum est dubium, cum utrumque ipsi et manibus usurpemus et oculis. Confer, si videtur, quae de hac principe longe antiquissimi hujus linguae polonicae monumenti editione disseruimus in Annal. litt. Vindob. tomo 67, ubi inter alia videbis, recentioris scripturae esse quaterniones I — XXIV, dein subsequi per unum aut duos quaterniones διασκευαστὴν copulantem utcumque in brevius coacta scriptura amborum codicum partes, tandemque a quinternione XXVII ad XXXV psalterium fine mutilum deficere cum textu *antiquissimae* versionis, et sine dubio primae polonicae; id quod meridiana luce clarius apparet e copia synonymorum, qualia pro uno vocabulo latino polonica bina aut terna saepissime in hac posteriori parte propinantur, in priori nunquam!

4.

De cimelio Remensi, olim dicto Gallis „le texte du Sacre", feliciter servato.

Nota sunt *Schlözeri*, *Dobrovii et Alteri* desideria hujus codicis, quem non conjectura solum sed ex ipsius doctissimi Galli *Sylvestre de Sacy* litteris, qui Alteri nostri rogatu, de hac re decuriones tunc (1799) Remenses interpellarat, summo jure credebant cum reliquis feudalibus

clenodiis 1793 publice combustum esse, furente maxime „Revolutione.„ Augebatque desiderium Schlözeri lamentatio, et Dobrovii. Alterique doctae hypotheses de natali tam cari codicis; Alterus enim eum partem putabat ingentis praedae ex capta 1204 ab Occidentalibus Constantinopoli, Dobrovius donum Serborum reginae Helenae a. 1250, quam quidem ille falso pro nata Galla habuit, cum nonnisi Francam dicant chronica, id est, inter Catholicos Occidentis natam, sive Hungara fuerit sive Galla, aut Germana. Eodem jure, id est purae putae conjecturae, quo Alterus et Dobrovius, opinabatur Kopitar, codicem adlatum Parisios ab Henrici I. Galliae regis uxore Russa a. 1050. Et quid impediebat quartum quemcumque eodem conjecturae arbitrio opinari, codicem esse ipsius S. Methodii, ad confutandos slavicae liturgiae calumniatores missum Romam et inde nescio quo casu delatum Remos? Quare nos, ut et populi perseverant *vivos* credere bonos principes, quamvis fama nunciet obitum, non *credentes* factum, quod *nolebamus*, ruminantes praeterea, non videri probabile ut quis volumen, argento auroque tectum, et gemmis ornatum igni tradat, furto autem exutum abscondi potius quam publice efferri, per amicos Russos et Gallos renovavimus in loco de textu remensi investigationem, et ecce praeter spem optatis respondit eventus! *Vivit adhuc* codex quaesitus, sed thesaurus et nunc quidem carbo est, at magno tamen nostro solatio etiam olim idem fuit. Scimus ergo, nobis nil pretiosi *periisse.*

Neque nos neglecimus hunc qualemcunque sed *certum* nostrae indaginis fructum in Brockhausii foliis litterariis a. 1838, Nr. 34- 35 publicare. Sed ecce, nuperrime vidimus in russici Сынъ Отечества, T. VIII, appendicis p. 70. vanam in autoptam Russum *Strojev* calumniam alius Russi anonymi, qui ex archiviis russicis se putat probare posse, *verum* textum slavicum periisse, servatumque tandem alium viliorem, quo antea (ante A. 1655) utebantur ad regis inaugurationem. Anonymi calumniae confutandae sufficit una haec, sed palmaris objectio, codicis *servati* primam columnam a bibliothecario remensi *λιθογραφικῶς* publicatam respondere ad amussim notae pridem notitiae et versioni a secretario legati Russici a. 1721 confectae ad preces canonici cujusdam remensis. Est ergo hic codex verus verissimus idem, qui a Petro Magno 1717 visus et in priori sui parte agnitus est pro cyrilliano. Si arguendus erat Strojev, potius in eo poterat reprehendi, quod partem posteriorem glagoliticam non agnoverat pro Slavica; licebat hoc Petro Magno 1717, at non *erudito* Slavo a. 1837. Quo autem *alio Evangelio*, vix putem slavico, ante hanc Cardinalis Lotharingici donationem usi fuerint in „Sacro" Galli, nunc nobis quidem perinde est, cum sciamus, slavicum nobis *verum* servatum esse, quamquam seculi vix XIV codicem.

5

De Evangeliario latino versionis antiquae Italae in Bibliotheca Vindobonensi.

Similem gallico sacro Textui naufragum arbitramur evasisse in Caesaream bibliothecam Vindobonensem, at longe hunc illi superiorem *materia.* Invenimus nempe in Caesarea bibliotheca codicem Evangeliorum in membrana purpurata auro argentoque, olim saeculo ad minimum 6—7 exaratum, post Denisii demum mortem nescio quo auctore illatum; necdum ulli memoratum, nisi forte HUG ὁ πάνυ, Introd. I. 170, habuerit in animo. Exutus est codex (pari cum Remensi sorte usus) externo omni ornatu et expilatus, imo nec illaesus in ipsa extima cute, planeque nunc nudus, sed honestissimo tegumento dignissimus; nam minime dubitamus, ex ungue agnitum iri leonem italum a summo Lachmanno, cui proximum hoc quoque exemplum antiquissimae nostrae *Italae ineditae* sufficiet ad edendam, quam ipse cupit, integram Italam, nostro longe antiquissimo codice comparato cum reliquis hucusque publicatis. Scriptura codicis proxime accedit ad Mabillonii p. 357 sec. VI et VII codices. En paginam textus hucusque penitus ignotae nostrae Italae:

Ex Matth. XIII. 33—38.

QUODACCIPI
ENSMULIERABS
CONDITINFARI
NAMENSURAS
TRESUSQUEQUO
TOTUMFERMEN
TETUR

HAECIGITUROM
NIALOCUTUSEST
IHSINPARABO
LISPOPULOET
SINEPARABOLAS (sic, semirasa
NONLOQUEBA tamen A litterae
TUREIS parte antica).

VTSUPPLERETUR
QUODDICTUM
ESTEISPERPRO
PHETAMDICEN
TEMAPERIAMIN
PARABOLASOS

MEUMERUC
TUABOROCCUL
TAABORIGINE

TUNCRELINQUENS
POPULUMVENIT
INDOMUMET
ACCESSERUNT
ADEUMDISCIPU
LIDICENTESDIC
NOBISPARABO
LAMAGRIETZIZA
NIORUM

QUIBUSAITQUIBO
NUMSEMINAT (sic)
UITSEMENFILI
USESTHOMINIS
AGERAUTEM
ESTHICMUNDUS
BONUMAUTEM
SEMENHISUNT

6.

De Facultatis Pragenae Medicinae Doctore Francisco Skorina Lithuano, Doctoris Martini Lutheri insidiatore quaestio historica.

Notum est ex *Lutheri* Vitis omnibus, a. 1525 eum feliciter evitasse insidias doctoris Francisci poloni, qui Witebergam advectus adeo se et vultu et moribus et omnigena doctrina insinuarat Melanchthoni, ut hic ei sponte apud se hospitium offerret. Invitatur ad coenam tertius ipse Lutherus, nec ipse minus fratre Melanchthone captus peregrini doctoris dotibus adeo, ut eum ad proximum jentaculum invitaret et latrunculorum lusum. At quum coenatus rediret domum Lutherus media fere nocte, subito ei redisse in mentem amicorum ante quadriennium admonitionem, caveret quemdam doctorem Franciscum polonum, vaferrimum veteratorem subornatum ab Episcopis bis mille aureorum pretio ad tollendum Lutherum. Qua repentina suspicionis refricatione adeo turbatum fuisse virum diaboli insidias non semel expertum ideoque minime contemnentem, ut summo proximae lucis mane Witeberga fugeret Torgaviam, relicto ad famulum mandato, ut advenienti Polono non solum domini inexspectatum abitum nunciaret, sed et interdiceret cubiculi accessum, ne forte illud ipsum fascinaret; famulum tamen, fortasse minus hero *δεισιδαίμονα*, non ausum esse peregrino tam comi et egregio negare aspectum cubiculi magni viri. Quod cum comperisset Torgaviae Lutherus, non solum acerrime increpuisse servum, sed etiam exegisse à magistratu Witebergensi, ut illum diabolicum praestigiatorem Franciscum traderet ad tormenta. Sed eadem, qua apud Melanchthonem et Lutheri famulum fortuna esse usum Polonum etiam apud magistratum, dimissumque doctum et elegantem hospitem cum simplici consilio abeundi.

Jam si quis consideret, *Pragae* in Bohemia a. 1517 — 1519 illius Universitatis Med. *Doct. Franciscum* Skorinam, Lithuanum Polocensem edidisse eleganter *) impressa biblia *russica*, et 1525 seqq. Vilnae alia ecclesiastica lithuano-russica permulta, nonne sat naturalis hinc ei subnascetur suspicio, potuisse hac suspicione notari eundem Skorinam, hominem graecocatholicum, quique in bibliis e Vulgata vertendis rivalem habuerit Lutherum e fontibus interpretem, hacque ipsa de causa magis etiam a novatore, hieromonacho praeterea uxorato, alienatum. Nil fere deest, ad convertendam hanc hypothesin in *factum historicum*, nisi ut

*) Nescimus, quare cl. Dobrovius Skorinae typos Venetiis sculptos putet, cum et *Pragae* et *Noribergae* aeque boni artifices essent praesto, nihilque Veneti habeant Skorinae typi, cetera sat elegantes.

aliquis in archivis Witebergensibus inveniat ad reliqua ad amussim conspirantia nomen etiam *Skorinae*. Factum tamen non erit, Skorinam vere esse insidiatum vitae Lutheri, sed tantum, eum hujus criminis *suspectum* fuisse amicis Lutheri et ipsi Luthero; at non et Melanchthoni nec magistratui Witebergensi, qui certe, si vel tantillum *justae* causae subfuisset suspicioni, non defuisset summi Lutheri voluntati. Nec nos ignoramus, haec paulo aliter narrari a *Seckendorfio;* sed secuti sumus novissimos hac de re *Lutheranos* auctores; nec aliud quaerimus quam elucidari ex archivis nostram de hoc doctore Francisco Polono suspicionem.

7.

De psalterio slavico Bononiensi cum expositione S. Athanasii.

Est is Codex membraneus nunc *iterum*, ubi fuit a. 1746 quo Nic. Antonellus, editor S. Athanasii in psalmos, postea Cardinalis, ex illo specimen dederat, in bibliotheca Canonicorum S. Augustini ad S. Salvatorem Bononiae, a nobis anno 1837 suscepto ad id itinere italico, ab initio ad finem perlectus.

Juvat ante omnia illud specimen psalm. I. ex *autopsia* relegere, a Dobrovio p. 686 Institt. linguae Slavicae veteris, e conjectura emendatum. Sic habet Codex:

Блаженъ мѫжъ иже не иде на съвѣть нечъстивъіхъ: и на пѫти грѣшънъіхъ не ста: и на сѣдалищи гоубителъ (sic) не сѣде.

Нъ въ законѣ гдни волѣ его: и въ законѣ его поучитъсѧ дънъ и ноштъ.

И бѫдетъ ꙗко дрѣво сажденне (sic) при исходищихъ водамъ.

еже плодъ свои дастъ въ времѧ свое: и листъ его не оупадетъ.

И все елико творитъ: поспѣетъсѧ емоу.

Не тако нечъстиви, не тако: нъ ꙗко прахъ егоже възмѣтаетъ вѣтръ отъ лица землѧ.

Сего ради не въскрснѫтъ нечъстивии на сѫдъ: ни грѣшъници въ съвѣть праведнъіхъ.

Ꙗко съвѣстъ гъ пѫтъ (sic) праведнъіхъ: и пѫтъ нечьстивъıхъ погъıбнетъ.

Commentarius vulgo S. Athanasio tributus, litteris minoribus e regione textus psalmorum majusculis exarati incipit sic: Аѳанасиа архиепископа сказание ѱалмомъ. Пророчъство се сѧ съвръшаетъ, ѡ

нѣенѣъ аримафейстѣй etc. Cf. apud Montfaucon et Fabricium initium simile graecum.

Nota, hanc expositionem psalmorum allegoricam, in plerisque codicibus tributam S. Athanasio, nec graece hucusque, nedum slavice esse editam; exstare autem graece teste Fabricio Harlesiano VIII, p. 191 in bibliotheca Uffenbachiana codice A. 1574, itemque Venetiis in Justinianea, et in codice bibliothecae hispanicae Scorialensis, unde apographum typo paratum ineunte seculo XVII, transiit in bibliothecam Ambrosianam. Imo invenimus eam etiam in ipsa Vindobonensi bibliotheca, in codice nisi nos fallit suspicio longe ipso Scorialensi antiquiore sec. XIII membraneo theol. gr. CCCXI, at non S. Athanasium auctorem, sed *Origenem* prae se ferentem. Slavicae versionis *partem* habuit *olim* doctissimus Eugenius defunctus metropolita Kieviensis, eandemque nunc habet Bibliotheca publica Petropolitana; integram vero, ut diximus, servat ineditam bibliotheca Canonicorum ad S. Salvatorem Boneniae. Nota item, non solum in Ambrosiana bibliotheca Mediolani jacere apographum graeci Scorialensis codicis typo dudum paratum, sed etiam aliud apographum (nunc fortasse *Parisiis* servatum), quod ex Alb. Fabricii desiderio sibi e Vindobonensi codice comparaverat optimus Origenis editor P. Carolus *de la Rue* benedictinus, ab illo aeque fuisse contemptum pro spurio, utpote quod *θεοτόκον* vocabulo utatur de B. M. V. praepostere. Huic dubio modeste sane obloeutus est noster Kollarius Lambecii editionis T. III. p. 68—71, ubi sat bene patrocinatur nostro codici, quem luce dignum pronunciat; nosque academiae scientiarum Russicae non dubitamus proponere gloriosissimam graeci archetypi una cum slavica versione conjunctam editionem principem. Quid quod codex Vindobonensis non solum Origeni longe antiquissimo et doctissimo auctori adscribit hanc *ἐξήγησιν*, sed et *librarium* habet in fine notatum, cumque illo etiam annum exscriptionis, (comparandum omnino cum subscriptione codicis Scorialensis, unde Ambrosianum apographum derivatur; si quidem talis adsit, quod nescimus, catalogi illius bibliothecae nonnisi I. volumine publicato, nondum assequente hunc codicem). Vindobonense autem apographum scriptorem habuit Michaelem *Luludin*. *Lambecius* difficilem lectu subscriptionem codicis insuper habuit; *Kollarius* diligentior extricavit quidem, sed imperfecte; dum enim suum Michaelem *Liondin* desiderat in catalogo scribarum Montfauconii, non animadvertit se ipsum male legere *ληόνδην* pro certissimo *λουλούδη*, a quo scriptum alium codicem, Colbertinum, A. 1299 excitavit Montfaucon; ut adeo non e docta solum conjectura, sed etiam scripto certum sit, Vindobonensem hujus psalmorum *ἐξηγήσεως* codicem esse seculi XIII. Montfauconii beneficium lubentes et merito compensamus, illustrata e nostro codice dignitate scriptoris *Luludi*, qui se prodit *πρωτοψάλτην*. Cre-

tensis ecclesiae, et antea Ephesinae ecclesiae cantorem. Interea, dum Academia Russica de nostro desiderio decreverit, conferamus Bononiensis codicis textum cum publicato a nobis ex Eugenii fragmento in Glagolita Cloziano p. 41. Psalm. CIII, 1 — 11.

Cod. Bonon. folio 165 — 166. recto.

Ѱаломъ ѡ твари всего мира.

Благослови дш҃а моꙗ га҃.	Видишили кою ѡснованию положи ѱалмова дх҃ъ ст҃ы въздвиже чл҃чѫ, да блвꙗтъ въинѫ га҃.
Гй бж҃е мои възвеличилъ сѧ еси зѣло.	Въсѣко бо дыханию величитъ га҃.
Въ ісповѣдание и въ велълѣпотѫ ѡблѣчесѧ.	ѥг҃да ис҃повѣданию приноситъсѧ бви, тогда въ велълѣпотѫ ѡблачитъсѧ, ꙗко любѧ ѡбращенню чл҃чъско.
Ѿдѣѫисѧ (sic) свѣтомъ ꙗко и ризоѫ (sic).	Свѣтъ ѥстъ весь исвѣта (sic), и въ свѣтъ ѡблѣченъ бви бо подобаѥтъ.
Пропинаѫ (sic) небо ꙗко и кожѫ.	Показаѥтъ силѫ бж҃иѫ, ꙗковаже ѥстъ. протѧже словомъ нбо ꙗко и ризѫ простѫ.
Покрываѫ (sic) водами прѣвышнѣꙗ своꙗ.	И се силы бж҃иѫ ѥже призывати водѫ морскѫѫ. ꙗко покровомъ ѡблагати нбо. и по лицоу земи.
Полагаѫ ѡблакы въінсхождение свое.	Възыде бо на ап҃лы ꙗко на ѡблакы, да вселенѫѫ просвѣтитъ; възыде же и на ѡблакы тогда. въ врѣмѧ въскрьсениꙗ. вънидe въ бцѫ ꙗко ѡблакъ.
Ходѧи на крилоу вѣтръноую.	Въсходитъ бо и на вѣтръ ѥгда хощетъ. гл҃етъ же плътъскыѫ таниы.
Творѧи аггелы своѫ дх҃ы.	Не тъчиѫ нбсныѫ нъ и земныѫ. стыѫ (sic) подвизавъшѫѫсѧ и сиѫ оумны съвръшаѫ.
И слоугы своѫ ѡгнь палѧщъ.	ѥгда бо хощетъ, и въ ѡгнь вънѣтаѭтъсѧ стии. ѡгнемъ доуховъномъ оукрѣплѣеми.
Оснываѫ земѧ (sic) на твръди своеи.	На водахъ оутвръдисѧ рѫкоѫ божиѥѫ. и прѣбываѥтъ неподвижима, такожде и чл҃къ ꙗко землѣ сѫи на водѣ ѡснываѥмъ ѥстъ крщениѥ.
Не приклонитъсѧ въ вѣкы.	Не движитъ босѧ и си на водахъ оутвръдена. волеѫ бж҃иѥѫ оутвръждаѥтъсѧ и прѣбываѥтъ.
Бездна ꙗко риза ѡдѣꙗние ѥѫ.	Не постижноѥ гл҃етъ. таины въ плъщениꙗ безднѫ ꙗко измѣрити не възможно.
На горахъ станѫтъ воды.	На догматѣхъ пророчьстѣхъ станѫтъ воды крыщениꙗ.
Отъ запрѣштениꙗ твоего побѣгнѫтъ.	Бѣсове ѿ воды крыщениꙗ прогонимі сѫтъ знамениѥмъ кртнымъ.

И ѡтъ гласа грома твоего оустрашѫтъсѧ.	ѿ гла̃ ѥваггелъскꙑх проповѣди. оубоѫтъсѧ и лѫкавиии доуси.
Въсходѧтъ горы и нисходѧтъ полѣ.	Демони възвышаѫтъсѧ ꙗко горы. низѣхтъже ꙗко поле посмраждениꙗ. ꙗкоже ѥстъ писано. гл҃етъже и влънꙑ моръскꙑх.
Въ мѣсто еже еси ѡсновалъ имъ.	Тамо бо идошѫ. въ мѣсто нареченое имъ ѿ б҃а. гл҃етъже и влънꙑ морѣ, и чювеетвънаато и разоумънаато.
Прѣдѣлъ положи егоже не прѣидѫтъ.	Морю прѣдѣлъ пѣсокъ положи. нъ и бѣсомъ кр҃та. идеже бо видѧтъ трепещѫтъ.
Ни ѡбратѧтъсѧ покрыти землѧ.	Ни влънꙑ моръскꙑѫ могѫ (sic) покрꙑти землѧ. ни пакꙑ бѣсове оудоблѣти ч҃лкоу. оупразнишѫ бо сѧ.
Посꙑлаѫ источъникꙑ въ д҃брехъ.	Гл҃етъ оубо дъбрꙑ горъскꙑѫ ꙗко въ тѣхъ водꙑ шоумѧтъ. сѫтъ же слъзꙑ покаꙗниꙗ. дъбрꙑже доли ѡчесънии.
Посрѣдѣ горꙑ проидѫтъ водꙑ.	Пр҃ркъ гл҃етъ и ап҃лъ. горꙑ бо ст҃и и ѡни и сии сѫтъ. срѣдѣже сихъ водꙑ кр҃щениꙗ.
Напаѫ (sic) вьсѧ звѣри селънꙑѫ.	Въздививꙗвъшѫѫ ѥлинскоѫ прѣмѫдростиѫ. и ꙗко звѣрие въ лѫзѣ демонъстѣ жироущѫ. не ибо ко кр҃щению пристѫпаѫтъ радоуѫщесѧ. и напаꙗѥми б҃тиѫ (sic).
Жидѫтъ тебе инагри (sic) въ жѫждѫ (sic) своѫ.	ѩзꙑкъ гл҃етъ, ꙗко неразоумно работашѫ лъсти. ти бо ꙗко дивии. ѿметъникъ (sic) ѡбращению бѣшѫ. ѡбаче инии въжѫдашѫсѧ водѣ кръщениꙗ.

Jam *primo* vides, lector erudite, aliam esse textus aliamque expositionis orthographiam, itaque unum ex *hoc*, alteram ex *illo* antiquiore codice exscriptam (idem patet, ubi *commentarius* psalmi verba repetit, quae aliter sunt in *textu* nostro); quod enim illi est еro, huic est ѥго, своѥ-своѥ; *tum* confundi ab utroque quidem, praesertim vero a scriptore expositionis, ex *hodiernae* dialecti *bulgaricae* genio vocales ѧ et ѫ; *tertio* Russis patrium arridebit in tam veteri codice *bulgarico* пѣсокъ et ко pro Slavico пѣсъкъ et къ (in reliquo codice occurrunt сонъ pro сънъ, кротокъ, възопихъ, мрьзокъ, etc.).

Nam de bulgarismo non est dubium. Folio enim **119** post psalmum **76** occurrit tibi subscriptio gratissima: Помѣни гн҃ раба своꙗ҃. и ѡ с и ф а и т и х о т ѫ съ ѱавъша книгꙑ сиѫ҃ съ б҃жиѫ помоштиѫ҃ и ст҃ѫѫ҃ бцѫ присно дѣвѫ мариѫ҃. писашѫже сѧ въ ѡ х р и д ѣ градѣ въ селѣ рѣкомꙑмъ р а в н е. при ц҃ри а с ѣ н и блъгарсъкꙑ҃мъ (sic). Vides ergo codicem esse scriptum manibus librariorum *Josephi* et *Tichotae*, (*Tacitum* latine dixeris, gr. *Hesychium*) in villa Rauna prope Achridam sub rege Bulgarorum *Asjene*, quem notum est excusso Graecorum jugo

regnasse a. 1185 — 1195. Subsequitur revera a psalmo 76 alia manus minus exercitata tam in textu quam in commentario, subtilior et inclinatior; fortasse *Béloslavi* scribae, qui jam fol. 105 adnotavit se pro fratre Josepho exarasse illam paginam psalterii: † азъ грѣшньи Бѣлославъ, грѣшниьі (sic) и дръзьі на зло, а на добро лѣнивїи, емоуже ѿтечъст҄во гробъ, а бⷢ҇атъство грѣси а҃ блждъ. пописахъ братоу иѡсифоу страницж ѿ ѱалтырѣ. Слава вѣкьı аминь.

At quod minime exspectes, f. 157, in expositione psalmi 96 librarius, quasi oblitus quid agat, cyrillice coeptum continuat glagolitice eleganter et expedite scribere per tres lineas: мѣнитъ бо ж' богы *а не сѫтъ. бⷢ҇и. тои бо всѣмъ г҃ъ. и бⷢ҇ъ истиненъ.* **В*ѣроу*вавъшии.** Non solum inclinata hic a nobis in codice scribuntur glagoliticis litteris, sed ipsius ultimae vocis вѣроувавъшии litterae *ѣроу* et *а* glagoliticae sunt in medio cyrillicarum! Habes igitur in hoc codice argumentum luculentissimum, Bulgaris alphabetum glagoliticum fuisse *familiare* et quasi *domesticum*, utpote in quod relabantur cum commodiores sint et minus attenti. Adde, nisi jam Clozianum et Assemanianum codicem haberemus, sine dubio longe antiquiores seculo XIII, etiam in hoc Bononiensi cyrilliano exhiberi expeditam glagoliticam scripturam A. 1185 — 1195, ergo semiseculo fere antiquiorem psalterio Nicolai Arbensis A. 1222, quod Dobrovins vix non pro primo periculo recens excogitati alphabeti glagolitici videbatur velle insinuare!

Sed male nos intelligunt illi, qui cum causidico Polono *Maciejowsko* putant nos *liturgiam* slavicam glagolitice exaratam somniare ante S. Methodium! Minime nos adeo ignari sumus historiae, sed *liturgiam*, id est *missam*, statuimus *latinam* fuisse in his regionibus, sicut *hodiedum* adhuc viget per omnem occidentem et novum mundum *catholicum*; hoc tantum dicimus, Methodium privatis de causis *coepisse λειτουργεῖν* slavice librosque concinnasse lingua quidem slavica suae dioeceseos pannonicae, sed *a se discipulisque* exaratos utcumque alphabeto sibi commodiori *graeceslavico* a fratre *quondam* suo Cyrillo combinato e graeco et glagolitico, sed postea liturgiae longe gratissimae apographa reliqua ab *ipsis Slavis* in Bulgaria et Macedonia, Croatia, Istria et Dalmatia exarata fuisse alphabeto itidem sibi consueto pure *Slavico*, id est *glagolitico*. Testes sunt codices glagolitici *Clozianus* et *Assemanianus*, et ex parte etiam Bononiensis. Longe recentior est victoria et triumphus cyrilliani alphabeti *cis* Danubium, non citra acidiae peccatum Romanae ecclesiae. At quae tandem subita est rabies *Occidentalium*, sive catholici fuerint sive protestantes, qui ante Lutherum liturgiam vernaculam ne somniavere quidem, nunc in omni populo recens baptizato quaerere *liturgiam* vernaculam? *Fides* ex evangelio privatim docetur et in ecclesia praedicatur vernacule, sacramenta quoque magnam partem administrantur

vernacule: sed liturgia altioris est indaginis. Nonne ipsa *Latina* ecclesia certo tempore *τρισάγιον graece* cantat, itemque Slavica χερουβικόν? Imo nonne Alexander I. Imperator cum Synodo 1816 sponte confessus est Societati Biblicae, linguam slavicam Russis non intelligi, nisi doctis? Nonne idem ipsissimum constat de lingua liturgica graeca, syra, armena et coptica. Nonne ergo vos omnes, qui Latinorum vicem doletis, in eadem plane consistitis ipsi? — Aut igitur cessent dolere, quod ipsi patiuntur, aut cum Protestantibus λειτουργείτωσαν suo periculo *vere* vernacule.

Ceterum textus psalterii necessario propius abest a codicibus glagoliticis, quam recens Russorum vulgata, inveniasque in eo vocabula сѫти pro тоуне aut всоуе, собота, етеръ pro нѣкїй; at vero et puros bulgarismos ut ѱалмосъ pro psalmo *hoc*, есме *sumus*, imo et quoad litterarum formas occurrit ѡ pro ю: еда имъ мѧса ѡнча = юнча. Denique tam hujus, quam Assemaniani codicis, de quo mox dicemus, et plurimorum codd. Slav. pulcherrima *διάγραφα* habes in clarissimi Silvestri „Paléographie universelle" recens publicata Parisiis.

8.

De Evangelistario Vaticano glagolitico (sec. XI), ab Assemano 1736 reportato Hierosolymis.

Jam primum omnium dicendum putamus, esse glagolitam Assemanianum familiae *Bulgaricae*, quum contra Clozianus *Serbicae* sit, sive, quod idem est, *Croaticae*. Discrimen harum familiarum in eo maxime situm est, quod familia croatica ск ante ѣ mutat in сц: на прѣстолѣ хероувимьсцѣмъ a nominativo хероувимьскъий, plane sicut к solum in ц: а рѫка, въ рѫцѣ; bulgarica contra к quidem solum itidem in ц, at ск non in сц, sed in ст: на прѣстолѣ хероувимстѣмъ, apud Carniolos quidem familiari *loquendi*, sed nonnisi apud Bohemos etiam *scribendi* more. Male nos Glagolitae Cloziani pag. 53. antequam hunc codicem et Bononiensem vidissemus, putaramus, litterarum ск in сц mutationem esse characteristicam codicum *cisdanubianorum* in genere, cum nonnisi in *specie* sit characteristica familiae Serbicae seu Croaticae, at contra ск in ст commutatio familiae bulgaricae cum russica communis est. Carantanorum antiquam ignoramus pronuntiationem, at hodierna familiaris et domestica concordat cum bulgarica. Habemus itaque in Glagolitis Cloziano et Assemaniano familiae tam serbicae quam bulgaricae codices longe antiquissimos supparesque Russicae familiae codici Ostromiriano cisdanubianos, *glagolitico* charactere exaratos pro *graeci* ritus Slavis. Nonne ergo sat probabilis hinc sponte se quasi vel invito tibi obtrudit conjectura, Slavos cisdanubianos *ante* S. Cyrillum *habuisse* et ad *civilem*

usum adhibuisse litteras glagoliticas, sicut Germani ad usum civilem latinas, sed Cyrillum pro sua ipsius commoditate ex illorum alphabeto nonnisi trientem (glagoliticam etiam nunc originem suam sat luculente praeferentem, sufficiat unum exempli causa Ю quod nonnisi JV latinum et copulatum glagoliticum est) adoptasse, reliqui bessis loco retentis commodioribus sibi graecis litteris simplicibus, aequivalentibus totidem simplicibus slavis: at Slavos ipsos eadem commoditatis sed suae lege ductos primitus ex asse suum alphabetum integrum intulisse etiam in libros sacros, et nonnisi confirmato tandem inveteratoque ecclesiarum utriusque Romae schismate pedetentim graeci ritus Slavos graecissantem Cyrillianam scripturam adoptasse, glagolitica, antea utrisque communi, latini ritus Slavis relicta. Sed haec indigitasse sufficiat novae in litteratura Slavorum cisdanubianorum lucis crepuscula.

Ceterum codex hic Assemanianus Cloziani alphabetum uno elemento auget, nimirum Θ, quod, sicut jam Clozianus Φ, graeca plane figura repraesentat. Sed deest in hoc etiam amplissimo codice signum respondens cyrillianae combinationi ꙗ; semper enim et hic, sicut Clozianus pro eo scribit ѣ cum aliis Bulgaris, etiam cyrillianis, aut simplex a: доуша моѣ aut моа; чловѣкъ ѣръ pro ꙗръ, ави pro ꙗви, ако pro ꙗко; ut nil dicamus de ѥ, pro quo glagolita nil habet nisi e: мое pro моѥ. Sed confirmatur quaterniones signandi modus Clozianus; nam et in Assemaniano codice signatura eorum itidem notatur in superiori margine; adeo ut Cloziani мб҃ revera 62di quaternionis sit consignatio, Assemaniano nunc luculentissimo teste accedente. Specimen scripturae habes in nostro Glagolita Cloziano Tab. I, et accuratius etiam in *Silvestri* Paléographie universelle, Paris 1839. f.

Nunc operae pretium nos facturos existimanus ex eodem codice publicato interea multiplicis usus synaxario, (comparando cum Ostromiriano), litteris e defectu glagoliticarum totidem cyrillianis, quod ipsum evidentissimum esto argumentum utriusque alphabeti *ταυτότητος*, nobis quidem glagolitico cis Danubium nato et temporis et originis prioratum vindicantibus contra adversarios praesentis potentiae splendore occoecatos.

F. 112. Начѧтокъ мѣсѧцемъ имѫщ҆ слоужбѫ стъимъ.

мѣ҃ Септѧб. 2. Июльѣна, Филипа и Теодотиѫ (sic).
— 3. С҃тлѣ мѫченика Антима и Василиѫ.
— 4. (aliter quam Assemanus): стъихъ м҃, въ авидѣ неремнони и теодорѣ и стоумоу пророкоу мисеоти.
— 5. S. Joannis praecursoris baptistae.
— 6. Арханг҃ла Михаила. (primum antiqua, alterum recenti manu).

мѣ Септ҃б. 8. Родѣство стыѧ гѣдѧ бцѧ.
— 12. Корната єппа конска (Iconiensis). литострата, габбата.
— 15. Adest et Nicetas quem omisit Assemanus.
— 17. S. Eulampii et aliorum (и инѣхъ).
— 25. Пафнота, genit. Hoc et similia Pannoniam sapiunt, ubi Antonius est Antôn, genit. Antôna; Russ. Antonij, gen.-ija.
Oct. 1. Ultimus est S. Romanus сътворшии пѣ съвитчиаа.
— 2. Иустинъı дѣвъı. Nota y etiam glagolitae pro оу.
— 3. — ареопађита. Nota ђ = glagolitico jod, quod nos g *italicum* putamus, aut potius ђ, i. e. dj, mollius etiam Serborum.
— 7. Мѫчение с. м. серђѣ и вакха.
— 11. Адика иссина.
— 13. с. м. Папоула распа анавла et sociorum. Fallit Assemanus.
— 21. с. м. гасиѣ, тасиѣ (sic) и зотика.
— 25. — и Мартоурна, въ солоунѣ. оуара.
— 30. Зинова и зиновиѩ сестръı его.
Nov. (Ноѥб.) Стоую чюдотворцю безмездьникоу козмъı и дамиана. Sequitur Initialis .V. picta cum capitibus inscriptis cyrillice coaeve SS. Козмас же дамианъ.
— 7. с. м. Антона.
— 8. Сьнемъ (σύναξις) арх. Михаила.
— 11. — и викента.
— 17. Глигориа (sic).
— 20. Ѳенада. Максимина. Анатонлѣ. Глигора (sic).
— 25. С. Климента папежа (en vocis formam bavaricam) римска.
— 26. с. м. екатеринъı и сщение с. Ѳеорђиа.
— 30. Апла Андреѩ (sic).
Декѧб. 6. Николы.
— 9. Зачѧтие с. аннъı бцѧ (sic).
— 13. Евсесита (sic, pro авксента); евђена. мрьдара.
— 14. Аполона.
— 27. Стыхъ младьнецъ (sic).
Енуара. 1. обрѣзание осмодьневное г. н. іѵса. 2. свѧтаго селивестра папежа римска.
— 25. Глигора богословца єппа бывш. наніанзин. Ананиѩ прозвутера и петра клучарѣ.
— 30. Обрѣтение чентьнихъ (sic) мощии св. климента папежа римска. (cf. Assemanum ad hunc diem).
Февраpa. 14. Стаго оца нашего курила философа. Ивапђ. quod 6. Dec. въслѣдъ іса идѫ народъ.
— 16. Порфила cf. Assemanum.
Aprilis 6. И памѧтъ оусьпѣнию прѣподобнаго оца нашего меѳодиа

архиеппа въшнаа̑ нравъі, брата прѣподобнаго курила философа. Еваⷩ҇. 2. Sept. (Ego sum janua).

Jun. 11. Вароололомеа и Варнавъі.

— 15. Вита и модеста пѣстоуна его, и крстаницѧ бабъі его.

— 24. Рождьство иоанна крстителѣ.

— 29. св. връховнѹю аплоу Петра и Павла. (Evangelium habet felicissime: тъі еси петръ, и на семъ петрѣ.).

Іюлѣ. 7. Еустата. полукарпа и еуваѳѣ.

— 11. Еѳимиꙗ.

— — Сьнмъ стъіхъ отъ.

— 27. св. Пантелеимона мка, и стаго стлѣ оца наш. Климента епскпа Величскаго. Evang. 2. Sept.

Авгоста 20. Апла тадѣа. самоилѣ.

— 29. Памѧть стъімъ иже на строумиици; тимотею, теодороу, евстовию и дроужинѣ ихъ. и стѣ теодорѣ солоунѣнъіни, Evang. Luc. de resuscitato.

— 30 Филонда (non, ut Assemani habet, Philonida).

— 31. въ стѣ крабии (in scrinio Chalcoprat.).

Vides hic plures Sanctos proprios Bulgaris, inter quos Cyrillum, Methodium, et praeter Clementem Romanum alium Clementem Velicensem episcopum, cujus vita graece edita 1802 Vindobonae inter fontes reputatur historiae conversionis Moravorum, Pannonum et Bulgarorum. Ceterum scito nos e codice Vaticano synaxarii nonnisi illam partem ad verbum excerpsisse, ubi Assemanum videbamus dormitasse.

Titulus codicis est vix legibilis: Евангеліе ізборное, qui τὸ Εὐαγγέλιον ἐκλογάδιν graecorum medii aevi reddit ad verbum; itaque plane gemellum ostromiriani. Textus est sine dubio antiquissimus, ut ipsa *παροράματα primi* interpretis къ дьнѣ = *πρὸς τὸν δεῖνα*, aut клепла = *σημαίνων* etc. demonstrant; orthographia, confundens usum ь et ъ satis ostendit, Bulgaris horum elementorum subtilitates fuisse obscuras aut indifferentes: at nunquam videas confusa ѧ et ѫ aut jotatas ꙗ et ѭ ut in codice cyrilliano Bononiensi. Respectu grammatico liceat obiter notasse 1) ignotam plane *Dobrovio* praeteriti formationem ope S litterae (cf. *Grimmii* gramm. I, 1057), qualis jam in Cloziano lin. 781 вьзнѣсѧ et 840 процвисѧ obvenerat nobis tunc, nondum intellecta, non solum ex Assemaniano glagolitico, sed et Bononiensi cyrilliano codice illustrari et augeri luculentissisime. Cape exempla: a ꙗти habes ꙗсѧ cepere, et composita: объѧсѧ, възѧсѧ; приꙗсъ accepi, приꙗсомъ acсepimus; sic et чисѧ legerunt, a чисти; распѧсѧ crucifixere a распѧти, ꙗсѧ (Ass. ѣсѧ) manducarunt, a ꙗсти, съблюсъ custodivi, съблюсѧ custodierunt, a съблюсти; sed a вести habes привѣсъ adduxi, a нести нѣсѧ, ab ѡврѣсти: ѡврѣсѧ, notabili brevium e et ъ in ѣ conversione, et a пробости bis diserte пробасѧ transfixere.

Quam quidem vetustissimam praeteriti formam, si *Dobrovio* in codd. Russ. obvenisset unquam, ille certe non tacuisset. Quodsi nec *Vostocovius* protulerit cum Ostromiro suo, sive ex hoc ipso sive aliunde petitam, nae gratulandum erit Cisdanubianis codicibus, quibus solis debeatur haec vix sperata praeteriti forma, graecae latinaeque soror, simul illustrans egregie *solitarium* antea et quasi *antediluvianum* бъість (*ἐγένετο*). — Adde et *contractiones*, similes Clozianae сѣдомъ 350, quam erroris nos falso damnasse nunc videmus: идомъ, придомъ, обрѣтомъ, възмогомъ; вѣсѧ ductus est, погресѧ *ἐτάφη*, imo et погрети (sic) sepelire, et 3 plur. облѣшѧ, съвлѣшѧ, смѧшѧсѧ, отъвѣшѧ и рѣшѧ, quorum nonnisi ultimum norat Dobrovius, sed aliter explicat Inst. 541, quam fortasse fecisset, si nostra exempla novisset. 2) Formulas vocum Italicam illius aevi originem referentes esse in utroque codice sat frequentes, ut цѣсарь, олѣи, ливра (cęsar, oleum, libra). 3) сотона etiam habent cum Cloziano et Monacensibus, pro сатана hodierno redacto ad peregrinam formam, contra linguae genium, ac si quis e *Rim* vellet restituere *Romam*. 4) Л epentheticum saepius fere negligunt quam habent, praesertim ante и et ѭ et енъ; землѣ nom. et gen. землѧ, sed fere semper земи dat., възлюбѭ. 5) pro потьпѣга Cloziani habet подъпѣга Assemanianus. 6) Sed maxime in hoc se monstrat aliquanto recentiorem Cloziano Assemanianus, quod subinde e vulgari bulgarica admittit денетъ (*ἡμέρα ἐκείνη*) pro день тъ, работъ pro рабъ тъ *ὁ δοῦλος ἐκεῖνος*, народось pro народъ сь *ὁ ὄχλος οὗτος*, quin et лежитось *κεῖται οὗτος* pro лежитъ сь; redeuntibus nempe euphoniae causa plenioribus et veteribus sonis є et о in vicem semivocalium, mutarum ь et ъ, quae alioquin de regula adeo de die in diem magis obmutuere, ut vel in media linea, sine compendii excusatione, vel omittantur vel scribantur sine discrimine. 7) Quid quod Bononiensis jam тоговъ habet pronomen possessivum: съ ꙇнимже кто живетъ, тоговоу житию подобитъсѧ, (cum quo quis vixerit, ejus vitae assimilabitur).

Quae cyrillico charactere notata sunt in codice, sunt ea manu rudissima exarata multo recentiori cujuscunque demum попъ кравоносъ, qui fol. 46 inter ambas codicis columnas rubrica notavit: опапасъ иоанн кравоноси писа евангелие сие. Cave tamen credas, cum Caramano, esse subscriptionem librarii; sed est, ut millena talia in codd. periculum pennae otiosi aut vani codicis tractatoris; ut in ipso hoc nostro f. 76. азь попь стань писахъ manu rudi serbica et recenti; imo et manu antiqua f. 93. гн҃ і҃у х҃е сн҃е б҃жіі помагаи рабоу своıемоу. Nunquam *τοῦ παπᾶ* Joannis Vacciferi (кравоносъ enim est Vaccifer) miloniana manus tam nitidum codicem scripsisset, ipsaque haec nota toto coelo distat ab inscriptionibus imaguncularum cyrillicis, coaevis glagoliticis in ipso hoc

codice, vixque indigemus illius computo diei et noctis per singulos menses longitudinis, ut codicem in Macedonia scriptum credamus, cum idem ipsum glagoliticum synaxarium abunde testetur. Sed sunt nonnullae initiales litterae glagoliticae majusculae figuratae, quae imagines Sanctorum repraesentant, ut habes in Specimine Cloziani Christum et Coecum, alibi f. 78 Christum e Lazarum, Cosmam et Damianum inscriptos cyrillice a manu, ut videtur, coaeva, ut adeo et hinc videas, quam fuerit olim *omnibus* Cisdanubianis familiaris usus utriusque alphabeti.

9.

De psalterio Ruthenico semi-tironiano.

Meminerat jam summus *Dobrovius* Instit. p. XIII. hujus psalterii e Caramani et Bobrovii notitiis, sed nesciebamus cujus familiae esset. Audi ps. 10: на гѧ̄ оуповахъ како речете дш҃і моюі, превітай по горамъ, акі птіцꙗ ꙗко се грѣшніці напрягоша лѹкъ etc. Agnoscis ruthenicae familiae sec. XIV—XV. psalterium (vel ex лѹкъ напрягоша), compendiatum novo stenographiae exemplo; nam librarius cyrillicas litteras compendii causa dimidiat, pro и nonnisi i scribens; sic et reliquae cujusque litterae nonnisi partem accipit, aut minori figura superscribit; ita tamen temperans compendium, ut facile quisque brevi dispiciat hominis finem et methodum; est ergo Tiro slavicus in herbis tantum.

10.

De Manassis chronico metrico (versu politico exarato graece) oratione soluta verso bulgarice, ex parte vetustissimo bulgaricae vulgaris monumento sec. XIV medii in codice Vaticano.

Codicem ipsum jam olim descripsit Assemanus, Kalend. Eccl. Univ. Tomo V. et novissime doctissimus P. J. Szafarzyk (alias Schaffarik), in opere recentissimo bohemice scripto antiquitatum slavicarum (historicarum) et in chronographo Musei boh. 1837, p. 364, ut adeo nobis vix restet aliud nisi exempla dare textus bulgarici; id quod en facimus lubentes.

Manassis metrici versio prosaica sic satis imitatur linguam ecclesiasticam familiae bulgaricae recentioris *); sed ubi ad Trojae excidium

*) Non Serbicae, ut perperam dicit auctor Polonorussus catalogi Codd. Slavicorum apud A. Mai, Auct. Vett. novae Collectionis in 4. Tom. III.

devenit auctor bulgarus, aegre tulit graeculi byzantini audaciam Homerum correcturientis, inseruitque nescio ex quo fonte historiam trojanam medii aevi, putes e bohemico aut polonico aut hungarico ore exceptam, cum Оилоушъ vocetur Oileus, sicque reliqui Дарданоушъ, Троилоушъ, хилемъ est Helm (cassis), Оурекшишъ Ulysses, Лертѣшевичъ Laertiades, попъ калкашъ est Calchas, тенты sunt tentoria (les *tentes* gall.), ащилеешъ est Achilles, рижеоушъ et Арижеоушъ попъ Chryses, тебоухъ богъ est Phoebus, менелаоушъ, потроколоушъ agnoseas; faber калканоушъ (Vulcanus) trecentos habet *parvos diabolos* sub se; Priamus adit Achillem habitu coeci joculatoris cum fidibus (гѫсли); закоупа est Hecuba; дневошькордїа est Discordia dea; юнаа, палешъ et веноуша coram Алеѯандръ qui et париc, certant de forma; heroes non curru vehuntur sed equo (на фарижохъ) etc. Tandem Helena capta cum Paride et reprehensa a priori marito, culpam suam in ipsum Menelaum rejicit, quippe qui stulte se solam cum solo juvene reliquisset: at ille, ne iterum fallatur, et illam et Paridem obtruncat.

Sicque finitur haec insertio. Incipit autem a conditu Trojae sic: Повѣсти о извѣствованіихъ вещей, еже о кралехъ прича и о рождениихъ и прѣбыванїихъ (historiae de notitiis rerum, id est de regibus incipiendo et de genealogiis et de habitationibus). Sed hactenus de auctario Manassis bulgarico ex ignoto fonte, conferendo fortasse cum codice Russico sec. XV, qui dicitur apographum codicis bulgarici adornati pro rege Symeone c. 888, cujusque Specimen habes in Kalajdovičii Joanne Exarcho. De Manasse metrico, verso prosa, sufficiet addidisse, in Helenae descriptione vix dimidiam partem epithetorum verti: бѣше жена прѣкрасна, големоока, и акы снѣгъ бѣла и даровъ исплънена множьствомъ сѫщи. видѣ оубо сїѫ Алеѯандръ etc.

Picturae codicis *eaedem* fere sunt omnium gentium, ideoque minime singularum. Frustra pariter exspecties *domesticam* historiam in iis, quae rubrica librarius addidit suo Manassi; sunt enim excerpta ex aliis Byzantinis, sine omni auctoritate domestica; ut adeo condonandus potius sit quam gratulandus Szafarzyki cupidior de amici Palackii communicatis iis rubricis triumphus. Magis amica Veritas!

11.

De tabulis bulgaricis, quae in Propagandae Catalogo indicantur sic: (libri) „BULGARI.

Stanislaron, (pro Stanislavov), Philippus, Episcopus Nicopolitanus. Preces quaedam sine anno, et in folio, ut ajunt, aperto."

Sunt tabulae quinque cum iconibus, quales Serbi habent ex integro xylographas, hic autem „Nicopolitanus magnae Bulgariae Episco-

pus", Romae imprimi curavit, et puto mercedis causa aliquot exemplaria typographo reliquit. En exemplum e Tab. I. Sub xylographo tolerabili S. Trinitatis coronantis B. M. V. legis *primo:* † похвала цеастнюмоу Карстȣ и Троици нераслацене: Карстȣ тȣвонемȣ цеастнюмȣ etc. (Laudes venerandae Crucis et Trinitatis indivisibilis etc.); *secundo*: Сне. имена Господни, кои их носит при себе цистом сарцем, и бистром паметим, боинештесе бога, далговецни бȣдет на земли. (Haec nomina Domini qui gestat secum puro corde et limpida memoria, timens Deum, longaevus erit in terra). Ecce puto plusquam satis ad cognoscendum graeculi ridicule corrumpentis linguam bulgaricam ingenium *ἀγυρτικόν*. Audiamus joci causa illius epilogum e tabula quinta fidelissime transscriptum: Иако псела ѿ разликю и благо диханию (sic) цветние сбира мет, иосак сице, Филип Станиславов од велике Бȣгларне Бискȣп, сабра и свади ѿ раслики Гниги Сбети Отци саборни ови Абагар *), и хариса свȣонемȣ нароӑȣ Балгарскомȣ, да при себе носенȣ, на место силни моштн. Типаросан би Абагар ови, ва Лето Христово А. Х. и. А. Мана на ѕ. ȣ Свети Град, де поцниванȣ теллеса Петра и Павла, ва Време Цара нашега Ибрахима, а ȣ ȣлашкȣ цаститога Матие Вȣоивȣодȣ и ȣ Богданскȣ благомирнога Лȣпȣла нарицаемаго Василие Вȣоивода. Ва век хфалено и, славено Телло Христово. Исȣсе и Марио, вами харизȣнем Сарце и Дȣшȣ моюȣ. М. Б. З. М. Г. Амин. (Sicut apis de variis et bene olentibus floribus colligit mel et ceram sic Philippus Stanislai filius, de magna Bulgaria Episcopus, collegit et extraxit de variis libris Sanctorum Ecclesiae Patrum hunc *Abagarum*, et donavit suae nationi Bulgaricae, ut secum gestent loco potentium reliquiarum. Impressus fuit Abagarius hic a. Chr. M. DC. et I. Maji VI, in Urbe sancta, ubi requiescunt corpora Petri et Pauli, tempore Imperatoris nostri Ibrahimi, et in Valachia gloriosi Vojevodae Matthaei, et in Moldavia pacifici Lupi Vojevodae. In aeternum laudatum et glorificatum Corpus Christi. Jesu et Maria, vobis dono cor et animam meam. Ora Deum pro me peccatore. Amen).

12.

De Catechismi quinque linguis editi exemplari Vaticano unico.

Mirum est, quam multi libri in ipsa Europa impressi et quingenties aut millies per tot bibliothecas diditi sine vestigio videantur trans-

*) En nomen talium tabularum: абагаръ, frustra quaeras in Russorum omnibus lexicis, sed est ab *Abagaro* seu *Abgaro* regulo, cujus etiam ad Christum epistolam etc. hic habes.

lisse. En nos ipsi, huic venationi minime intenti, jam nunc tertii libri olim ultra mille fortasse exempla publicati exemplar unicum, quod supersit, indicamus. *Primum* nempe fuit ultimo affine, eodemque fere tempore et eodem loco, eodemque nisi fallimur auctore editum opus carniolanum, versio scilicet postillae Spangenbergianae, impressa Ratisbonae 1567. 4., in Caesarea bibliotheca Vindobonensi superstes. *Secundum* P. *Somaripa* capucini Dittionario Italiano et *Schiavo*, Udine 1607. 12., a nobis praeter exspectationem emtum in auctione publica Vindobonae et e nostra donatione cum reliqua bibliotheca Zoisiana nunc in Bibliotheca Lycei Labac. servatum. *Tertium* denique nunc indicamus a nobis primum visum Romae in Vaticana, omnium bibliothecarum regina.

OTROZHIA BIBLIA.

ein Handtbüchlein, darinn ist unter andernn der Catechismus Von fünfferley sprachen.

Deuteronomij na VI.

Inu te beſéde, katére tebi danaſ
sapovém, bodeſh vtvojem ſercu hranil:
inu ije Otrokom tuoim oſtril, inu od
nijh govoril, ſedézh doma vhiſhi tuoij,
alli po potu gredézh: kadar leshesh inu vſtaneſh.

Anno M. D. LXVI. 8.

(In fine operis: Drukanu v*Regenspurgi*, ſkusi Joannesa Burgera.)
Fol. 1. verso: Catechismus quinque linguarum *), pagg. 59. Regulae vitae christianae, pagg. 10. Antithesis papisticae et Evangelicae fidei, p. 59. Quaterni operis signantur A — H 3.

Est ergo, ut tunc erant, abecedarium lutheranum pro juventute illius aevi Protestantium Carnioliae et Istriae. Fol. 2. exhibetur Abecedarium Slavonicum signaculis quidem latinis, addita tamen nomenclatura elementorum nationali: As, buki, vidi etc., ut habes ex Postilla a. 1567 in nostra grammatica Carniolana, Labaci 1808, p. 419.

Monet tamen expertus sine dubio magister (Stephan. Consul? Sebast. Crell?), ne BOG e. g. secundum nomina singularum litterarum syllabizetur sic: *buki on glagolie*, sed (B-o-g), „sicut Latini et Germani faciunt." Et est hodiedum haec maxima crux ludimagistrorum *orthodoxorum*, qui Slavonico alphabeto utuntur; semper puer syllabizans ма-ти per мыслѣте, азъ, efferet primam мas, et magister furere, circumspicere virgas puerque trepidare! Quare sapientissime ipsi jam Russi adoptavere „Latinorum et Germanorum methodum"; at nondum Illyrii, quamvis jam, ut vides, a populari moniti Ratisbonae A. 1566!

*) Nota Ms. addit: Crainiſch, Krabatiſch, Teutſch, Latiniſch, Italianiſch.

Post Abecedarium sequitur Catechismus: Sazhétak Katechisma Kranfkiga.

OZHA VPRASHA. (i. e. pater interrogat).

DETE ODGOVARIA. (Infans respondet).

Ozha:

Kai fi ti moie dete? (Quid es tu mi infans)

Déte:

Jeft fam en Christian, etc. partim latinis, partim germanicis litteris continuatur Catechismus Carn. per 8 folia, concluditurque cantilena, (na to vfi sèrcom poimo):

Ne dai Ozha nafh lubi Bog
Da bi od naf fe veel tvoy uk,
Saterri Turka, Papesha,
Kyr safhpotuio Iesufa etc. per quatuor strophas. —
Carniolanum excipit Catechismus *Croaticus* (illyricus):

OTAC ISPITUE,

DIITE ODGOVARA etc. sine cantilena. Hunc reliqui tres supra notati.

Opus quinquelingue Carniolanos praecipue fovet; nam et in fine per 67 paginas illorum tantum dialecto additur: Boshie poftave inu porozhenia, Kako ima vfakateri vfvoiem ftanu inu poklicaniu Karfhanfku tèr pofhtenu shiveti (i. e. Divina praecepta et mandata, quomodo omnis homo debeat in suo statu et vocatione christiane et honeste vivere), clauditurque iterum cantilena 12 stropharum senorum versuum. Inscripto nomine *Mathiae Flaccii Illyrici*, qui hoc volumen, cui et Catechismus glagoliticus 1561 adhaeret, donavit Achilli Pyrm. Gassero Lindav. 1566.

13.

De linguae S. Methodii liturgicae pannonietate.

Triumphant adversarii nostri, quod nos *soli* stare videamur pro Slavorum linguae sacrae pannonietate, obtenduntque nobis contrariam summorum in hac re virorum auctoritatem, olim *Dobrovii*, nunc *Vostokovii* (vide Schaffarik Antiq. Slavicarum bohemice scriptarum p. 824). Quamquam, ubi *rationibus* et *argumentis* res agitur, vel maximarum auctoritatum non sufficiat auctoritas, liceatque aliter ex animo sentienti sequi celebris hac ipsa constantia in Gallis viri exemplum dicentis: Etsi omnes, ego non: malumus tamen praeprimis hunc ipsum adversariorum triumphum cominus examinare, justusne sit, an potius ut alia pleraque ab his *αὐθάδειαν* arrogatus et ementitus.

Ac *Dobrovius* quidem ipse, dum *integer* et sine ira et studio rem examinasset, Slavis pannoniis *sponte* detulit linguae sacrae origines (v. Slovanka A. 1814, I, 74), nec nisi fatigatus dolosorum hominum pro illius gloria, ut dicebant, zelantium obsessionibus in nescio quam eremum linguae nondum commixtae serbobulgaromacedonicae (audis Aristophanem) *εἴρων* avolavit indicta causa; quod si fecisset *pro nobis*, illi non pepercissent seniculi famae; nobis interea licebit Dobrovium vigentem et liberum et integrum anni 1814 opponere Dobrovio seni circumvento aut *εἴρωνι* anni 1823. Quid quod ipse *Jacobus Grimm*, etsi commotus aenigmatico Dobrovii strategemate et ipse fuerit labefactatus quoad pannonietatem, tamen novum majusque facinus admisit in Cyrillianos, palma longe remotioris antiquitatis litteris glagoliticis ultro delata! At quod attinet *Vostokovium*, injuria illum pro suo numerant adversarii; nam is nonnisi Kalajdovitschii *Moravis* praefert Bulgaros, de Pannoniis nondum, quod sciamus, pronunciavit. Imo si illius recensionem *Supraslienisis* codicis sec. XI. audias, non eum longe abesse dices a Pannonia; nam *occidentales* Slavi, pro quibus putat codicem exaratum cum declinatione коıега pro коıего non alii sunt quam Carantani pannonii: nec, puto, negabit etiam seculo IX, ad usum *ducentenorum* clericorum, qui teste biographo S. Clementis Velicensis, S. Methodio per triginta annos ministri et adjutores adfuere in Pannonia, fuisse exaratos complures librorum sacrorum, ponamus ad minimum viginti, codices, quorum unum alterumve superesse adhuc inveniendum non desperamus, argumentum pannonietatis nostrae *extrinsecum* futurum suo tempore, contentique sumus interea et securi *intrinsecis*, qualia (omissis brevitatis causa aliis plurimis, nobis quidem aeque certis, at adversariorum cavillationibus impetitis), *invicta* habemus *oltar*, *papesh*, *mnih*; *chrestiti*, et *komkanje* linguae sacrae vocabula, *graeco* catechetae plane impossibilia, *germanico* contra monacho innata et domestica et vix non necessaria: Altar, Papst, Münch, christen, *communicare*. Imo ipse antiquissimus Russorum Novogrodensis codex Ostromirianus A. 1057 (utinam jam totus extaret publici juris) in Calendario suo aperta certaque prodit vestigia pannonici unde descriptus fuit sive *ἐμμέσως* sive *ἀμέσως* archegraphi in die festo S. Silvestri ex usu Romanae ecclesiae, et versione капетоулıа нхъ facta e latini textus *Capitoleorum* genitivo, id quod jam monstravimus in Glagolita Cloziano, quodque sat perplexum habet doctissimum Schaffarikum (Antiq. Slav. p. 822), nequidquam provocantem ad *μακρὸν χρόνον*, quo quidem potuit probabiliter interpolari festum S. Cyrilli, at non aeque invehi in media Russia Romanae ecclesiae dies S. Silvestri festus alius quam ecclesiae graecae, nec latinismus капетоулıа нхъ.

Omnium tandem ridiculissimum simul et iniquissimum est, quod

praetendunt adversarii, longe plures superesse bulgaricos codices antiquos, quam aut glagoliticos aut, si Diis placet, pannonicos; *ideoque* veriorem esse originem bulgaricam, quam aut pannonicam aut carantanicam. Quis enim non videt, litteraturae bulgaricae, quae non solum *recentior* est pannonica, sed etiam felicissime et laetissime florebat per quattuor integra secula, facile et quasi necessario plura exstare monumenta quam antiquioris pannonicae quae vix nata prima jam aetate partim conculcata fuit in patria per barbarorum irruptionem, partim expulsa. At quod *glagoliticam* attinet litteraturam, nae uni duo codices Clozianus et Assemanianus omnibus fortasse cyrillicis antiquiorem linguae statum nobis conservarunt, ut monstravimus supra, quum ex illis de praeterito ope S formato exempla Dobrovio non visa in cyrillicis, adduximus. Utinamque confirmetur brevi indicium, in Anglia servari reliquum codicem totum Frangepanianum, cujus Clozianus est fragmentum.

14.

De *theatro* apostolicorum SS. fratrum Cyrilli et Methodii laborum.

Cum videamus, sic de repente, diversissimis et locis et linguis, tam e Petropoli quam e Londino *) nobis occini SS. Cyrilli et Methodii in Slavorum *„paganias“* incredibilem conniventiam et liberalitatem, *hincque* graeco, ut illi quidem credunt, ritui omnem, qua late patet, Slaviam certatim accurrisse, baptizandam a Peloponneso usque ad mare glaciale, inclusis ipsis Carantanis, Moravis, Bohemis, Polonisque; imo cum eadem optio non daretur, ipsis Polabis et Obotritis malentibus mori quam manus dare ritui latino **), quis jure nobis succenseat, si tam impudenti commento testem opposuerimus Historiam?

Dicunt illi nugatores *Stredoviani* ***): nobile hoc par fratrum non solum Chazaros omnes traduxisse ad Christi fidem (quamquam ipse Stredovii vix non fautor Dobrovius sponte fateatur, nulla nec tunc nec postea Christianismi vestigia apparere in historia Chazarorum), sed et coeptum plusquam duobus ante se seculis at lentius serpentem christianismum Slavorum per Thraciam, Macedoniam, Thraciam, Bulgariam,

*) Imo prior Londini coepit Comes Valerianus *Krasinski* (Reform in Poland) 1838; secutus est Petropoli *Maciejowski* 1839, tertius demum in *Augustanis* ephemeridibus 1839, Nro. 139—141 germanice cecinit Ustrialovii prodromus anonymus eandem cantilenam; cui quidem responsum ibid Nr.189.

**) Vid. Maciejowski I, p. 120—122 qui hac de causa ritui graeco dat nomen *slavici*, idque ineptissime, cum et ritus *latini* Glagolitae aeque sint Slavi ac Cyrilliani ritus *graeci*.

***) *Stredowsky*, presbyter *Moravus*, Solisbaci, 1710, 4. edidit historiam SS. Cyrilli et Methodii, plenam quidem »*zeli, sed non secundum scientiam.*«

Serbiam, Croatiam, Moraviam, Bohemiam, Poloniamque introducta (incertum, secundum illos, septimone an nono seculo: sed obstetricante certo certius orientali ecclesia) liturgia slavica repente in immensum propagasse; sed postea hoc liberalitatis *graecae* ecclesiae beneficium, pontificum et imperatorum *romanorum* artificiis et vi, quoad ejus fieri potuerit, fuisse Slavis ereptum, planeque obliterandum, ni divinae providentiae nutu feliciter obstaret graecae ecclesiae vindex, novissimus catechumenus Russus!

Ac primo quidem minime negamus, Slavos *graeci* nunc ritus *numero* plures esse quam *latini;* idque praesenti Russorum maxime deberi *potentiae* et *solertiae*; neque nostrum est, vetera Poloniae aut Bohemiae aut Hungariae regum aut vel pontificum et imperatorum peccata Phrygum more *sero* sive excusare sive accusare; tantum *historiam* immortalium horum duumvirûm liceat integram servare ab illorum fabulosis amplificationibus.

Et Historiâ quidem teste S. Methodius, graecus sed adversarius Photii, fuit Archiepiscopus in ipsa urbe Roma ab Adriano PP. II. ordinatus A. 868 Pannoniensis et Moravensis ecclesiae, postea quam quatuor annis et dimidio cum fratre Cyrillo, sive sponte delatus sive a Slavis vocatus e Graecia, inter Moravos et Slavos pannonios, imo ex parte et inter contiguos utrisque Bulgaros fuisset versatus.

Fueratque simul cum Methodio in episcopum ordinatus major quoque natu frater Cyrillus, sed is morbo aut senio confectus mortuus est Romae, A. 868, 13. Febr. ita ut Methodius solus rediret in Pannoniam.

Volebat tunc Romanus Pontifex turbata tot barbarorum incursionibus, nunc pedetentim conversorum ad Christi fidem, per Illyricum ecclesiae suae jura postliminio restituere in integrum, ipsamque Pannoniam, cujus interea magnam partem a Carolo Magno Avaris ereptam papis non renuentibus Salisburgenses administrabant, auctam dubiae possessionis adjacente solo a Slavis occupato, ἀμέσως revindicare Romanae ecclesiae. Qua de re exstant luculenta sed minus cognita binarum A. 874 Joannis VIII. ad Ludovicum Bavariae regem, ejusque filium Carlomannum Pannoniae ducem epistolarum fragmenta: „*ut reddito nobis et restituto Pannoniensium episcopatu, liceat praedicto fratri nostro Methodio, qui illic a sede apostolica ordinatus est, secundum priscam consuetudinem libere, quae sunt episcopi, gerere.*“ Itemque tertia ejusdem anni epistola Croatarum princeps *Montimirus* admonetur, „*ut progenitorum suorum secutus morem, quantum possit, ad Pannoniensium reverti studeat dioecesim. Et quia illic jam, Deo gratias, a sede b. Petri apostoli episcopus ordinatus est, ad ipsius pastoralem recurrat sollicitudinem.*“ Aegre ferebant (nec immerito) Salisburgenses hanc suae dioeceseos deminutionem, exstatque eorum de hac injuria aequalis, eaque

sat aspera querela in Anonymi libello de Conversione Carantanorum a nobis denuo edito ad vetustissimos bibliothecae Vindob. codices. Similemque querimoniam, quae tamen ad nos usque non pervenerit, fuisse Laureacensium episcoporum, quorum juris erat ducatus Maravensis, itidem nunc accisus per novum graecum archiepiscopum, aequum est suspicari e binis a. 900 de eadem re virulentis epistolis, metropolitani Moguntini et Bavariae episcoporum.

Quibus tu jurgiis putes impetitum *praesentem* Methodium graecum, cum nec papae pepercerint. Quare minime mirum est, etiam Methodium quaesisse malo remedium, idque facile popularissimum invenisse, in introducenda liturgia slavica, tanto statim adsensu excepta non solum a suae dioeceseos Slavis, sed et a vicinis Bulgaris, imo et Serbis Croatisque, ut cum brevi postea in patria sua Pannonia per Hungarorum vastitatem intercidisset, non solum servaretur ab australioribus his *utriusque* ritus Cisdanubianis, sed et A. 988 in ipsam Russiam propagaretur; quo factum est, ut etiam nunc universorum Slavorum major pars colat liturgiam Slavicam, non eam quidem sibi plene intellectam, utpote quae proprie dialectus Slavorum Pannoniae seculi IX fuerit, sed tamen sonantem slavice, ideoque multis nominibus nunquam non popularissimam futuram Slavis omnibus, sicut est graeca Graecis, aut Latinis latina.

Sed ad tempora S. Methodii redeamus. Audi quo animo tulerint Salisburgenses hanc intrusi Methodii novationem. „*Richbaldus, Juvavensis archipresbyter, multo tempore ibi (in Pannonia) commoratus est, exercens suum potestative officium, sicut illi licuit archiepiscopus suus, — usque dum quidam graecus, Methodius nomine, noviter inventis sclavinis litteris, linguam latinam doctrinamque romanam philosophice superducens vilescere fecit cuncto populo ex parte missas et evangelia ecclesiasticumque officium illorum, qui hoc latine celebrabant. Quod ille ferre non valens, sedem repetivit Juvavensem.*“ Et paulo infra: „*Sunt igitur* (ab A. 798) *anni LXXV, quod nullus episcopus alicubi veniens potestatem habuit in illo confinio nisi Salisburgenses rectores .... usque dum nova orta est doctrina Methodii philosophi.*“ Nec dubites, eos omnem movisse lapidem, ut intrusum graecum, licet papae clientem, exturbarent; hincque explices Johannis VIII praecitatas litteras a. 874 ad Ludovicum et Carlomannum pro Methodio. At mox denuo deferebant Methodium tanquam prave docentem, et missam canentem Slavina lingua; quod audiens Johannes VIII, non solum binis litteris (A. 878 et 879) inhibuit missam slavicam, jubens Methodium aut *graece* eam canere, aut *latine*, „*sicut ecclesia Dei toto terrarum orbe diffusa et in omnibus gentibus dilatata cantat,*“ sed et ipsum Methodium evocavit Romam. (Habes hic, erudite lector, non solum *negativum* argumentum omnis historiae altum silentis de liturgia Slavica *ante* S. Methodium Pannonien-

sem archiepiscopum, sed et Papae Johannis VIII (qualis et quanti testis!) *disertum* testimonium *inauditae* antehac toto terrarum *orbe liturgiae slavicae*)!

At aliter res cecidit Romae quam Salisburgenses speraverant. Non enim solum fidem suam, sed etiam, quod plus erat, ipsam liturgiae slavicae novitatem papae probavit Archiepiscopus Methodius, rediitque in Pannoniensem suam dioecesin, cum victricibus maximi pontificis decretalibus, suam fidem probantibus, omnibusque ejusdem metropoleos presbyteris, *cujuscunque gentis* essent, obedientiam erga suum archiepiscopum imperantibus, addito jam tunc (880) suffraganeo Nitriensi, Wichingo Germano, et tertio postulato ad ordinandum, ut ita deinceps Methodius metropolita cum his duobus suffraganeis canonice reliquos, qui in tam ampla vinea Domini (hodie viginti fere episcopatibus gaudente) proxime necessarii viderentur, episcopos posset consecrare. „*Literas denique sclavinicas* *), *a Constantino quondam philosopho repertas, quibus Deo laudes debitae resonent, jure laudamus, et in eadem lingua Christi domini nostri praeconia et opera ut enarrentur, jubemus . . . Nec sanae fidei vel doctrinae aliquid obstat, sive missas in eadem sclavinica lingua canere, sive sacrum evangelium vel lectiones divinas novi et veteris testamenti bene translatas et interpretatas legere, aut alia horarum officia psallere*" . . . . *Jubemus tamen, ut in omnibus ecclesiis terrae vestrae, propter majorem honorificentiam evangelium latine legatur, et postmodum, sclavinica lingua translatum, in auribus populi annuncietur; sicut in quibusdam ecclesiis fieri videtur. Et si tibi et judicibus tuis placet, missas latina lingua magis audire, praecipimus, ut latine missarum tibi solemnia celebrentur.*"

Ex qua decretali apparet: 1) Johannem VIII. naviter tutatum esse restitutam suam metropolin una cum suo metropolitano Methodio contra Salisburgenses (et Laureacenses), et 2) admisisse ipsam novationem liturgiae slavicae, ea tamen lege, ut majoris honorificentiae causa evangelium in *omnibus* ecclesiis prius recitetur latine „*et postmodum sclavinice in populi auribus annuncietur, sicut in quibusdam ecclesiis fieri vi-*

---

*) Potuit fieri, ut et de litteris *Cyrilli graecoslavicis* conquererentur sive Germani latinas ad usum slavicum utcunque combinantes, sive ipsi Slavi puris *glagoliticis* assueti. Methodius suam combinationem graecoslavicam fratri in acceptis retulit, et Papae probavit. Sed habemus et glagoliticarum approbationem Papae Innocentii IV a. 1248. Quod credit Dobrovius Cyrillum ipsum vertisse Evangelia et psalterium, non caret justis dubiis. Quis e. gr. credat, eum nescisse, quid sit gr. πρὸς τὸν δεῖνα? At quicunque hoc primus vertit sl. къ динѣ, i. e. ad Dinam, is aperte nescivit. Antiquissimi codd. satis indicant interpretes, natione Slavos, sed a doctrina rudiores praesto fuisse Methodio hac in re adjutores.

detur." Est hic notabilis sane locus decretalis, si quidem recte eum intelligimus. Nos enim, quod ante hanc papae decretalem in *aliquibus* ecclesiis fiebat, de Germanorum ecclesiis intelligimus, quorum communis sensus dudum *vernaculam* admiserat in partes liturgiae plebi maxime necessarias, post latinam evangelii recitationem e. gr. *extemporanea* saltim subdita versione germanica. Slavorum autem patriae linguae privilegium ad totum ecclesiasticum officium extendit papa, quamquam adjecta bonae translationis conditione, et ipso antiquandi, si vellent, hujus privilegii principibus facto arbitrio! Hinc facile concedas Dobrovio existimanti, in dioecesi Nitriensi, Germano Wichingo subjecta, precarium tantum locum habuisse missam slavicam, Svatopluco ipso graecis minus favente; vixque vita functo Methodio graecos clericos, quorum ad ducentos numerat S. Clementis biographus, omnes ex ipsa Pannonia expulsos petiisse aequiorem sibi Bulgariam, jam ante Hungarorum adventum.

Concludamus ergo cum eodem Dobrovio (Glag. ed. nov. 1832, p. 33 cf. *Griesbach* N.T. I. p. CXXVII.): cantare coepisse Methodium in pannonico ducatu Blatensi ducis Hecilonis a. 870 missam lingua Slavina; sed hanc novationem licet a papa admissam, fuisse extrusam e Pannonia post Methodii obitum (885—895) jam ante Hungarorum adventum; at hoc laetius effloruisse in Bulgaris, Croatis et Serbis, unde et a. 988 in Russiam traducta est, immensum inde *) cum tempore captura incrementum: in *hodierna* contra *Moravia*, *Bohemia* et *Polonia* nunquam viguisse. Nec obstant suspectae doctissimi Boczkonis membranae ecclesiarum a Cyrillo et Methodio consecratarum in hodierna Moravia, (neque rite inferas a coepta *christianitate* ad *liturgiam* slavicam), multoque minus Schaffariki fabulae de Dobrovii *παλινῳδίᾳ* (antiqu. Slav. p. 780) a Maciejovio repetitae, nobis autem, qui Dobrovio omnium ultimi ad extremos fere vitae dies praesentes utebamur familiarissime, non solum inauditae et suspectae, sed omnino incredibiles, utpote de contrario certo certioribus.

Licebit denique, in Dobrovii ultimis a. 1823 et 1826 de SS. Cyrillo et Methodio dissertationibus nonnulla *παρορώματα* indigitasse, ne aliis singula minus edoctis offendiculo sint. Scripsit illas Dobrovius festinantius, animoque, ut ipse fassus est in epistola ad V. Cl. Pertzium, commotiori dolosorum quorundam falsissimis suggestionibus. Ac in priori quidem, p. 38. *recte* epistola ad „*Tuventarum de Marauna*" intel-

---

*) Qui in orientalis hodie Hungariae montibus haerent Rutheni, e Ruthenia huc commigrarunt, baptismum quoque consecuti e Ruthenia; ab iisdem S. Procopius Bohemus sec. XI. slavice legere didicit; ad eos confugere e Bohemia illius discipuli. Nihil hic ex aevo Cyrilli et Methodii.

ligitur de Svatopluco, *maleque* p. 93 et in posteriori quaeritur *Zvuentapu*... de *Marauna* (ita enim habet codex Vaticanus) in Bulgaria, *pejusque* ad hoc in auxilium vocatur Lamberti Schaffnaburgensis locus, non solum per se obscurus, sed ipsa lectione dubius.

Ad p. 52: Miseram Dobrovio e codice Paris. 2340 facsimile abecenarii bulgarici, additis *latino* charactere litterarum nominibus. Poterat ergo saltim ex *hoc* judicare de Maurinorum competentia: at videsis quam male nobis consulat cupiditas; maluit Dobrovius, contemta scriptura latina sec. XI, exspatiari per Ludovici M. Hungarici tempora seculi XIV. Itemque p. 78, in nota habes simile priori exemplum. Non poterat ignorare D., in calendariis et alias omni Episcopo tribui titulum τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν (Sancti Patris Nostri); non tamen dedignatur uti ridicula hac arundine ad deprimendum Assemanianum glagolitam. P. 93 collata p. 121: De Marauna et Zventopulchro jam diximus supra. Addamus hic, pro Gorazdo esse potius intelligendum ipsum Methodium. Gorazdus fuit Methodii discipulus, si graeco S. Clementis biographo credis, primarius, dignusque a suis judicabatur, qui illi succederet in Pannonia; sed episcopum non legimus fuisse dum viveret adhuc Methodius. II., p. 18 cf. 86 et 93, contra vero 90. Mirere, cum Dobrovii *fontes proprii* nil habeant de Bulgarorum conversione facta per Cyrillum, illum tamen eam mutuari e *rivulis!* Cur id facere putes? Ut verisimile appareat, pro Bulgaris, eorumque dialecto esse versa biblia. Sed estne haec justa Critica, et vera? Et quid si pleraque, quae posterior praesertim dissertatio p. 54, 86, 93, 115 et prior p. 133 habet faventia huic Schwarzio-Schaffarikianae sententiae, inscio Dobrovio sint interpolata aut immutata ab infideli typi correctore Pragensi; aut seniculo dolose persuasa sub praetextu ulciscendi personati, ut mentiebantur, critici Blumbergeri illiusque cum Russo Koeppenio ἀντεπιςέλλοντος? Δακρυόεν risit 1828. Viennae ipse Dobrovius, cum ipsissimam vidit sine persona honestissimam faciem R^mi^ D^ni^ Blumbergeri, quicum olim coenaveramus ambo.

P. 66. Lepidissime hic vides Dobrovium ipsum nobilissimi sui inventi *) oblitum desiderare nomen Caesaris Germanorum, cum revera adsit sed habitu slavico, Dobrovio alias notissimo, Kral pro Karl; nempe fuit iis temporibus Graecorum царь *Basilius*, Bulgarorum (царь) *Bogoris*, et Germanorum (царь) *Kral.* Vides hic *Kral* esse slavico habitu germanicum *Karl.* Quod ad chronologiam attinet, apertissimo partium studio minora praefert majoribus; nam quo jure, quaeso, Rasticis et Hecilonis tempora negliguntur in favorem anni 855, cum annus 870 et illis et indictioni III. et S. Clementis biographo praeclare conveniat.

*) Slavis rex est *Kral*, primusque Dobrovius invenerat, vocis etymon sec. VIII.

15.

De W. A. Maciejowski ad Slavorum historiam, litteraturam et legislationem commentariis lingua polonica editis Petropoli et Lipsiae 1839, 8. voll. II.

Juverit et aliquanto propius inspicere Maciejovii periculosae plenum opus aleae, intellige nimirum periculosum non tam verae historiae quam auctoris bonae existimationi, sive illius bonam fidem desideres, sive judicium sanum. Praecipua operis pars in eo versatur, ut persuadeat, non e. g. Russos tantum sed plane universam Slavorum gentem, quanta et nunc est, et olim fuit, nec exstinctis dudum puto Radantiis et Polabis exceptis, fuisse *primitus* ritus graeci christianos, nec nisi Pontificis Romani et Imperatorum germanicorum artificiis aut vi tandem Bohemos et Polonos et Hungaros (ut de minoribus gentibus, Croatis et Carentanis, Lusatis et aliis taceamus) „per varios casus et tot discrimina rerum" ab antiquiori graeco ad ritum latinum seu catholicum esse traductos. Audi stringentia novi critici argumenta nonnulla.

1) Cum historiae omnes plerumque expressis verbis narrent, quo primum tempore Carantani, Moravi, Bohemi, Poloni etc. e *paganis* fuerint facti christiani, novus hic tandem criticus, *non sine Dis animosus*, primus et solus vidit, hoc paganismo intelligi ritum graecum! Et euge! ne forte credas illum posse aut fallere aut falli, proprium de hoc paganismi sensu caput scripsit III, breve id quidem vix binarum paginarum (I. 207 — 209), sed longe etiam futilius; nam nec ullus illius locus vel levissime probat assertum! Ille tamen hoc futilissimo argumento gaudet per totum opus ac si Achillem invenisset!

2) Putes tam acrem ritus graeci novitium saltim recte de illo sentire: at is et *credit* et *laudat* (I. p. 86 et 234 et alias) S. Cyrillum neophytis suis permisisse *idolorum* sacrificia et *polygamiam!* SS. Cyrille et Methodi, orate pro illo. Nam si vel tantillum judicio polleret aut scientia, non potuisset non statim animadvertere, aut corruptum esse, aut perperam a se lectum locum codicis Chilandarensis!

3) Quare hoc potius miramur, quod p. 78 *dubitat* de B. V. Mariae veteris imagine thaumaturga in sacello prope Brunam anno jam Domini XXX (lege trigesimo) aedificato. Neque operae pretium est, tam futilem criticum *serio* velle confutare et ad *singula*. Tantum nostra adhuc nonnulla aut aliorum, quae is aut corrupit aut non intellexit, in integrum restituamus.

---

deberi nomini proprio *Karoli*, plane ut Germanorum *Kaiser* factum sit e sec. I. nom. propr. *Καῖσαρ*. Sed en, saevo fortunae joco, hic sui inventi oblitus, exoptatissimum testem *usum* ipse non agnovit.

Ad I. 48. Patriarcha Constantinopolitanus non fuit successor (nasteрça) Alexandrini patriarchae, sed vix Heracleensis autocephalis, nec *unquam* illius dioecesis complexa est Pannoniam, nedum Aquilejam.

I, 62. *Slavi* Constantinopoli in dignitatibus constituti simul graece sciebant, sicut ante illos Gothi et alii Germani, neque de liturgia slavica somniabant. Accipe *Nicetam*, Slavum, patriarcham iconomachum, quique Glyca teste nonnisi bibere sciebat et manducare, (a. 766—780) evangelium legentem *graece κατὰ Ματθαῖοι* non sine risu Graecorum.

I, 66. Ridiculum est, quod cum Porphyrogenitus expressis verbis dicat, Heraclium Imperatorem Roma accersisse presbyteros Croatis et Serbis baptizandis, noster Criticus novam Romam, id est Constantinopolin intelligi malit, ex eo quod ibidem de *veteri* fide loquatur auctor. Quantillum judicii sufficiat, ut quilibet videat, Imperatorem loqui de veteri fide, qualis fuit utriusque Romae ante Photium.

I. 114. Qui vocabula hungarica: *apátur*, *ahitatos*, *nadalgani* (dominus Abbas, devotus, vagari) pro graecis habet, is facile et (drifsen) *mаich, oltar, papesh* et *kotakanje* pro graecis habebit vel absente Schaffariko; sed carebit, spero, jure suffragii apud peritos.

Idem pedaneus judex, parata est praeda Schaffariki artibus, qui nostra argumenta pannonica, cum non possit *recte*, *quocunque* demum *modo* conatur eludere, applaudente (quod minime invidemus) digno judice Maciejovio; dicit enim p. 76, Schaffarikum satis nobis ostendisse, quae nos pro germanicis habeamus, esse mere graeca! Risum teneatis, amici? Nisi jam ex his intelligis, lector perite, quantum audias philologum, en tibi p. 47, ὁ πάππος (sic, ut prodeat papst?) quem ille sl. *mаczelnik* esse dicit, i. e. principem, ducem! Pari cogitate Criticus noster p. 62. accedit Schaffariki cupidiori temeritati, *graecos* sacerdotes a Bulgaris circa Haemum repertos pro *slavicis*, id est slavice λειτουργοῦσι venditantis!

I. 73. Falso dicit auctor, Kopitarium, dum si non remotiorem at aequalem saltim glagolitici alphabeti cum cyrillico propugnat antiquitatem (in quo, pro remotiori antiquitate, vehementer consentientem habet Grimmium), prioris inventionem et ad sacra usum tribuere *latinis sacerdotibus*. Centies *clare* dicit Kopitar, ante SS. Cyrillum et Methodium *non* exstitisse liturgiam slavicam; at *potuisse* exsistere characterem, ignoti ut in re veteri auctoris, glagoliticum ad usum *civilem*, multo antea, posteaque introductam A. 870 liturgiam vernaculam, a Methodianis quidem scriptam in Graecorum commodum cyrillico alphabeto, quod ex besse graecum et ex triente tantum slavicum est, at ab ipsis Slavis ex eadem, sed sui commodi causa alphabeto sibi consuetiori glagolitico integro. Testesque nunc rei sic se habentis satis, ni fallimur, idoneos tibi damus codices glagoliticos antiquissimos Clozianum et Assem

6

[illegible], ipsumque adeo Cyrillianum Bononiensem, cujus librarius quasi distractus alio attentione literas glagoliticas miscuit cyrillianis, neque quotidianas solemnioribus. Omnes enim hi codices aperte pro ritus graeci Slavis accurati fuere, quem ritum novus historicus noster Slavicum amat appellare, κατ' ἐξοχὴν ut videtur, sed levius quam vere aut accommodate ad rem. Non enim solum in magno suo itinere anno 1837 facto per Galiciam, Hungariam, Austriam et Bohemiam, (quod illi gratularemur magis, si lentius festinasset) potuit et debuit videre Missalia et Breviaria *latini* ritus, eadem S. Methodii lingua adornata, sed etiam in Kopitarii Glagolita, quem toties citat testem, plurimus de eadem lingua *latini* ritus est sermo; quod ergo nomen dabimus *huic* ritui, si ex tuo arbitrio, graeco *tantum* ritu adornati libri Slavorum sacri Slavicum ritum constituunt? An glagolitae non sunt Slavi, eorumque ritus nonne slavicus? O profundum historicum justumque!

Concludamus totum hoc scandalum cum humanissimi auctoris laude Germanorum, I, 112: „*Italus* et *Gallus* habebant nescio quid lingua etiam blandius, quo nulla vi adhibita satis tamen valerent apud exteras nationes: *Germanus* nonnisi per vim effecit, ut prae sua illius linguam aestimaret Slavus; (et p. 99) adeo tandem exasperato mutuo odio, ut vulgo nostro (polonico) fuerit et adhuc sit idem Diabolus qui Germanus (Niemec)." Quid nos ad haec? Puto e Matth. 18, 7: *Necesse enim est, ut veniant scandala; verumtamen vae homini illi per quem scandalum venit.* Utinamque Poloniae nunquam veriores germanicis diaboli obveniant.

16.

De veterum codicum bohemicorum insperatis inventionibus, non sine causa suspectis.

Absolvamus quod morte praeventus vix affectum reliquit summus Dobrovius. Ille enim nonnisi fragmentum, quod *Libussae judicium* appellant, eo quo ceu purissimo fonte Palackius usus est ad explicandum jus antiquum bohemicum, imposturae accusaverat publice (causam dicens in Vol. 27 annalium Vindobonensium), itemque *querelas amatorias* in ripa Vltavae fluminis; similem actionem minatus in *fragm. evangelii* S. Johannis, si se vivo ederent. Quare maluerunt mortem senis expectare, et postea demum edidere. At quid si eadem suspicione laborent minus diligenter examinatae *Glossae* bohemicae in Salomonis glossario MS. et ipsae *cantilenae* Reginohradecenses, simillimae, judice Grimmio, Serborum cantilenis *prius* editis, quarumque non injuria eas credas recentis Bohemici poetae imitationes. Licebit ergo *omnia* haec nova *εὑρήματα* enixe commendare criticae DD. Schaffariki et Palacki, qui jam 1838 professi sunt se parare vindicias; quamquam eas vix expectes inte-

gris a correlis; sed aliorum erit audita utraque parte judicium. Glossae autem ipsae jam ἕωθεν movent suspicionem, quippe viro nec omnes insertae aut supra lineam aut infra.

17.

De Gaji nunc *Ljudevit* (olim *Ludovici*), duplici molimine novarum tabularum tam *linguae* quam *scripturae* Croatarum Zagrabiensium.

„O bone mi Gai, quis te malus abstulit error" ut faustissimum *clari bellatoris* (hoc enim sonat germanice Ludovici paternum tuum praenomen) malles commutare ominosissimo *Ljudevit* vocabulo, quod non solum per se nescio quem tyrannicum populi debellatorem (людевитъ, aut secundum Schaffarik, nescio cur, людивитъ) sonat, sed etiam proprium fuit sec. IX nomen ducis Croatarum stolide ferocis et barbare perfidi; quippe qui domestico ducatu amisso, ad Serbos profugus hospiti suo regnum vitamque ademit, at parem, denuo profugus, mox ipse sortem, nec immerito ab alio hospite Dalmata expertus est!

Sed mittamus haec puerilia, non solum nobis ridicula, sed ipsis ni fallimur, Gaji magistris, *Jo. Kollario*, V. D. M. Pesthiensi, et *Palacko Schaffarikoque*, qui quamvis nonnisi semibohemi, et heterodoxi, tamen non sine aliquo qualicunque suo merito nullo praesidere videntur parnasso bohemico, imo nec hoc tam amplo Bojohemi regno contenti etiam Illyrici imperium affectant! At illorum nemo seipsum rebaptizavit, ni forte de J. P. Schaffariko dicere velis, quem Jenae olim *Šafáry* fuisse accepimus, novimusque antea *Schaffarikum*, nunc moro Szafarzykum, modo Ssafarzjkum debemus admirari. Sed has ille sumit formas, ut cum Apostolo „omnibus fiat omnia", non ut mulierculaarum more bellius nomen gerat; *Kollár* vero et *Palackus* etiam hanc *Joseph – Pauli* σκορπίων dedignantur, subridentes, putes, his puerilibus discipulorum nugis, quorum hic вѣкославъ est (aeternum cluens), alter *Ljudevit* (populi debellator), tertius *Svatopluk* (sacra cohortis), quartus *Borzivoj*, quintus fortasse *Huss* erit, quamvis omnes quoad cetera sat boni sint catholici. — Quando tandem nuces ponent, et magistrorum exemplo seria tractabunt serio!

Atque in bono quidem Gajo adeo efficax fuit nominis anabaptismus, ut 1) A. 1830, dum Pesthini degeret cum Kollario, popularibus suis, sine justa caussa, juvenili sua potius ambitione ductus, propinaret adoptandam orthographiam neobohemicam, non solum in ipsa Bohemia nondum publice probatam, sed et *auctam* l littera per se nimis alta, imposito solito reliquarum cuneo ad babylonicae fere turris altitudinem! Quamquam hoc e longinquo evangelium mihus arrisisse videtur Zagrabiensibus

2) Quare redux Zagrabiam Gajus denuo rem aggreditur acrius, alturusque fortasse popularium si minus contemptum, at saltim frigus et lentitudinem, omne qua latet patet, Illyricum in se recepit evangelizandum; nactus forte discipulum unum alterumve meliorem seipso. Sed et ipsum illius evangelium minime mansit idem quod erat in principio. Nam primo ingratos suos Zagrabienses non solum ad novam denuo *orthographiam* (diversam a sua prima a. 1830) damnavit, sed etiam ad novam *linguam*, nimirum ragusinam, quam puto, illi commendarunt veteres magistri *Kollár* et *Schaffarik*, quippe quae jam aliqua qualicunque veteriori litteratura gaudeat, et *Reipublicae* olim fuerit lingua, ab aliisque (nimirum nobis ipsis et *Grimmio*) jam alias opposita Serborum feroci ignorantiae. „(*O, Imitatores, servum pecus* etc.)" —

3) Ain' vero? Cur Zagrabienses obliviscantur *linguae patriae, serviant* ragusinae? Cur *orthographiam* discant novam, haud sane minus, quam sit illorum vetus et consueta, arbitrariam et mancam, etiamsi Schaffarik eam pronunciaverit *organicam*. Non est cujusvis esse Taleyrandum et efficaciter *verba* dare senatui et populo. Nos nil *organici* videmus nec in *neobohemica* orthographia, et multo etiam minus in neo*illyrica* Gajanorum; imo arbitrarii minimeque organici sed ad diversissimos usus iidem *mechanici* cunei typis imminentes tollunt scripturae continuitatem, et muscarum quasi stercoribus inquinant pulchritudinem. Adde *nj*, *lj*, *dj*, *tj* jam non amplius mereri Schaffariki calculum, utpote recedentes a neobohemico, si Diis placet, organico stercore. — Dein, si *aliena* lingua discenda est Zagrabiensibus et quos Vandalos vocant aliisque, cur potius *ragusinam* praeferant sive *germanicae* infinita litteratura florenti, sive vicinae *hungaricae* similem florem speranti, et jam nunc certissima commoda politica offerenti? Quid, quod hi nebulones (sit venia justissimae indignationi) eo impudentiae devenere, ut ipsam Serbicae dialecti vel popularium cantionum immortalem litteraturam suis nugis victimam pasci arbitrentur. Vide germanicam annunciationem grammaticae Babukichianae (1836)!

4) Sed vix opus est irasci tam stulte et impudenter coeptis, jamque sua sponte ruentibus. — Quamquam pro Cisdanubianorum saltim triplici litteratura *orthographia* rationabilior et pro omnibus *eadem* omnino est in votis omnium, qui populares suos et patriam amant; nec desperamus talem nobis obventuram suo tempore et fortasse spe citius. Tunc demum scribemus omnes iisdem litteris et eâdem orthographia, ut olim Graeci, sed et singuli *patria* linguâ, ut *iidem* Graeci.

Quod Kollário-Gajani falso adstruunt de hodierna Germanorum, aut Gallorum, Italorum, Anglorumve linguarum unitate, si bene expendantur, non aliter se habent, ac veterum Graecorum. Nec ulla harum unitatum nata est dormientibus per noctem, sed e pluribus aequo jure coëxisentibus:

dialectis una per plurium aetatum decursum exstitit reliquis potentior sive *imperio*, sive *litteratura*, itaque tandem ceteras superavit. Sic attica aut florentina *litteratura* reliquas vicit, graeca postea *κοινὴ* ipsam atticam *imperio*. In *Gallia* cum imperio etiam dialecti honor migravit ab Austro ad Septentrionem. In *Germania* ante Lutherum australis et borealis dialecti aequa fere fuit potestas, nec nisi per Lutheri Biblia una quasi per omnem Germaniam Litteratorum dialectus est enata.

Vanaque et *indocta* est Kollarii et Schaffariki opinio de *unitate* dialecti unius ejusdemque per omne late Illyricum; bonoque jure nostro miramur *indigenae* (pace Schaffariki et Kollarii sit dictum) illorum impudentiam, qui Dobrovii dialectos slavicas utrinque *quinas*, ergo universim *decem*, jure belluino audeant redigere ad *quattuor*, (quam quidem impudentiam non sine solatio videmus etiam justissimis ad *Herderi* exemplum Germanis displicuisse, e Nr. 328. Ephemeridum Augustan. Univers. A. 1839): imo dicimus *Dobrovium* potuisse ad *Grimmii* exemplum *duodecim* plane dialectos linguae slavicae statuere, additis ad *decem* priores insuper *ruthenica* et *bulgarica*, quarum grammaticae postea prodierunt. Et *Dobrovius* quidem, Bohemus catholicus, Slovacicae dialecto dederat locum, at Schaffarik Slovacus protestans maluit bene partum denuo pessumdare! *Tantum religio potuit suadere malorum.* Potes nunc κακοδαίμονα et foris quaerere socios proditionis. Ut uno verbo rem absolvamus, non *una*, sed *tres* vigent cis Danubium Slavicae dialecti, ad minimum aeque ab invicem distantes, ac e. g. bohemica distat a polonica. Suntque 1) *Slovenorum* in Pannoniis, a Dravi fonte ad ejusdem ostia, itemque a portis fere Vindobonae per Zagrabiam Tergestumque, Carnicum ab hominum memoria emporium, et ultra alpes noricas habitantium. Estque hoc primum *par* millionum reliquiarum Slavorum, qui primi cis Danubium coluerint, primique Christianis sacris fuerint initiati. Alterum *par* 2) earumdem reliquiarum per Moesiam nunc inferiorem, Thraciam Macedoniamque dispersum colit, olim longe potentius. *Bulgaros* vocant. Et *Slovenorum* quidem certo certius per triginta fere annos Archiepiscopus fuit S. Methodius Romae ordinatus, indubius liturgiae slavicae auctor; maximeque est probabile, tam ipsum Methodium e nova sua ab a. 868 metropoli pannonica et moravensi, quam et antea, dum per quattuor annos et dimidium versaretur in Pannonia, cum fratre Cyrillo, mortuo postea a. 868 Romae, saepius commeasse ad Bulgaros, contiguos *illo aevo* metropoli Methodii. At *nunc* Slovenos a Bulgaris distinet cuneus per Belgradum jam ultra Danubium adactus 3) *Serborum*, quod tertium est genus Slavorum cisdanubianorum, idque solum ad quattuor milliones hominum ascendens, diffusorum a Danubii Savique fl. confluente ad Haemum usque, itemque a *Timoco* fl. ad mare usque adriaticum, *natum* sive e novis A. 640

a Septentrione advenit, ut vult Porphyrogenitus qui eos Serbos simul et Chrobatos vocat, sive quod probabilius est, auctum tantum et mixtum veterioribus incolis Slavis, pannoniorum et moesiacorum fratribus, novisque A. 640 advenis. *Illyrios* eos nunc amant vocare. Horum ergo necessitori dialecto quattuor millionum isti barones novam caecam destinant binos utrinque milliones Pannoniorum et Bulgarorum; qui quidem si eodem jure *bellaino* uti velint, nonne facilius ipsi detorquent hostem medium, aequis utrinque *viribus*, sed *conditione* nostra meliori, quippe illo de *imperio*, nobis de *libertate* certantibus. Sed *homines* cum sint, malint illi humano jure uti *τοῦ μήτ' ἀδικεῖν μήτ' ἀδικεῖσθαι* (nec facere injuriam, nec pati). Aut igitur et ipsi novatores discant singulas linguas, aut desinant nobis consulere. Modo unusquisque nostrûm fideliter faciat officium suum, nil nobis opus vulpium *τοιούτων* consiliis: imo, contentis peregrinis Gruibus, Pygmaei *pergamus* non solum domi sed etiam publice uti *patria* quisque *sua* dialecto (id quod non solum singulis aequissimum, sed et cuique facillimum quia naturale, et gratissimum est quia patrium). Carniolus carniolana, provincialis Croata provinciali, militaris militari, Dalmata dalmatica, Ragusinus ragusina, Serbus serbica, Slavonus denique slavonica! Quidni et Bulgarus bulgarica, nequidquam, contra justum et aequum, prohibente Schaffariko! *Quod sis, esse velis, nihilque malis! Sua* cuique videatur lectissima, *suam quisque* foveat atque si forte alias norit peregrinas, veteres maxime graecam et latinam, suam alumnam cum illis comparet, eamque doceat rivales has si non superare, at saltem aequare. Sic Cicero aliique Latini fecere de graeca (Graeci enim ipsi sine exemplo aliis omnibus exempla reliquere sempiterna), sic et hodie Germani, veteresque jam olim Bohemi et Poloni de utraque.

Hoc *opus*, hoc studium parvi properemus et ampli,
Si *Patriae* volumus, si *nobis* vivere cari.

Reliqua et futura DEUS ipse providebit, penes quem est *omnium* cura, et coronatio *merentis*, posteaquam *legitime* certaverit (2 Tim. 2, 5). Satque legitime, ni fallimur, per tria jam secula certavere e. g. *Sloveni* nostri, verso plus simplici vice *suâ* linguâ toto Bibliorum corpore; feliciusque et laetissimis *nunc* auguriis certant *Serbi* graeci ritûs; neque nos latinis Serbis Ragusinis Dalmatisque invidemus aut veterem gloriam, aut hodiernum favorem: sed jure dolemus *provincialem Croatiam*, cujus caput est *Zagrabia*, tristissimo exemplo deserti a suis non solum *filiis*, malentibus in ragusinam *silvam* (Dubrovnik slavicum Ragusae nomen, est a dubrava, *silva*) ligna ferre, quam *miserae succurrere patriae*, sed etiam *filias* tentari ab his silvestribus Faunis ad eandem impietatem! — In omnem casum triumphabit quisquis *legitime* certaverit.

En pueri ludentes REX eris, ajunt,
Si RECTE facies.

18.

De Imperatoris Constantini Porphyrogeniti loco satyrico (Them. II, 6, p. 44).

Laudatum famigerati loco tecticó grammatici et poetae Euphemii ἰαμβεῖον missum in Slavum Peloponnesi adeo potentem, ut nuptias imperatoriae virginis ambiret:

Γαρασδοειδὴς ὄψις ἐσθλαβωμένη.

Acerebant aulici, ut fit, hominis natales, et vultum, frustra; nam iis nequidquam deridentibus, brevi postea socerum nactus est Nicetam, patrem Mariae imperatricis. Videamus acumen epigrammatis. Si cum latino libri interprete, nescio quo apud Bandurium vertas:

Vieta facies in servitutem redacta,

vix assequare acumen quod adeo probari potuerit malignis aulicis. Vide annon resideat in sensu vocis *γαρασδοειδὴς*, quam sine auctore idoneo accipiunt ac si sit *γεροντοειδής*. Nos contra a гораздъ derivamus, quod hodiedum Russis valet i. q. Gallis *habile*, *adroit*. Adde huic prope dictum vim vocis galli *escamoteur*, et facile senties vim epigrammatis:

Habet nepos Quirini, facie et manu гораздissimus. Sine dubio omnes tunc Byzantini sciebant, quid esset slavice гораздъ, in risumque prorumpebant, sicut facerent Vindobonenses, si quis ambitiosum similem e. gr. salutaret:

Sey uns gegrüsset, edler Fürst von Kradowitz (alluditur ad *kradem* quod slavice est furari; unde et ipsum *kradlowati* ap. *Jungmann*).

19.

De linguae graecae aevo Pericleo pronuntiatione.

Desinamus, unde coepimus, in graecis. Legimus magistri R. I. F. *Henrichsen* Dani de neograeca sive Reuchliniana linguae hellenicae pronuntiatione recentem libellum *ἐριστικῶς* scriptum. Qui si forte nostram de eadem causa disceptationem Annalium Vindob. Tomo VI insertam inspexisset, gavisus esset de hominis et loco et tempore a se tam longe remoti, cum sua judicatione tanta concordia. Nisi quod Danus, A. 1839 densiores nubes habuit dispellendas, quam nos A. 1819. Hoc unum dolemus, quod tantus criticus Erasmi dialogum, totius hujus disceptationis fontem, nonnisi obiter videtur inspexisse. Quod si fecisset, non potuisset non videre, Erasmum *serio* disceptare, non joci causa; *recteque* ab illius aevi lectoribus rem fuisse acceptam pro seria, Ursi et Leonis collocutorum nominibus minime obnoxiis. Vidis-

et etiam, sive ex Erasmi lectione diligentiori, sive e nostra disceptatione, *falso* dici aut haberi Erasmianos Germaniae, Angliae et Galliae professores hodiernos, qui graeca et latina pronunciant pro suae quisque nationis consuetudine [ut e. g. *Ευρώπη* nomen Anglo sonet *Ju*ropa, Germano *Ai*ropa, Gallo denique *Œ*ropa; sicque de reliquis omnibus. Ac tali quidem pronuntiationi utique longe praeferenda est neograeca, quae saltim graecae nationis utcunque mutatae utatur usu et auctoritate, quum illa contra nil sit nisi Exterorum, (Graecus diceret, Barbarorum) *ποικιλώτατον* in una eademque causa arbitrium.

Liceat tam diligenti et docto Critico, post *variam positionem* Byzantinorum, commendare illustrandum eorundem *rhythmum liturgicum*, graecis ipsis quotidiana praxi sat expeditum, ut nobis Latinis, *etiam* post *Allatium* et *Ducangium* obscurissimum.

20.

Bona spes illustrandae linguae graecae e slavica.

Ut taceamus de superiorum seculorum viris, qui pro sui aevi leviori etymologia Graecis Slavica comparabant, ipsoque nostro *Denkovio* qui integrum Homerum detorquet slavice, vidimus jam apud *Dobrovium*, *Bopp*, itemque *Grimm*, *Pott* et *Haupt* justae et severae contentionis exempla; nobis ipsis iter Italicum 1837 subministravit ignotam antea veterem praeteriti temporis formationem ope S litterae, respondentem latinae: *scripsi*, *vulsi*, *flaxi* etc., graecaeque: *ἔτυψα*, *ἔλυσα*, *ἐψάλσα* etc. — Addamus nunc binas quaestiunculas ipsis graecorum grammaticis nondum penitus expeditas: 1) de I pronomine, 2) de glossa homerica *γέντο* pro *ἔλαβεν*. Ac illud quidem I etiam Slavis est и, quod grammatici jubent pronunciari ut *ji*, casu quidem accusativo, sed qui aequalem plane nominativum supponit, hujusque reliqua declinatio procedit more adjectivorum: *jeyó*, *jemu*, *jim* etc. — Scimus aliis placiturum magis ad lat. *SE* respectum, quod et nobis est ca, sed liceat et hanc symbolam contulisse in medium. — De ΓΕΝΤΟ autem homerico satis quidem probabiliter adfertur ΚΕΝΤΟ Alcmanis pro *κέλσαι*, ergo *γέντο* pro *γέλετο* i. e. *ἕλετο*: *γ* littera pro digamma accepta: sed quid si via simpliciori *γέντο* conferas cum sl. я-ти (*λαβεῖν*); nonne habes я- radicem vix non eandem cum *γεν-* graeca; nam я- nonnisi Russi pronunciant ut *ja*, Slavi veteres *jen* pronunciabant, sono *n* litterae nasali, qui hodiernis quidem Pannoniis ex parte periit, sed remansit *jé* (non *ja*). Imo Gothi ex плас-ати (quod hodiedum pannoniis Slavis sonat plé̀ssati (per é fermé Gallorum) fecere *plinsjan*, quod non fecissent, nisi плас- sonuisset Slavis *pléns*, non *plias*. — Addamus et lat. AD-IMO compositionem simplicius explicari e slav. от-имх, quam e lat. AD, quod admoventis est potius, quam amoven-

tis. Nec satisfacit analogia D epenthetici in PROD-ESSE. — Et quid si ipsum PREHENDO verbum sit revera compositum ex PRAE-HENDO, (id quod video jam subodoratum esse *Schotterum*), i. q. sl. [illegible] ut adeo varia homericam et Latinis adferat lumen.

21.

„Epistola Regis Avarorum directa ad Imperatorem Romanorum."

E cod. seculi XII, membranaceo, Sidonii, Fortunatiani, Senecae et aliorum opuscula complexo (cf. *Bandinii* Catal. lat. II, 364), benigne communicata ab ipso Bibliothecae Laurentianae Praefecto, Celeberrimo FR. DEL FURIA: a nobis nunc primum edita, ne forte quis plus expectet, quam ipsum en continet vetus fragmentum:

Rex Avarum Kagan debellans ultima mundi
Fautores stravit magna virtute tyrannos,
Innumeros populos et fortia regna subegit,
Cujus Threicium fortis exercitus Hebrum
Exhausto siccare lacu, fluviumque bibendo
Nudare, et nondum potuit satiatus abire;
Quem Persae timuere feri, genibusque minantis
Admovere manus, pacem et meruere precando,
Ne forte excelsis frustra Babylonis muris
Cincta foret, didicit dominos patientia ferre.
Rupimus Euphratem, gelidos superavimus amnes,
Hybernos cursus quando refrenat aquarum
Frigus, et omnigenis fit durior unda metallis,
Vidimus et tectos vitrea testudine pontes
Stagna, lacus, fluviosque super fontesque jacere,
Calcavimusque nives, vel stratae marmora terrae,
Cognatos latices laticum cum crusta tegebat;
Plaustra super solidas stridentia duximus undas;

Reliqua desiderantur.

22.

Epimetrum de codice cyrilliano-glagolitico Remensi.

En hoc ipso die (9. Jan. 1840) W. *Hankae* Pragensis notitia ulterior de celebrato illo codice, cujus ultimam paginam rogatus jam nunc Russis exhibuit *Sylvester* noster, pollicitus nobis jamdudum (Romae 1837) ipsius codicis integri opere lithographico editionem; cujus quidem propositi hoc eum minus poeniteat oportet, quo ex illa ultima pagina majus

adhuc codici accessit pretium, utpote e Caroli IV. Imperatoris, Parisiorum dignissimi alumni, thesauris proveniens.

Habet nempe illa pagina hanc circiter notam, litteris quidem *glagoliticis*, sed dialecto *bohemica* (ut solebat utrumque usurpari Pragae in Monasterio Slavorum, cf. *Dobrowsky*, Geschichte der böhm. Sprache und ältern Litteratur 1819, p. 47—60); a doctissimo D. Hanka e conjectura redditam cyrillice:

Лѣта г҃нѣ ч҃. т҃. п҃. д҃. (1395) євангелія (?) епистолы а епистолы (?) єштo су пісані словянскімъ (?) язкемъ (?), тіж маjі спѣвані (?) біті на годі, кдіжъ отцъ под корѹнѹ миші слѹжі.

а дрѹга страна тѣхто (?) книжекъ. в нежъ є по зрѣ рѹсскего зкна, псалъ есть прокопъ отцъ свѹ рѹкѹ, а то пісмо рѹсске далъ небожтікъ карелъ чтврті црь рiмскі (?) к (?) ославѣні томѹго клаштрѹ, а ке цті святемѹ (?) еронімѹ. і святемѹ (?) прокопѹ. господіне рачъ мѹ даті покоі вѣчні. аминь.

(Latine sic reddas: A. D. 1395. S. Evangelium et Epistolae quae sunt scriptae Slovenica lingua. Hae sunt cantandae in festis, quando *Abbas* sub infula celebrat missam.

Et altera pars hujus libelli, in qua est secundum fidem Russicae legis. Scripsit Procopius abbas sua manu. Et hanc scripturam dedit beatae memoriae Carolus Quartus Imperator Romanorum ad Slavorum hocce monasterium. Et in honorem S. Hieronymi et S. Procopii. Domine dignare illi dare requiem aeternam. Amen).

Vides hinc, erudite lector, sortem codicis jam illustriorem simul et illustratiorem; Carolo nempe IV. Imperatori partem cyrillianam *datam* et *acceptam* fuisse pro codice ipsius S. Procopii, patroni Bohemiae, defuncti 1053, manu exarato; hincque *reliquiarum* loco donatam fundato a se et praedilecto monasterio Slavorum Pragensi. Partem glagoliticam ipsi monachi Glagolitae adjunxerint volumini, ut libelli volumen simul et pretium geminarent. Sed unde Cardinali Lotharingico (qui a. 1554 jam habuit hoc evangelium, consecrandoque novo regi Galliae destinavit jurejurando tangendum) *fabula* donatoris patriarchae Constantinopolitani? Quamquam similem huic *fabulam* declaremus oportet etiam superius scriptam de *S. Procopio* codicis scriptore, ab amico Hanka aequo cupidius confirmatam, cum haec ipsa subscriptio recte examinata hoc edisserat. Nam quis A. 1395 *S. Procopium* simpliciter appellarit Abbatem Procopium, non adjecta *Sancti* appellatione? *Carolo* quidem IV. pro S. Procopii autographo fuisse venditum, facile credimus, aeque ac *glagoliticum* fragmentum pro hieronymiano. Sed utrumque esse sec. XIV. ante jam diximus, quam hanc subscriptionem vidissemus. De toto hoc negotio vide *La Chronique de Champagne*, 1839. I, 40, II, 204, unde et hoc patebit, nostra potissimum opera directa et indirecta codicem pro deperdito desperatum, fuisse reductum in dias luminis auras.

POST SCRIPTUM.

Nos supra (p. 56) summo jure deprecatis esse Maciejowski in SS. Methodium et Cyrillum calumniam, en locum ipsum codicis (recentis) ab amicis Leopoli submissum post impressam jam nostram deprecationem . . . . . . Бяхуже се глющие латинстии сопричетници Архиереи и Ереи и ученици, и бряжеся со ними яко Давидъ со иноплеменники, книжными словеси побѣждъ я, нарече я тріязычники, яко Пилату тако написавшу на титлѣ гдни. Не токмо же се едино глющее, но и иному безчестію учаху глюще . . . . и не браняху жертвы творити по первому обычаю ни женитъ бесчестиихъ. Все же сіе яко терніе посѣкъ словесиымъ огнемъ попали глѧ: пожри Бгу жертву хвалную и воздаждь вышнему мл҃твы твоя, жениже юности твоея не опусти etc. (Fuerint autem loquentes (contra missam slavicam) latini conclerici Episcopi, sacerdotes, et discipuli; et dimicavit cum illis sicut David cum allophylis, et Scripturae verbis victos eos vocavit Trilingues, quoniam Pilatus ita scripsisset in titulo Domini. Non solum autem hoc dicentes, sed et aliam impietatem docebant dicentes . . . nec interdicebant sacrificia facere secundum pristinum morem, nec matrimonia impia. Omne autem hoc quasi dumetum, concisum rationali igne combussit (S. Cyrillus) dicens: offer Deo sacrificium laudis, et redde Altissimo preces tuas, mulierem autem adolescentiae tuae ne dimitte etc.). Euge, festinantissime Maciejovi, quid tibi jam erit animi? Audebisne nunc *damnare* indubie quamvis injuriâ tributa latinis sacerdotibus, quae paullo ante, cum tu Cyrillo tribueres, non reformidasti laudare tam impie?

POST SCRIPTUM II.

Ecce, necdum finitus labor. Vix enim vindicata SS. Cyrillo et Methodio *vera* Dei aemulatione contra neophyti Maciejowski levitatem, en malignioris sycophantae in nos ipsos calumniam, haud sane aegrius confutandam, nisi de se ipso dicere invidiosius esset.

Vellicat nempe absentem Pantilius*) cimex (in Brockhausii Lex. d. Gegenwart III, 110), quod promovendae nescio cujus Graecorum Unionis exstiterim protagonista, hacque de causa pannonicam liturgiae slavicae originem vix non *excogitaverim*. At nos opinionis nostrae *testimonia* et *argumenta* produximus, ut speramus, plane victricia: *haec* igitur *refellat* ante omnia, qui nos falli velit aut fallere. Indignum enim est

*) Sic hominem interim aliorum respectu placuit appellare, Horatiano (I Serm. 10, 78) et re et nomine simillimum.

honesto homine, *calumniari* malle, cum non possis rationes opponere rationibus. Neque nos adeo cum Pantilio desipimus, ut hodiernum sive Serborum sive Graecorum in genere Ecclesiae statum credamus vulpinis technis posse mutari;

Hunc etenim terrorem animi tenebrasque necesse est
Non radii Solis, neque lucida tela Diei
Discutiant, sed Naturae Species Ratioque

(id est Просвѣщенie, cujus Russi proprium habent magistratum sive ministerium). Sed quis nisi aut sycophanta aut fanaticus aures sibi obturet, ne audiat Historiae byzantinae luculentissimum testimonium de Serborum et Croatarum primo baptismo procurato per presbyteros Româ accersitos (cf. supra pag. 57); quis nisi aut sycophanta aut fanaticus, sive graecus fuerit, sive lutheranus (dari enim et lutheranos fanaticos quis, hodie praesertim, nesciat) aures sibi obturet, ne audiat vocabula sacra *oltar*, *minich*, *okr'stiti*, *pop* et *papesh*, *komkanje* etc. patriam suam Germaniam, adeoque germanicos primos gentis apostolos, SS. Cyrillo et Methodio pluribus aetatibus antiquiores, sono ipso profitentia (cf. supra p. 18); quis nisi sycophanta aut fanaticus ignorat, nos in linguarum albanicae, valachicae et bulgaricae historia, et scriptura cyrilliana defendenda, imo et commendanda *unitis* potius Valachis adeo displicuisse, ut nos primo pro graeco metropolita haberent, comperto autem errore eodem stercore commaculare tentarent, quo nunc Cimex! —

Musa, mihi causas memora, quo numine laeso
Quidve dolens Cimex miserum tot adire labores
Impulerit. Tantaene animis coelestibus irae?

Dicamus quod res est; fateamur imprudentem primum fiduciam nostram, tum percontatoris amici garrulitatem. Conquestus ille nobis erat per litteras de Cimicis et alterius cujusdam, Poloni, ignorantia; nos, ut fit, non solum illius tum querimoniae acquievimus, sed et in posterum nil sperare respondimus ab homine, qui tam ridicule sibi ipse placeret. Hoc nostrum in litteris de Pantilio judicium *Antonius* noster sive garrulus sive perfidus illi recitavit!

. . . . *Manet alta mente repostum*
Judicium Paridis, spretaeque injuria formae.

Nactus postea Pantilius publice scribendi *aliena sumpta* occasionem, quae antea clam et privatim in nos machinabatur, non solum ipse continuabat in sua ephemeride, sed etiam socios odii et calumniarum conducebat; nobis interea conscientiae nostrae fiducia securis, nec suspicantibus hostilem animum; donec tandem in ipsa nos patria et quasi domi nostrae de repente adoriretur. Tum demum coepimus suspicari conspirationem jam adultam, hominisque subdoli inimicitiam. Attamen et tunc contempsimus ulcisci injuriam, cum et Pantilii doctissimus Laba-

censis sponte non solum resipiscere videretur, sed etiam paullo post periisset lavans in Savo flumine.

Interea noster Glagolita Clozianus prodierat Septembri mense A. 1835, per Europam *benigne* passim exceptus, ab ipsoque Bohemiae historiae recentissimo auctore A. 1836 saepe *citatus* et laudatus, quamvis nostra S. Methodii historia, statuens in pannonica ejus dioecesi A. 870 primum coeptam liturgiam slavicam, e diametro contrastaret illius *vanae omnique historico fundamento destitutae hypothesi* coeptae jam sec. VII. initio in Macedonia ejusdem liturgiae. Neque propria illius, imo nec *Schaffariki*, cui quidem eam in acceptis retulit *Palackus*, propria erat haec *hypothesis*, sed *somnium* defuncti metropolitae Carlovicensis *Stephani Stratimirovicii*, *natum* e lutherani *Schwarzii* de corona hungarica *primitus* graeca simili *somnio*, (sat ridicule discusso ope examinis ejusdem coronae facti A. 1804 coram testibus lutheranis et graecis a Quinqueecclesiensi Praeposito *Jos. Koller* *), *auctumque* etiam insanabili Metropolitae in ecclesiam occidentalem odio; quo eo devenerat amentiae, ut plane negaret unquam *fuisse* SS. Cyrillum et Methodium, quippe qui ferentur Papae antiquae Romae paruisse! Pari in Romanos odio laborant et protestantes passim, minus tamen ridicule, utpote graecis facile doctiores: *Schaffarik* e. g. et Palackus non audent negare SS. Cyrillum et Methodium exstitisse, et liturgiam eos slavicam *nolunt* coepisse A. demum 870 in Pannonia, sed *malunt somniare* jam sec. VII. ineunte coeptam ab aliis nescio quibus graecis monachis, traduxisse etiam in Bulgariam et Pannoniam. Dicimus eos sic *malle somniare*; quid enim nisi *somnium* narrat, qui sibi et aliis conatur persuadere *ficta* pro *factis*, quaeque non solum, ut jam diximus, omni prorsus carent *fundamento* imo vel *nutu* quocunque historico, sed etiam diserto Johannis VIII papae in contrarium testimonio funditus evertuntur. Cur, putas, malunt *somniare*, quam vigilare? Imo et vigilant, somniumque non nisi fingunt: nolunt nimirum tantum beneficium, liturgiam slavicam, primitus deberi Romanae ecclesiae.

Quare ne novi historici bohemi fanaticus error aut potius mendacium ex illius libro eleganter impresso pretioque vili vendibili denuo propagaretur per sexcentos Germanorum nimis commodos compilato-

*) Vide *Kolleri* opusculum, unde luce meridiana clarius patet, coronam esse conflatam e *veteriori* latina A. 1000, et *recentiori* byzantina A. 1072; e diametro contrarium somnio Schwarziano! Eodem plane modo liturgia etiam slavica, *coepta* in patriarchatu Romano, incrementa postea majora cepit in Constantinopolitano. Verum et *liturgiae* et *coronae* origo prima debetur Romae, si quidem *argumentis* res geratur, non *cupiditate*.

res *), libertius illi verbis contradiximus, amici rogatu in „Repertorii" Lipsiensis 1837, vol. XIV; p. 182—185: cujus tamen Repertorii redactor, partium puto studio abreptus, non solum per integrum fere annum pressit nostram scripturam, sed cum urgeretur, ut aut ederet aut redderet, tandem edidit, verum impudentissime mutatam; tolerandum e. g. dicens, *moderatam* spatiorum scriptorum *ullum*, quem nos, ut justum erat, *nullum* plane admiseramus. Quod nostram de suo opusculo judicium (quanquam id quidem multo lenius, quam fuit postea historici *Schlosseri* Heidelbergensis) tum tandem publicatum vidisset Palackus, quantum, Dii boni, excanduit homo suo judicio Bohemiae nisi et Germaniae historicorum princeps**), statimque solennem indutus patris, filio glorioso Rectoris, vulgo vero ludimagistri in viculo Moraviae, e nomine pristini domini vocato *Hotzendorf*, clericam cum [illegible] *quaestionem* de nobis instituit *summariam* (in amici Brockhausii Bibliogr. Anzeigeri 1838, Nr. 4) more neosocratico *nostram* causam *suis* verbis dicens, *suamque* itidem *suis*; quo quidem honestissimo, si Diis placet, strategemate nunquam dubius est dicentis coram plebe triumphus.

Nos contra perosi profani vulgi in talibus judicium, (A. 1838 in *Chmelii Oesterr. Geschichtforscher* fasc. III) satis habuimus, *substractam* in illa summaria quaestione a solenni ψηφοκλέπτῃ, callide illi substituto *christianismo* in genere, *liturgiam* slavicam ex operis ipsius I. 118, restitutam recitare verbotenus, et testimoniorum pro suo mendacio ostendere *evidentem fraudem*.

Illi vero, mortuo *suo* in Carniola doctissimo quidem sed et inconstantissimo socio, in reliqua Pannonia quaerere alios, et invenere satis se dignum *Gajum* (de quo cf. supra p. 59); qui postea quam magnis Croatici Phaëtontis excidit ausis, horum hortatu majorem Illyrici universi currum conscendit, adjutus Schaffariki *consiliis namque*, jactantiis per ephemerides in Ludeviticas ambitionis non dico adversarios, sed vel *ἀδιαφόρους* (indifferentes, neutrius partis homines) *aut* tardissimi ingenii, *aut* impudentissimae φιλαυτίας conviciis.

*) Imo ipse, ni valde fallimur, auctor denuo repraesentavit *fabulam*, in August. Ephemerid. univ. 1839, Nr. 140—142; sed nos refutavimus Nr. 189 ex *Historia*, ita ut ille nil responderit, nisi forte nunc has Cimicis calumnias habeas pro responso. Nos quidem habemus; solent enim justae pugnae impares confugere ad ejusmodi calumnias, suspiciones, insinuationes, insidias aliosque quoscunque dolos. — Addamus hic, Schaffarikum novissime desperasse liturgiae *tempus* seculi VII ineuntis, sed adhuc defendere *locum* coeptae, Macedoniam nimirum pro Pannonia. Sed Historiam neque hoc admittere, satis superque e fontibus ostendimus supra.

**) Nam cui nisi principi competit ordinem assignare civibus, ut ille facit, *Ludenum* statuens *cogitantissimum* Germanorum!

Haecque ipsa Schaffariki impudentissima *calumnia* nos tandem permovit, ut quae supra habes, *critice* Lector, de Kopitari novis ausis quasi *mortis causa* diceremus sexagenarii. Scimus enim ex ipsius Caji ore, eum jam paratum habere in nos Epitaphium, se esse sine dubio sperantem fore, idque nemine invidente, „the last Man“ (hominum in orbe ultimum).

Tandem et de novissima Pantilii vellicatione dicamus. Ac primo quidem *errores* corrigimus chronologicos, quamquam per se levioles: sed proclive erat *historico* accuratior chronologia e Lexico Graefferiano. Non *filium* nobilissimi Maecenatis Sigism. *Zois* (qui caelebs mortuus est A. 1819) sed e sorore *nepotem* docuimus. Neque 1807, sed exeunte 1808 venimus Viennam, Juribusque vacavimus usque ad finem 1810, ubi ad Caesaris Bibliothecam palatinam transivimus. Grammatica nostra dialecti Slavorum interioris Austriae *Labaci* prodierat A. 1808, non sine fructu popularium, *sine Zelo*; nisi forte *tunc* demum Pantilius fuerit, qui grammaticam slavicam auctorem pro philologo venditet. *Annalium* Litt. Vindobonensium redactionem, inexpectata novi post *Hülsemannum* in Lusitaniam profectum redactoris Cons. Aul. Adami *de Müller* morte periclitantium, nonnisi amicorum hortatu ad anni tempus susceperamus, bene gnari quid negotium requireret majus nostris humeris. Ceterum vix competentem talium judicem agnoscimus Pantilium; nec ille, si vel justitiae vel grati animi aliquem sensum haberet, nos reprehenderet in re, in qua et illi et communi amico Schaffariko omnia amicissima praestitimus. Quid, quod seipsum et Schaffarikum damnat, qui Voll. Annal. Vindob. XLV — XLVIII damnat, a *suffecto* redactore curata non sine oblata ultro utriusque operâ. Quod dicit, fuisse *firmis argumentis* refutatam nostram de S. Methodii sacra lingua sententiam, nos quidem *nil tale* vidimus; quis enim Palacki simplicem negationem, aut Schaffariki Maciejowskique somnia recocta pro argumentis habeat? Quod de magistratu nostro censorio aut mentitur aut somniat, freti recta nostra conscientia, non solum abominamur et respuimus, sed etiam ignoscimus inimico sive *malo* suo *dolo* mentienti sive *culpâ*; nam *poterat* nos rectius nosse sive sua sive communium amicorum longa experientia, sive denique e nostro Antitartaro.

Russorum denique, aut vel *Serborum* aliorumque *Graecorum*, imo et *Protestantium* *), quibus nos suspectos cupit reddere Pantilius, adeo

*) Habemus amicos protestantes complures, viros probissimos et doctissimos, eosque haud ignaros nostrorum quorundam *Vespertilionum* protestantium, *Kaplici lucro* studentium, Lipsiae se persecutione papistica lamentantium, domi contra innata sibi protestantica luce superbientium, cujus rei habet simulatorum ac dissimulatorum, chirographorum se historicos existimantium, docendoque primum discentium, invicem mutua scabentium et potentiorum limina omni adulationum ceterarumque malarum artium genere obsidentium atque expugnantium, ductu, imperio, auspicio libertorum.

non extimescimus judicium, ut sponte id potius nostra provocemus ipsi: sunt enim docti Russi longe justiores quia acutiores quibuscunque Pantiliis, ridebuntque aeque has Pantilii de nostra [illegible] insinuationes, sicut jam risere similia defuncti Stratimirovicii terriculamenta.

Nos interim rideamus *scholam historicam* Bohemiae, in qua *Palackius* se et *Schaffarikum* statuit summi *Dobrovii* successores. Videmus quidem sedentes hos *ambos* in cathedra *olim* Dobrovii, sed negamus esse *successores*, quales e. g. fuere Aristotelis aut Platonis, continuantes doctrinam magistri. Nam quid commune *vigilantissimo Dobrovio*, cum his *somniatoribus*, quid luci cum tenebris, quid summo Critico, ne dicamus [illegible], cum summa et impudentissima vel *ἀγνωσίᾳ* vel hypocrisi! Sunt igitur nec *vocati*, nedum *electi*, sed *αὐτόκλητοι*, i. q. Russis самозванцы. Certe *Jacobus Grimm* (Göttingische gel. Anzeigen 1837, Nr. 93) gravissimo judicio, sed ut videtur etiam periculo suo, nec leviori nostra invidia, alium pronunciavit veriorem Dobrovii successorem. Hincque illae lacrimae! —

ΚΩΓΞ ΟΜΗΛΑΞ — VADE IN PACE.

EMENDANDA ET ADDENDA.

Ad p. XXIV. Quid si *Επιγλωσσιςης* noster fuerit e. g. aliquis Ducum Polotensium quorum quinque cum familiis A. 1128 leviro suo Constantinopolin custodiendos misit Monomachi filius? — De *Smederevi* civitatis etymo non tam potior quam unice vera videtur derivatio a *Monte aureo* Veterum, unde Byzantini more suo, cf. *Stamboli*, *Stancò*, *Staliméni*, *Sathines* etc., praemisso *Σ* (*εἰς*) fecerint *Smondereno*, tandemque Bulgari *Smenderevo* et Serbi *Smederevo*, Germani adeo *Semendria*. A Смедръ vero necessario fieret *Smedrovo*, sine *e* in secunda syllaba, formâ Byzantinis quidem etiam usitata, sed ignota Bulgaris Serbisque, testibus domesticis.

Ad p. 3., v. 16. *τοῦ* худосiлно lectionem debemus divinationi doctissimi professoris Mosquensis Mich. *Pogodin*, forte Viennam praetervecti in magno suo itinere per universum Occidentem a. 1839. In codice [illegible]

Ad p. 3, v. 21. Pro бессмысла lege бессмъıсла. Nam repetimus, in codice pro ы hodierno ubique scribi ъı.

Ad p. 31, v. 29. Pro 1655 lege 1554. Cardinalis *Lotharingicus*, Carolus, frater Francisci ducis de *Guise*, natus 1525, obiit quinquagenarius 1574.

Licebit hac occasione quaerere, ubi nunc haereat „*Codex Nov. Test. membranaceus, charactere et idiomate russico, ante 400 et fortean plures annos descriptus*“ quem A. 1644 habuit in *sua* bibliotheca Steph. Jo. *Stephanius* Danus. (Vide ejus Notas ad Saxonem Grammaticum, Proleg. p. 11). Nos quidem frustra quaesivimus Romae inter Reginae Christinae codices. Putes haerere aut Lugd. Bat. inter Vossianos, aut in Dania, aut denique migrasse in Angliam.

Coeptum imprimi mense Martio 1839, absolutum Februario 1840.

